

**DRAMA ETKİNLİKLERİNİN İLKOKUL 4. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER
DERSİNDEKİ MOTİVASYONUNA, AKADEMİK
BAŞARISINA, TUTUMUNA VE BİLGİLERİN
KALICILIĞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Erdal ZENGİN

Doktora Tezi

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

2021

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**DRAMA ETKİNLİKLERİNİN İLKOKUL DÖRDÜNCÜ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEKİ MOTİVASYONUNA, AKADEMİK
BAŞARISINA, TUTUMUNA VE BİLGİLERİN KALICILIĞINA ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

(Investigation of the Effect of Drama Activities on the Motivation, Academic Success,
Attitude, and the Permanency of Knowledge of 4th Grade Primary School Students in Social
Studies Lesson)

DOKTORA TEZİ

Erdal ZENGİN

Danışman: Prof. Dr. A. Halim ULAŞ

Erzurum
Ekim, 2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Erdal Zengin tarafından hazırlanan “Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi” başlıklı çalışması 25 / 10 / 2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Mehmet TURAN <i>Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Danışman:	Prof. Dr. A. Halim ULAŞ <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Cihat YAŞAROĞLU <i>İnönü Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üyesi Pelin METE <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

25 /10/2021

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum “Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

25 /10 / 2021

Aslı ıslak imzalıdır

Erdal ZENGİN

☒ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Doktora çalışmamda, her konuda bana destek olan, yardımlarını esirgemeyen ve tezin yazılış sürecinde bana rehber olan çok değerli ve saygı değer hocam Prof. Dr. A. Halim ULAŞ'a teşekkürleri bir borç bilirim. Ayrıca gerek ev ortamında gerekse çalışma hayatımda her an yanımda olan, bu yorucu süreçte en az benim kadar yorulmuş olan, doktora derslerine gitme durumunda kaldığımda yolumu gözleme zahmetini yaşattığım benim için çok değerli olan eşime saygı, sevgi ve şükranlarımı sunuyorum. Anneleriyle birlikte babalarının bu sürecini çocuk olmalarına rağmen hep anlayışlı tavırlarıyla işimi kolaylaştıran, oyun isteklerini geri çevirmeme rağmen beni hiçbir zaman kırmayan ve üzmeyen oğullarım, Muhammed İbrahim ZENGİN ve Ali Asaf ZENGİN'e bir babanın çocukları için kalbinde besleyeceği en aziz sevgi sunuyorum. Bütün bunların yanında benim çok değerli varlığım olan, her an dualarını omuzlarımda hissettiğim, bu yıla kadar bir çocuk gibi her an beni sevgisiyle saran ayağı öpülesi anneme ve babalık vazifesini en iyi şekilde yerine getirmek için canla başla çalışmış olan dağ gibi sarsılmaz olan babama bir evladın duyabileceği en yüksek saygıyla, bir evladın duyabileceği en ulvi sevgi ile şükranlarımı sunuyorum.

Erdal ZENGİN

ÖZ

DOKTORA TEZİ

DRAMA ETKİNLİKLERİNİN İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEKİ MOTİVASYONUNA, AKADEMİK BAŞARISINA, TUTUMUNA VE BİLGİLERİN KALICILIĞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Erdal ZENGİN

Ekim 2021, 158 Sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı, drama yöntemi ile öğretimin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi başarısına, tutumuna ve motivasyonuna etkisini ve bu süreçle ilişkin öğrenci görüşlerini incelemektir.

Yöntem: Bu araştırma nitel ve nicel paradigmaları birlikte ele alan ve karma araştırma yöntemi desenlerinden sıralı desene göre tasarlanmıştır. Araştırmanın nicel bölümünde ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılırken, nitel veriler için ise yarı yapılandırılmış görüşme formu ve öğrenci günlüklerinden faydalanılmıştır. Araştırmada yapılan deneysel uygulamanın etkisini incelemek amacıyla, Sosyal Bilgiler Başarı Testi, Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği ve Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde Independent T Test kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizi için ise içerik analizine göre analiz yapılmıştır.

Bulgular: Drama etkinliklerin uygulamasından önce deney ve kontrol grubunun başarı testi ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmazken, son testte anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yeni drama etkinlikleri ile sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin tutumlarını ölçmek amacıyla işe koşulan tutum ölçeğinin ön testlerinde anlamlı bir farklılık yokken son testte deney grubu lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Ayrıca drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersi motivasyonu üzerinde deney grubu lehine anlamlı düzeyde olumlu yönde bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, kalıcılık testinde deney ve kontrol gruplarından elde edilen puan ortalamalarında deney grubu lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Nitel bulgular da bu bulgularla örtüşen sonuçlar elde edilmiştir.

Sonuç: Drama etkinliklerinin sosyal bilgiler dersinde kullanılması, öğrencilerin akademik başarılarının artmasında, motivasyonunda ve derse karşı olan tutumlarında önemli değişimler meydana getirdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, drama yöntemi, motivasyon, başarı, ilkokul

ABSTRACT

DOCTORAL DISSERTATION

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF DRAMA ACTIVITIES ON THE MOTIVATION, ACADEMIC SUCCESS, ATTITUDE, AND THE PERMANENCY OF KNOWLEDGE OF 4TH GRADE PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN SOCIAL STUDIES LESSON

Erdal ZENGİN

October 2021, 158 Pages

Purpose: The aim of this research was to investigate the effect of using drama in teaching on the achievement, attitude and motivation of 4th grade primary school students in social studies lesson and to examine students' views on this process.

Method: Sequential research design, a mixed research method design in which both quantitative and qualitative paradigms are used, was adopted in this study. In the quantitative part of the study, a quasi-experimental design with pretest-posttest control group was used to obtain quantitative data whereas in the qualitative part semi-structured interview form and student diaries were used to collect qualitative data. Social Studies Achievement Test, Social Studies Attitude Scale and Social Studies Motivation Scale were used to collect quantitative data and to investigate the efficiency of the experimental intervention. Independent Samples T-test was used in the analysis of quantitative data. Independent samples t-test was used to compare the mean scores of pre-test and post-test of the experimental and control groups. For the analysis of qualitative data, content analysis was used.

Findings: Although there was no significant difference between the achievement test mean scores of the experimental and control groups before the implementation of the drama activities, a significant difference was found in the post-test. Similarly, there was no significant difference in the pre-tests of the attitude scale used to measure the attitudes of students towards social studies lesson with new drama activities; however, a significant difference was found group in the post-test in favor of the experimental group. In addition, it was found that drama activities had a significant positive effect on the motivation of the students in the social studies lesson in favor of the experimental group. In the permanency test applied 3 months after the post-test, a significant difference was found in favor of the experimental group in the mean scores of the experimental and control groups. In the qualitative findings, results that are in line with these findings were obtained.

Result: It has been concluded that the use of drama activities in the social studies course leads to significant changes in the increase of students' academic achievement, motivation and attitudes towards the course.

Keywords: social studies, drama, motivation, academic achievement, primary school

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Varsayımlar	6
Terim ve Tanımlar.....	6
Sosyal Bilgiler	6
Drama.....	6
Başarı.....	7
Tutum	7
Motivasyon.....	7
İKİNCİ BÖLÜM	8
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	8
Öğrenme-Öğretme Kuramları ile İlgili Temel Kavramlar	8
Öğrenme.....	8
Öğretme.....	10
Dramanın Tanımı ve Gelişimi.....	10
Drama Aşamaları ve Türleri.....	12
Dramanın Aşamaları	12
Dramanın Türleri.....	13
Drama Eğitmeni/Lider	14

Katılımcılar	15
Çalışma Ortamı	15
Öğretim Yöntemi Olarak Drama.....	16
Sosyal Bilgiler Tanımı ve Önemi.....	17
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı	18
Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi İle İlişkisi	21
Okulda Öğrenci Motivasyonu	22
İlgili Araştırmalar.....	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	30
Yöntem	30
Araştırma Yöntemi.....	30
Çalışma Grubu	32
Veri Toplama Araçları	33
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	34
Öğrenci Günlükleri.....	35
Sosyal Bilgiler Başarı Testi.....	35
Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği	38
Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	38
Süreç.....	39
Veri Analizi	40
Nicel Veri Analizi	41
Nitel Veri Analizi.....	45
Araştırmacı Rolü	45
Geçerlik ve Güvenirlik	46
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	48
Bulgular	48
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısına Etkisine	
İlişkin Bulgular	48
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Tutumuna Etkisine	
İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	49
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna	
Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	51
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgilerin Kalıcılığına	
Etkisine İlişkin Yüz Yüze Yapılmış Uygulamadan Elde Edilen Bulgular	53

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgilerin Kalıcılığına Etkisine İlişkin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Elde Edilen Bulgular.....	55
Sosyal Bilgiler Dersinde Dramanın Bir Eğitim Yöntemi Olarak Kullanılmasına İlişkin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular	56
Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine İlişkin Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	57
Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Derse Karşı Olan İlgisini Etkileme Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular	58
Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Konuyu Daha İyi Anlama Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular	60
Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Sınıf Ortamında Öğrencilerin Kendini Daha Rahat Hissetme Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular	62
Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısını Arttırma Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular	64
Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Arkadaşlarıyla İletişimini Olumlu Yönde Arttırma Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	66
Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Etkinlikleri ile Öğretimine İlişkin Öğrenci Günlüklerinden Elde Edilen Bulgular	68
Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İlk Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	68
Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İkinci Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	70
Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Üçüncü Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	72
Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Dördüncü Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	74
Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Beşinci Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular	75
BEŞİNCİ BÖLÜM	79
Tartışma ve Sonuç	79
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısına Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	79
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Tutumuna Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	80

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	82
Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgilerin Kalıcılığına Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma	84
Öneriler.....	85
Uygulamaya Yönelik Öneriler	85
Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	87
KAYNAKÇA	89
EKLER	98
EK-1. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği	98
EK-2. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği.....	99
EK-3. Sosyal Bilgiler Başarı Testi	100
EK-4. Ölçek, Etik Kurul ve Velilerden Alınan Bazı Veli Onay Formları	104
EK-5. MEB İzin Belgesi	114
EK-6. Drama Etkinlikleri	116
ÖZ GEÇMİŞ.....	143

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Yarı DeneySEL Desen Uygulama Tablosu</i>	31
Tablo 2. <i>Karma Araştırma Yöntemleri Sıra Desenin Veri Toplama Süreci ve Elde Edilen Bulguların Birleştirilmesine İlişkin Tablo</i>	32
Tablo 3. <i>Çalışma Grubunun Cinsiyet Dağılımı</i>	33
Tablo 4. <i>Araştırma Sürecinde Kullanılması Düşünülen Öğretim Yöntemleri ve Ölçme Araçları</i>	34
Tablo 5. <i>Başarı Testi Pilot Uygulamaya ilişkin Madde Güçlük ve Ayırt edicilik İndeksleri</i> ...	35
Tablo 6. <i>Madde Güçlük İndeksinin Yorumlanması</i>	36
Tablo 7. <i>Madde Ayırt Edicilik İndeksinin Yorumlanması</i>	36
Tablo 8. <i>Akademik Başarı Testinin Belirtke Tablosu</i>	37
Tablo 9. <i>Sosyal Bilgiler Dersi Drama Etkinlikleri Uygulama Planı</i>	39
Tablo 10. <i>Bağımsız Gruplar İçin Skewness ve Kurtosis Değerleri</i>	42
Tablo 11. <i>Bağımsız Gruplar İçin Shapiro-Wilk Değerleri</i>	42
Tablo 12. <i>Bağımsız Grupların Normallik Durumu</i>	43
Tablo 13. <i>Bağımsız Gruplara Uygulanan Testler</i>	43
Tablo 14. <i>Bağımlı Grupların Basıklık ve Çarpıklık Değerleri</i>	44
Tablo 15. <i>Bağımlı Grupların Shapiro-Wilk Değerleri</i>	44
Tablo 16. <i>Deney Grubu Başarı Testi Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	48
Tablo 17. <i>Kontrol Grubu Başarı Testi Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	49
Tablo 18. <i>Başarı Testi Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının t- Testi Sonuçları</i>	49
Tablo 19. <i>Başarı Testi Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının t- Testi Sonuçları</i>	49
Tablo 20. <i>Deney Grubu Tutum Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	50
Tablo 21. <i>Kontrol Grubu Tutum Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	50
Tablo 22. <i>Tutum Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının t- Testi Sonuçları</i>	50

Tablo 23. <i>Tutum Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının t- Testi Sonuçları</i>	51
Tablo 24. <i>Deney Grubu Motivasyon Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	51
Tablo 25. <i>Kontrol Grubu Motivasyon Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	52
Tablo 26. <i>Motivasyon Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının t- Testi Sonuçları</i>	52
Tablo 27. <i>Motivasyon Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının t- Testi Sonuçları</i>	52
Tablo 28. <i>Deney Grubunun Bilgilerin Yüz Yüze Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	53
Tablo 29. <i>Kontrol Grubunun Sosyal Bilgilerin Yüz Yüze Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	54
Tablo 30. <i>Deney ve Kontrol Grubunun Bilgilerin Yüz Yüze Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümlerin t-Testi Sonuçları</i>	54
Tablo 31. <i>Deney Grubunun Bilgilerin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test - Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	55
Tablo 32. <i>Kontrol Grubunun Sosyal Bilgilerin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	55
Tablo 33. <i>Deney ve Kontrol Grubunun Bilgilerin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları</i>	56
Tablo 34. <i>Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine İlişkin Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular</i>	57
Tablo 35. <i>Drama Yöntemi ile Dersin İşlenmesi Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı İlgisini Arttırmasına İlişkin Bulgular</i>	59
Tablo 36. <i>Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Konuyu Daha İyi Anlamalarını Sağlamalarına İlişkin Bulgular</i>	61
Tablo 37. <i>Drama Yöntemi ile Dersin İşlenmesi Sınıf Ortamında Öğrencilerin Kendini Daha Rahat Hissetmelerini Sağlamalarına İlişkin Bulgular</i>	63
Tablo 38. <i>Dersin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısını Arttırmasına İlişkin Bulgular</i>	64

Tablo 39. <i>Drama Yöntemi ile Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenmesi Öğrencilerin Sınıftaki Arkadaşlarıyla Olan İletişimini Olumlu Yönde Etkilemesine İlişkin Bulgular</i>	66
Tablo 40. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İlk Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Kategori ve Kodlar</i>	69
Tablo 41. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İkinci Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular</i>	70
Tablo 42. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Üçüncü Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular</i>	72
Tablo 43. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Dördüncü Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular</i>	74
Tablo 44. <i>Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Beşinci Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular</i>	76

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK : Yüksek Öğretim Kurulu

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Toplumun geleceğini düşünerek kendini geliştiren, karşılaştığı problemleri en iyi şekilde çözen ve çözüm üreten, içinde yaşadığı topluma yük değil, toplumun yükünü taşımayı gaye edinmiş bireylere sahip olmak, gelecek planları kuran her toplumun en temel amacıdır. Bireylerin içinde yaşadığı toplumun gelecek hedeflerine uygun birer şahsiyet olarak yetişmesi, o toplumun belirlemiş olduğu eğitim programı ve bu eğitim programı içinde yer alan müfredatlar ile alakalıdır. Yeterince iyi kurgulanmamış, sistematize edilmemiş bir eğitim programı, toplumun ihtiyacı olan sorumluluk sahibi şahsiyetli birey yetiştirmekten ziyade topluma sorun oluşturan bireylerin yetişmesine sebep olur. Dolayısıyla eğitim hayatı boyunca kendi öğrenmelerinde sorumluluk almış bireyin bir taraftan toplumun kendisinden beklediği rolü yerine getirmesi beklenirken, diğer taraftan eğitim hayatı boyunca sadece dinleyici pozisyonunda eğitim ve öğretim hayatını bitirmiş, sorumluluk almaktan uzak bir kişilik ile topluma karışması durumu söz konusudur. Bu iki durum kıyas edildiğinde, eğitimin bir süreç olduğu ama aktif bir ilerlemeden bahsetmenin mümkün olduğu bir süreç olarak tanımlanabilir. Öğrencinin aktif olmasını sağlan, derse karşı öğrenciyi motive eden, sergilediği davranışlar ile eğitim hayatına ilişkin olumlu bir görüntü veren bir eğitim sistemi ile bireyi sadece bilgi depolama yeri olarak gören bir eğitim sistemi kıyaslandığında, durum daha net anlaşılacaktır. Biri bireyi yaşama hazırlarken ve eğitim sürecine adapte ederken diğeri onu sorumluluktan uzak ve eğitim hayatını çekilmez hale getirmektedir.

Bireylerin yetiştirilmesi ve gereken eğitimin verilmesi için toplum tarafından sistemli bir şekilde eğitim programları uygulanır (Kardaş, 2018). Bu tür programlar ile birey erken yaşından itibaren eğitime tabi tutularak toplumun hedeflediği insan tipine ulaşmak için gereken formal eğitime başlanır (Selanik-Ay, 2005). O halde eğitim programını hedefe ulaşması için programın sahip olduğu içeriğin ne şekilde bireylere aktarıldığı, bireylerin içinde bulunduğu gelişim dönemi dikkatte alınıp alınmadığı, bireylerin temel ihtiyaçları göz önünde bulundurulup bulundurulmadığı vb. konular ciddi önem taşımaktadır.

Eğitim süreci, bireyin hayatını etkileyecek davranışların, bilgi ve becerilerin kazanıldığı bir süreç olarak tanımlanabilir (Ertürk, 1972). Bu süreç içerisinde bireyde gerçekleşmesi planlanan ahlaki gelişim, bilgi düzeyindeki olumlu artış, olumlu yönde davranış değişikliği vb. edinimler eğitimin olumlu yönde olduğu ve böyle bir beklenti içerisinde olunduğu bilinir (Çolak, 2019; Demirel, 2004).

Eğitim her yönüyle aktif ve gelişerek ilerleyen bir süreçtir. Bu süreç içerisinde bireyin sahip olduğu gelişim özellikleri ve bu gelişim özelliklerinin belli evrelerinde kritik dönemler vardır (Başaran, 1982, s.26). Bu kritik dönemler bireyin sahip olduğu gelişim özelliklerinin görevlerini tam anlamıyla yerine getirmesi için olumlu ve doğru bir şekilde geçirilmesi ve gereken bütün davranışların kazanılması gerekmektedir. Bu kritik dönemlerden biri de ilkökul yıllarıdır. 6-12 yaşlarını kapsayan bu süreç, öğrencilerin eğitim hayatı için kritik dönemi temsil eder (Yavuzer, 1984, s. 32; Yavuzer, 1993).

İlkokul yıllarında bireyin kazanması gereken ve bir sonraki döneme hazırlık olacak bir takım edinimler vardır. Bu yaştaki çocuklar zihinsel olarak her ne kadar soyut olarak düşünemeseler de, zihinden somut dönüşümler yapabilir ve çok yönlü düşünme yetisine sahip olabilirler (Doğan, 2007). Piaget'in yaptığı çalışmalarda, ilkökul dönemindeki çocukların zihinsel gelişimini, somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçişin yaşandığı bir dönem olarak tanımlamaktadır. Bu dönemde çok yönlü düşünmenin, soyut işlemlere yönelik bir girişim olduğu ve bu girişimlerin çocuklar için kritik bir döneme işaret ettiği bilinmektedir (Tekeli, 2002, s.27). Öğrencinin rahat olduğu ve yapmaktan zevk aldığı etkinlikler ile sınıf ortamında eğitim alması bu becerileri kazanabilmesini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. İlkokul öğrencisinin bu rahat ve neşe veren ortamı kendi yaşına uygun drama ve oyun etkinlikleri ile daha kolay elde edeceği görülmüştür (Farris, 200, s.280). Ayrıca, drama ile oluşturulacak rahat ortamlarda çocukların etkinliklere katılımları, grup içi etkileşimin sağlanması ve yaratıcılıklarını geliştirmeleri de daha kolay olacaktır (San, 1992, ss.86-87).

Türkiye’de dramanın gelişimi 1908-1980 yılları arasına denk gelmektedir (San 1994). Son yıllarda dramanın eğitim ile ilişkisine, drama ile öğretimin öğrencilerin ders başarısına, derse katılımına, akademik özgüvenine, motivasyonuna ve tutumuna ilişkin birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının neticesinde ciddi anlamda bir katkı sağladığı görülmüştür (Akdağ, 2010; Akın, 1993; Kaf, 1999; Karacil, 2009; Kardaş, 2018; Kavsaoglu, 1990; O’Hara, 1997; Okvuran, 2000; Robbie, Üstündağ, 1994; 1997; Yağcı, 1995).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, drama yöntemi ile öğretimin sosyal bilgiler dersine etkisini incelemek ve öğrencilerin drama yöntemiyle gerçekleştirilen öğretime ilişkin görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda, sosyal bilgiler dersinde bulunan “birey ve toplum” temasına yönelik drama etkinlikleri hazırlanarak bu etkinlikler ile eğitim yapıldıktan sonra drama yönteminin öğrencilerin başarısına, tutumuna, motivasyonuna ve kalıcılığa etkisi incelenmiştir. Drama yöntemi ile ilgili alan yazında birçok çalışma bulunmaktadır. Bu

çalışmaların çoğunluğunda dramanın bir veya iki değişken üzerindeki etkisinin incelenmiştir. Ayrıca dramanın bazı değişkenler üzerindeki etkisine de çok az bakılmadığı saptanmıştır. Etkisine az bakılmış olan değişkenlerden biri de; motivasyondur. Derse karşı motive edilmemiş bir öğrencinin o dersten verim alması ve istenilen başarıya ulaşması konusunda sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. İç motivasyonu sağlanmış bireyin derse karşı tutumunda ve başarısında olumlu değişim oluşturacağı düşünülmüştür. Bu amaç ve gerekçe doğrultusunda, drama yöntemi ile öğretimin öğrencileri birçok açıdan destekleyeceği düşünüldükçe böyle bir çalışma yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca bu çalışma, covid-19 pandemi dönemi sürecinde uzaktan eğitim ile eğitimlerine devam etmiş olan öğrencilerin, yüz yüze eğitim sürecine geçiş yaptıkları dönemde Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile öğretimi sonucunda yukarıda ifade edilen değişkenlerin durumunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

1. Drama yöntemi ile öğretimin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi akademik başarılarına etkisi nedir?

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin;

- a. Başarı testinden aldıkları gruplar arası son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- b. Başarı testinden aldıkları gruplar içi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- c. Başarı testinden aldıkları kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Drama yöntemi ile öğretimin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi nedir?

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin;

- a. Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına ait gruplar arası son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- b. Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına ait gruplar içi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Drama yöntemi ile öğretimin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına etkisi nedir?

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin;

- a. Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ait gruplar arası son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b. Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ait gruplar içi ön test ve son puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Deney grubu öğrencilerinin drama etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Yapılandırmacı eğitim anlayışı, öğrencinin derste aktif katılım göstererek öğrenmesi gereken bilgileri, kendi yaşantıları yoluyla öğrenmesi ve bu yeni edindiği bilgileri önceki bilgiler ile bütünleştirerek yeni bilgiler edinmesine olanak sağlamıştır. Bu durum, yeni yöntemleri de beraberinde getirmiştir. Sınıf içinde öğrenciyi aktif kılacak yöntemlerinden biri olan drama yöntemi, öğrencilerin eğlenerek ve rahat bir ortamda eğitim görmelerini sağlayacaktır (Öztürk, 2001).

Drama yöntemi sadece belli bir alana hitap etmez. Sosyal bilgiler, matematik, fen bilimleri, coğrafya vb. bütün derslere kolaylıkla uygulanabilecek bir yöntem olmasıyla öne çıkmaktadır (Sakallı, 2019). Eğitim anlayışının gerçek yaşam durumlarının sınıf ortamında deneyimlenmesi uygulamalarına dönmesi neticesinde, öğretmenlerin de bu alanda gereken donanımına sahip olmalarını beraberinde getirmiştir. Bu anlamda, drama eğitimi almış ve almamış öğretmenler arasında eğitim sürecine ilişkin anlamlı bir fark oluşmuş, bu farkın drama eğitimi almış öğretmenler lehine olduğu görülmüştür (Altıntaş & Kaya, 2012).

İlkokul düzeyinde drama yöntemi ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı ve bu yöntemin akademik başarı (Nayci, 2011; Zayimoğlu, 2006), tutum (Aksüt, 2016; Gümü, 2019; Saraç, 2015), benlik algısı (Conard & Asher, 2000; Taşkıran, 2005), kalıcılık (Aksüt, 2016; Saraç, 2015) üzerinde etkisine bakıldığı birçok çalışmanın mevcut olduğu gözükmektedir. Ancak bu kadar yapılmış olan çalışmanın içinde motivasyon kavramının çok az araştırılmış olması dikkat çekicidir. Çünkü alan yazına bakıldığında, motivasyon kavramının hem başarı, hem tutum hem de benlik algısı üzerindeki rolünün, etkisinin çok fazla olduğu aktarılmıştır (Lee, Patall, Cawthon & Steingut, 2015; Başkan, 2006). Motivasyon kavramının bu kadar önemli bir yer teşkil etmiş olması, bu kavrama ilişkin daha genel bir çalışma yapmaya yöneltmiştir.

Normal şartlar altında bu değişkenlere ilişkin yapılmış olan çalışmaların alan yazına katkı sunduğu ve bu çalışmalar ile alakalı yapılacak yeni araştırmaların çalışmalardan farklı olması ve alan yazına özgün bir değer katması gerekmektedir. Daha önce yapılmış olan çalışmaların geneli öğrencilerin okul ortamında ders işlediği sürece dönük yapılmış olması, bu süreci sekteye uğratacak herhangi bir olağanüstü durumun yaşanmamış olması, öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine ilişkin motivasyonlarını, tutumlarını, başarılarını tekrar tekrar ölçmeyi gerektirecek bir durumun olmadığı ortadadır. Fakat bu çalışmanın yapıldığı sürece

bakıldığında, covid-19 pandemi dönemine denk geldiği, öğrencilerin bir yıl boyunca uzaktan eğitim sistemi üzerinden eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüttükten sonra normal bir sürece girdikleri bir dönemde bu çalışma yapılmıştır. Uzaktan eğitim süreci içerisinde gerek Sosyal Bilgiler Dersine yönelik gerekse diğer derslere yönelik yapılmış olan çalışmalara bakıldığında genel anlamda öğrencilerin derslerine karşı olumsuz bir tutum geliştirdikleri ve derse ilişkin motivasyonlarında ve başarılarında önemli bir düşüşün olduğu gözlenmiştir (Seyhan, 2021; Zengin vd.; 2021; Karakuş vd., 2020). Dolayısıyla, öğrencilerin derslerine ilişkin motivasyonlarına, tutumlarına ve başarılarına olumsuz (Başaran vd., 2020; Oosterhoff & diğerleri, 2020; Lee, 2020; Çayak & Ergi, 2015) yönde etki eden bu süreçten çıkmış olmaları bu değişkenler üzerinde yeniden çalışma yapmayı gerekli kıldığı düşünülmüştür.

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde drama etkinlikleri ile eğitim görmeleri onların akademik başarısı, bilgilerinin kalıcılığı, tutumları ve motivasyonları üzerindeki etkisinin incelenmesine yönelik olan bu çalışma, pandemi öncesi yapılmış olan çalışmalardan farklı olmasını sağlayan bir özgün değere işaret etmektedir. Pandemi sonrası Sosyal Bilgiler Dersine ilişkin düşmüş olan motivasyon, tutum ve başarılarının drama etkinlikleri ile olumlu yönde bir değişimin olması, drama etkinliklerinin Sosyal Bilgiler Dersinde işe koşulması açısından alan yazına güçlü bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, bu çalışmada kullanılacak olan karma yöntem araştırması ile konunun hem nitel hem de nicel boyutlarda veri elde edilmesi sağlanacaktır. Verilerin çeşitliliği elde edilecek sonuçların güvenilirliğine, geçerliliğine ve genellenebilirliğine katkı sağlayacak ve bu verilerin doğruluğunu güçlendirecektir. Dolayısıyla, yapılacak olan bu araştırmanın hem alana hem de eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın deney/kontrol grupları ve kapsamı açısından sınırlılıkları;

1. Çalışma deney/kontrol grubu çalışma sınırlılığı olarak, Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan Şehit Musa Yılmaz İlkokulu iki 4. sınıf şubesinde yürütülen uygulama ile sınırlıdır.
2. Çalışmanın deneysel uygulaması 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz yarıyılı ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın belirtilen problem ve alt problem durumu dışında bir kapsamı yoktur.
4. Yapılacak olan çalışma, ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin “Birey ve Toplum” teması ile sınırlıdır.

5. MEB'e bağılı ilkokullarda sınıf mevcutlarının fazla olması nedeniyle uygulama yapılacak olan sınıfın dramaya uygun bir alanı olmadığında, uygun bir alan açmada ortaya çıkması muhtemel sınırlılık.
6. Drama etkinliklerinin öğrenciler üzerindeki etkisini ortaya koymak için nicel boyutta uygulama sürecinin öncesinde ön test ve uygulama sürecinin sonunda son test olarak uygulanacak olan başarı, tutum ve motivasyon testlerinin uygulaması ile sınırlıdır.

Varsayımlar

1. Araştırma boyunca kontrol altına alınamayan değişkenler çalışmayı etkileyecektir. Bu etki hem deney grubunun hem de kontrol grubunun deney sonucundaki durumunu etkileyeceği düşünülmektedir. Bundan dolayı, bu bozucu etkiye sahip değişkenlerin maksimum düzeyde kontrol altına alınmaya çalışılmıştır.
2. Araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış olan günlük drama sosyal bilgiler ders etkinlikleri ve öğrenciler tarafından uygulama süreci boyunca yazılan ve aynı zaman da nitel veri aracı olarak kullanılan günlükler "Birey ve Toplum" temasına dönüktür.
3. Öğrencileri, motivasyon, tutum, başarı ve kalıcılığa ilişkin ölçme araçlarına samimi ve doğru cevap verdikleri kabul edilmiştir.

Terim ve Tanımlar

Bu bölümde araştırma içerisinde sıklıkla başvuru terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler

Bireyin toplumda varlığını gerçekleştirebilmesi amacıyla; Tarih, Coğrafya, Antropoloji, Felsefe, Psikoloji, Ekonomi ve Hukuk gibi sosyal bilimleri barındıran; geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında öğrenme alanları ile muhakeme gücü sunan; sosyal becerileri geliştirip toplumsallaşmasını sağlayarak topluma yararı olan bireyler yetiştirmeyi amaçlayan ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Drama

Bir topluluğu oluşturan bireylerin yaşantıları doğrultusunda doğaçlama, rol oynama, dramatizasyon vb. tekniklerden yararlanılarak, bir duygunun, bir düşüncenin, bir durumun veya bir amacın lider eşliğinde veya spontane bir biçimde canlandırılmasıdır (Adıgüzel, 2014).

Sahnede oynamak için yazılmış acıklı, üzüntülü olayları, bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyunu veya televizyon filmi olarak tanımlanabilir (TDK Güncel Türkçe Sözlük).

Başarı

Bireyin, eğitim-öğretin faaliyetlerinin amaçları doğrultusunda oluşturulmuş olan bilgi, beceri ve davranışlara ne kadar ulaştığını ortaya koyan durumdur (Oğuzkan, 1993).

Tutum

Bireyin karşı karşıya kaldığı herhangi bir duruma göre ortaya koyduğu tepkidir (Turgut, 1990).

Motivasyon

Kaynağını öğrencinin kendisine ve çevresine ilişkin algılarından alan, öğrenciyi, öğrenmesi amacıyla kendisine sunulan eğitsel etkinliğe odaklayan ve onu tamamlama kararlılığı kazandıran bir olgudur (Viau, 2015). Bir veya birden çok bireyin, daha önceden belirlenmiş olan bir amaca doğru sürekli olarak hareket halinde olma ve bu amaca ilerlemek için ortaya konan çabalar bütünüdür (Küçüközkan, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümün genel çerçevesi, tezin içeriğine direk olarak etki eden kavramların kuramsal çerçevelerine ayrılmıştır. Drama, sosyal bilgiler ve öğrenme-öğretme sürecine ilişkin alan yazında yer alan çeşitli dokümanlar taranarak, çalışmanın literatürünü oluşturan alıntıların derlemesi bu bölümde yer almaktadır.

Öğrenme-Öğretme Kuramları ile İlgili Temel Kavramlar

Hayata anlam katan bilgilerin, yaşanmış ve bireye fayda sağlayacak olan deneyimlerin öğretim yoluyla kazanılması, bireyin içinde yaşadığı topluma karşı üstüne düşen sorumlulukları yerine getirmesi önem taşımaktadır. Bunların öğrenilerek hayata aktarılması ve sonrasında hayat içinde deneyimlenmiş olan bu bilgilerin öğretilmesi ayrıca birey için ciddi bir kazanım anlamına gelmektedir. Dolayısıyla öğrenme ve öğretme süreci bireyler için önemlidir. Bireyin yaşamına anlama katan öğrenme ihtiyacı bu yönüyle kritik bir yeri temsil eder. Dolayısıyla öğrenme-öğretme kavramlarının çerçevesinin bilinmesi bu açıdan önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

Öğrenme

Kişinin toplum içinde insanlar ile kurdukları etkileşim sonucunda, kendi üzerlerinde kalan bir iz bu açıdan ciddi bir önem arz etmektedir. Bireyin kendi yaşantıları yoluyla edindiği bilgi, beceri ve davranış değişikliği öğrenmenin doğası ile doğru orantılı bir şekilde ilerlemektedir (Saraç, 2015). Öğrenilen davranışın hayat süreci içerisinde sürekli tekrar edilmesi, edinilen davranışın öğrenme düzeyi ile doğrudan ilgilidir. Yani, öğrenmenin gerçekleşmesi ile edinilen davranışın sürekli bir şekilde tekrar edilmesi bireyde bu davranışın kalıcılığına işaretler (Şentürk, 2020). Bir kişide öğrenmenin gerçekleştiğinin kanıtı davranış değişikliğinin meydana gelmesidir. Bireyde meydana gelen davranış değişikliği öğrenme ile açıklanır. Dolayısıyla davranış değişikliğindeki temel etken hiç şüphesiz ki öğrenmedir (Yazar ve Karataş, 2018).

Davranış, olayların durumuna göre bireyin aktif veya sessiz olarak tepkide bulunulması olayıdır. Dolayısıyla birey, karşılaştığı her olaya ilişkin bir tepkide bulunur ve bu durum davranış olarak nitelendirilir (Eroğlu, 2015). Birey tarafından sergilenen tepkiler çoğu

zaman tepkisellikten çıkarak davranışa dönüşür. Bu davranışlardan dikkate değer olanlar ise öğrenme yoluyla kalıcı olacak öğrenmelerin olmasıdır. Davranış türlerine baktığımızda, kişiler doğuştan itibaren sergilediği davranışlar, hayat içinde kazandığı ama geçici bir davranış olarak sergiledikleri davranış çeşitleri ve sonradan edinilmesine rağmen bireyde kalıcı olarak gerektiğinde ortaya çıkan kalıcı davranışlar. Bu davranışların kalıcı olanı, toplum tarafından kabul edilen ve kabul edilmeyen davranışlar olarak nitelenmesi mümkündür (Şentürk, 2020). Bireyin içinde yaşadığı topluma göre istendik davranışlar ise, belli bir müfredatı tabi olarak sistemli bir şekilde edinilmiş davranışlardır. Öğretim programı içinde daha öncesinden uzmanlar tarafından hazırlanmış ve bireye kazandırılmak istenen davranışlar müfredat halinde planlanmıştır (Senemoğlu, 2011).

Akay (2016), istendik davranışların bireylere kazandırılması sürecinde bu süresi etkileyecek olan çeşitli faktörlerden bahseder. Bunlar;

- Öğrenmeyi Etkileyen Çevre Faktörü
- Öğrenme Ortamının Özellikleri
- Bireyin hazırbulunuşludur.

Aile ve bireyin hayatını içinde idame ettirdiği kültürel çevre, öğrenmeyi etkileyen çevre faktörünü meydana getiren iki temel kavram olarak önümüze çıkar. Bireyin içinde yaşadığı aile, bireyin ilk öğrenmelerini gerçekleştirdiği ve ilk eğitim verildi yer olarak tanımlanabilir. Bu durum çocuk oklu başlayana kadar devam eden bir süreç olarak ilerler (MEB Yayınları, 2013). Çocuğun içinde yaşadığı ailenin kuralları ve düzeni birey üzerinde ciddi bir etkiye sahiptir. Bu etki bireyin ilerinde yaşayacağı her türlü başarı ve başarısızlık aile faktörünün etki olabilir. Dolayısıyla bireyin içinde yaşadığı aile ve bu aileni benimsediği eğitim kültürü birey için hayati bir öneme sahiptir denilebilir (Senemoğlu, 2003).

Çocuğun öğrenme sürecine etki edecek olan bir diğer faktörün kültür olduğunu söylemiştir. Bireyin yetiştiği kültür şekli bireyin sadece eğitim sürecindeki ilerleyişe etki etmez; ayrıca birey yaratıcılık, girişimcilik ve yaklaşım tarzına da ciddi bir etkisi vardır. Yapılandırmacı yaklaşım ile birlikte kültürel olarak bir değişimin yaşandığı eğitim sürecinde bireyin öğrenmelerine de bu yaklaşımın etki etmesi muhtemeldir (Akpınar, 2010).

Öğrenme ortamı da öğrenme sürecini etkileyen bir diğer etkidir. Öğrenme ortamının o ortamda öğrenmeyi gerçekleştirmesi hedeflenen bireylerin gelişim düzeyine ve öğrenme seviyesine uygun olarak hazırlanmış olması önemlidir. Ayrıca ortamdaki ışık, ses ve ortamın dekor durumu öğrenme sürecine etkileyecek diğer detaylardır. Öğrencini aktif olarak hareket edeceği, öğrenme çıktıları için ilerleyecek olan sürecin durumuna göre öğrenme ortamının değişikliklere açık olması öğrenme süreci için önem arz etmektedir (Açıkgöz, 2003). Ayrıca

öğrenmelerin gerçekleşmesi amacıyla öğretmenlerin sınıf dışı etkinlikler yardımı ile bu süreci desteklemesi gerekmektedir. Yapılacak olan bu etkinliklerin öğrenmenin gerçekleşme hızını ve kalıcılığını etkileyeceği düşünülmektedir (Seven ve Engin, 2010).

Öğrenmenin gerçekleşmesi için ön şart; hazırbulunuşluluktur. Öğrencinin hazırbulunuşluluk durumu öğrenme sürecini çok ciddi oranda etkiler. Hazırbulunuşluk durumunu etkileyen farklı faktörlerden söz edilebilir. Bunlar; öğrencini öğrenmeye karşı olan tutumu, motivasyonu, ilgisi ve çevresel faktörler olabilir. Öğrenme sürecini kontrol edecek olan ve öğrenmenin gerçekleşmesi için bu süreci yürüten öğretmenlerin öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerini olumlu yönde etkileyecek öğretim yöntem ve tekniklerine çok fazla yer vermeleri gerekir. Öğrencide hazırbulunuşluk arttıkça öğrencini öğrenme hızı ve öğrenmenin kalıcılığı da artacaktır (Akay, 2016). Öğrenme sürecini etkileyen çok yönlü etkenlerin olduğu ortadadır. Bu etkenlerin olumsuz etkileri minimum düzeye indirildiğinde ve olumlu yanlarından da maksimum faydalanıldığında öğrenmenin istenilen düzeyde gerçekleşmesi kaçınılmaz bir durum olarak önümüzde durmaktadır.

Öğretme

Öğretme, bireyin kazandığı davranışların bir program dâhilinde edinme sürecidir (Ertürk, 2013). Öğrenmenin gerçekleşmesi için öğretme süreci devreye girer. Bu durum öğrenilecek olan bilgi, becer, tutum, davranış vb. edinilmesinde kolaylık sağlayan bir sürecin adıdır. Bu süreçte edinilecek olan davranış için planlı bir etkinlik süreci hazırlama ve bu süreci en iyi şekilde yürütmenin programlanmış halidir (Özçelik, 2010). Bireyin yaşantısına etki edecek ve yine yaşantıları yoluyla kazanacağı öğrenmelerin kazanılması için işe koşulan birçok farklı öğretim yöntem ve tekniği vardır. Öğrenme kalitesini arttırmak amacıyla seçilecek olan öğretim yöntemi bu noktada ciddi bir önem arz etmektedir. Öğrencilerin okul ortamında öğrenilecek olan davranışların, öğretmenler tarafından planlı bir şekilde iletilmesi durumu öğretim sürecini kapsamaktadır (Sünbül, 2011). Ayrıca öğretmenlerin, bu süreci daha kaliteli hale getirme ve öğrencilerin eğlenerek öğreneceği bir ortam oluşturmak için sınıf dışı etkinliklerin işe koşulması önemlidir (Dirlik, 2014). Dolayısıyla öğrenmeyi öğretecek olan öğretmenlerin, öğrenme sürecinde aldıkları rol çok önemli bir yeri teşkil etmektedir.

Dramanın Tanımı ve Gelişimi

17. Yüzyılda eğitimin, yaparak ve yaşayarak yapılması gerektiğini John Loke tarafından belirtmiştir. Y yaparak yaşayarak yapılan eğitim öğrencilere daha verimli ve kalıcı bir öğretim sağlayacağı belirtilmiştir (Kardaş, 2018). John Dewey, yaşantılar yoluyla

öğretimin öğrenciler açısından önemine dikkat çekmiştir. Bu durumun eğitimde kalıcı bir etkiye sahip olmasını sağlayan kişidir. İlkokul öğrencileri açısından bakıldığında durum daha doğru anlaşılacaktır. Çünkü çocuklar ilköğretim döneminde oyun ile öğretim yaparak ve yaşayarak bilgi edindikleri dönemi temsil etmektedir. Yapararak ve yaşayarak eğitim-öğretim yöntemlerinden biri de dramadır (Bowell & Heap, 2001).

Eğitimde drama, çok farklı isimler altında tanımlanır. Bunlardan bazıları: yaratıcı drama, rol oynama, doğaçlama, canlandırmadır. Bu tür öğretim teknikleri, sadece dramanın birer tekniği olarak tanımlanabilir ancak, tek başına dramayı tanımlamada yeterli değildir (Karacil, 2009).

Drama kavramı için çok farklı tanımlamalar yapılmıştır. Tanımlamalar daha çok kökü yunanca olan bu kavramın yunanca isminin temelinden yola çıkılarak yapılmıştır. Yunanca bir kavramı ifade eden “dran” kavramının bir türevi olduğunu ifade eden Adıgüzel (2007, ss.15-16), dran kavramının “itmek, çekmek, yapmak, etmek, eylemek anlamlarında” anlaşıldığını aktarmıştır. “Drama, bir öğretim aracı olarak eğitim alanını, bir sanat formu olarak görsel sanatları, ayrıca psikolojik sağaltım ile sağlık alanını ilgilendiren çok boyutlu bir kavramdır” (Maden, 2010, ss.259-260). “Kısaca drama, hareket, konuşma, taklit gibi öğelerden yararlanarak doğa ve toplum olaylarının hayali bir ortam içinde canlandırılmasıdır” (Kurudayıoğlu & Özden, 2015, ss.27-28). Bütün bu tanımlamalardan yola çıkarak drama, eğitim süreci içinde bireyi aktifleştiren, kendi öğrenmelerine karşı sorumluluk almasını sağlayan, bireyin derse karşı motive olmasına olanak tanıyan bir yöntem olarak tanımlanabilir.

Dramanın eğitimdeki yeri, 1898’ de Viyana’da Franz Cizek’le başlamıştır. Sanatlar okulunda herkesin içinde çıkarılmayı, keşfedilmeyi bekleyen bir yeteneğin olduğunu düşünerek yola çıkmış ve bu hedefe varmak için sanat dersleri vermiştir. Combringe okul müdürü Henry Coldwell, eğitimde dramanın nasıl olması gerektiğini tarif eden ve “The mummy” adında sahneler oluşturarak ve oluşması için teşvik ederek dramanın eğitimde ilerlemesine katkı sağlamış ve bu alana yön verenlerden olmuştur (Karacil, 2009).

1930’larda ve 1940’larda çocuk psikologları aracılığı ile drama, okul müfredatlarına girmeyi başarmıştır. 1943’te eğitsel drama desteği kurulmuş ve 1951’e gelindiğinde okulda drama, İngiltere eğitiminde yer almaya başlamıştır. dramaya ilişkin danışmanlar atanmaya başlanması ise drama için bir dönüm noktası olmuştur. 1954’lerde Peter Slode’nin “Child Drama” eseri yayınlanması ve 1970’lerde Heathcote dramayı, bir yöntem olarak eğitime dahil etmesi drama için çok önemli birer adım olarak kabul edilmektedir (San, 1990; San, 2003).

İsmail Hakkı Baltacıoğlu ile 1908’de drama bir yöntem olarak ülkemizde eğitime entegre edilmeye başlanmıştır. Baltacıoğlu drama ile alakalı kitaplar yazmaya başlamış, tiyatro ve drama ile okullarda öğretimin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Çünkü İlkokul çocuklarının bu dönemde gelişimlerine katkı sağlayan en önemli unsur oyun oynamak, yaparak ve yaşayarak öğrenmek olduğu vurgulanmıştır. Dramatizasyonun gerçek manada bir öğretim yöntemi olarak kullanılması, Cumhuriyet Dönemi ile başlamıştır. 1962 İlkokul ve ortaokul müfredatlarında drama etkinliklerine değinilmiş, 1968 programında ise çocuklar için yazılmış olan şiir, öykü vb. ile drama çalışmaları yapılması öngörülmüştür. 1950 yılında “okullarda dramatizasyon” isimli kitap Selahattin Çoruh tarafından kaleme alınmış, 1965’te Emin Özdemir ‘in “Uygulamalı Dramatizasyon” isimli kitabı okuyucu ile buluşmuştur. Eylül 1998’de M.E.B Talim Terbiye Kurulunca seçmeli drama dersi olarak müfredatta yerini almış, 1997- 1998 eğitim-öğretim yılında ise seçmeli ders olarak kabul edilmiştir. YÖK’ün eğitim fakültelerini yeniden yapılandırma projesi içerisinde yer alan okul öncesinde; drama, ilköğretimde drama dersleri eğitim fakültelerinin müfredatlarında zorunlu ders olarak yer almaya başlamıştır (Karadağ 2005).

Drama Aşamaları ve Türleri

Dramanın Aşamaları

Dramanın etkinliklerinin uygulama aşamasında takip edilmesi gereken bir süreç vardır. Bu süreç içinde dikkat edilmesi gereken ve atlatılmaması gereken aşamaların önemle ve titizlikle takip edilmesi gerekir. Bunlardan birinin uygulanmaması halinde drama etkinliğinin yarardan fazla zarar vereceği bilinciyle hareket edilmelidir (Adıgüzel, 2018, ss.108-109; Altınay, 2017, ss.36-37). Bu aşamalar şu şekildedir:

- Isınma- Hazırlık Çalışmaları
- Canlandırma
- Değerlendirme - Tartışma

Isınma - Hazırlık Çalışmaları: öğrencilerin bedensel ve zihinsel olarak etkinliğe hazırlanmasını ve drama lideri ile etkileşim sağlamak için yapılan ön çalışmaları kapsar (Adıgüzel, 2006, s.25; Altınay, 2017, ss.37-38). Rahatlama çalışmaları olarak da bilinen bu çalışmalarda, katılımcılara zihinsel, bedensel ve duyuşsal alıştırmalar yaptırılarak rahatlama sağlanmaya çalışılır. Bedensel anlamda yapılan ısınma çalışmalarının hedefi, katılımcıların birbirlerini tanıması ve kaynaşmalarını sağlamaya dönüktür (Altınay, 2017, ss. 37-38; Komisyon, 2003, s.42).

Canlandırma: Katılımcının aktif olmasını sağlamak için bir olay veya olay örgüsü üzerinden birinin kişiliğine girme, bir yaşantıyı içselleştirerek kendi içinde hayat bulmasını sağlamak olan canlandırma; bir konunun belli bir sürece bağlı kalarak planlanıp daha sonra bir biçime sokularak bir şahıs üzerinden ifade edilmesine denir (Püsküllüoğlu, 2004, s.201). canlandırılacak konunun başlangıç noktasına bağlı kalarak dramanın belirli tekniklerinin kullanıldığı aşamadır (Adıgüzel, 2006).

Drama etkinliklerinin sonuçlarının ve kalıcı izli öğrenme yaşantılarının elde edildiği en kritik süreci ifade eden bu aşama, kişinin empati kurmasına ve sosyal olarak içinde bulunduğu grup ile kaynaşmasına olanak tanır (Adıgüzel, 2018, s.139). Bu süreç içinde bireyler rolüne girdiği kişiyi canlandırdıkça yeni şeyler keşfeder. Sosyal yaşantısında kendisine gerekli olacak birçok duyuşsal edinimi, canlandırdıkça bütünleştiği ve rolünü üstlendiği karakter üzerinden hayaller kurarak bilgi dünyasını genişletir (Karakaya, 2007, s.123).

Değerlendirme- Tartışma: Drama çalışmalarının neticesinin alındığı ve üzerinde durulması gereken önemli bir aşamayı ifade eder. Bu aşamada drama etkinlikleri boyunca öğrencilerin canlandığı olayın kendilerine bıraktığı olumlu duygu ve düşüncelerin sorgulandığı, süreç sonunda öğrencilerin motivasyonuna ve ders başarısına katkısının ne olduğunun değerlendirildiği aşamadır (Adıgüzel, 2006).

Dramanın Türleri

Drama kendi içinde sahip olduğu belli türleri vardır. Bu türlerin her birinin kendine ait bazı özellikleri mevcuttur. Bu özelliklerin bilinmesi, derste hangi drama türünün konuya daha uygun olduğu ve hedeflenen amaca daha rahat hizmet edeceğine daha kolay karar verileceği düşünülmektedir (Gümüş, 2019).

Eğitici Drama: Eğitimde neredeyse her konuda kullanılan bir drama türü olan eğitici drama, öğrencilerin derste kendi yaşantıları yoluyla ve aktif rol alarak öğrenmenin gerçekleşmesini sağlar. Bu yönüyle kaynaklarda pedagojik drama olarak da nitelendirilir (Akkuş, 2016; Erdoğan, 2010). Bireylerin eğitim hayatında en fazla başvuru bu drama türü bireyin, hem bilişsel hem duyuşsal hem de piko-motor becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur (Akkuş, 2016).

Öğrencilerin gelişim durumuna ve ihtiyaçlarına göre esnek kurallara sahip olan eğitici drama, bir drama lideri eşliğinde çocuklara oyun oynuyormuş havasında yönlendirme yapılarak etkinliğin amacına ulaşmasını sağlayan bir yöntemdir (Önder, 2016, ss.32-33).

Sosyodrama: Bir drama lideri tarafından oluşturulan bir grubun sahip oldukları ortak sorun ve problemlerin üzerinde yoğunlaşarak ve bu sorunlara çözüm önerileri üretmek için ortak bir şekilde hareket edildiği yöntemdir (Karadağ, 2005). Sosyo-dramanın katılımcılarına sağladığı en büyük destek, her bir katılımcının yaşadığı sorunları ifade etmesi ve bu sorunun üstesinde nasıl gelmesi gerektiğine dair ürettiği çözümü deneyimleme fırsatına sahip olmasıdır. Farklı bakış açılarının bir araya gelmesi ile sorunun daha kolay bir şekilde çözülmesini sağlayan ve bireylerin rahatlamalarını sağlayan bir yöntem olarak bilinir (Becerikli, 2006; Bozdoğan 2003).

Psikodrama: Bu drama yöntemi her ne kadar yetişkinlerin tedavilerinde kullanılan bir yöntem olarak bilinse de, çocuk ve gençlerin kendi problemleri ile başa çıkmasını kolaylaştıracak bir yöntem olarak bilinmelidir (Önder, 2016, ss.31). Bireyler bu sayede kendi problemleri ile başa çıkmakla aslında bir içe dönüşü de yaşamış olurlar. Kendi içlerinde yaşadıkları farklı problemleri ve karşılaştıkları benzer olaylarda daha rahat çözüme kavuşturmalarını sağlayan bir terapi yöntemi olarak da düşünülebilir (Erdoğan, 2010; Kaner, 1990).

Yaratıcı Drama: Yaratıcı drama, bireylerin kendi yaşantılarından yola çıkarak herhangi bir yazılı metne bağlı kalmadan kendi kendilerine oluşturdukları ve bu oluşturdukları metnin canlandırılmasında rol aldıkları oyuna denir (Güney, 2009; San, 1990, s.575).

Dramanın bu türü, öğrencinin sahip olduğu yaratıcılık yeteneğini ortaya çıkarmayı hedefler. Bu yöntem çocuğun özgüvenini artırmanın bir yolu olarak da düşünülebilir (Kaf, 2000). Yaratıcı drama, drama içinde ele alınan bir tür olsa da kendine has özelliklerinden dolayı dramanın diğer türlerinden ayrılır (Aytaş, 2013).

Drama Eğitmeni/Lider

Dramanın uygulama süreci içerisinde katılımcılara direktif veren, onları yönlendiren, katılımcıların drama yönteminden en üst düzeyde verim almalarını sağlayan, sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesine ön ayak olan, süreci değerlendiren ve sürecin yeniden başlamasını sağlayan kişiye drama lideri/yöneticisi denebilir (Kurudayıoğlu & Özdem, 2015; Erdoğan, 2008). Dramanın temel bileşenlerinden biri olarak tanımlanabilecek drama lideri, drama eğitiminde sürecin anlamlı ilerlemesine sağlayan kişidir. Süreç içerisinde drama lideri bir yandan canlı, eğlenceli ve dinamik olurken diğer yandan süreç içerisinde meydana gelebilecek sorunları yöneten kişi olmalıdır. Bu yönüyle eğitimde öğretmen rolünü üstlenen drama lideri, aynı zamanda sürece katılımcıları da dahil ederek, katılımcıların kendi öğrenmelerinden sorumlu bir konuma gelmelerine yardımcı olmalıdır (Adıgüzel, 2019).

Dramanın beslenmiş olduğu felsefik, sosyolojik, bilimsel ve ekonomik alt yapısını bilmesi gereken drama lideri, bunların dışında alanında kendini yetiştirmek için gerekli araştırma bilincine sahip olan, tiyatral yönünü en iyi şekilde geliştirme uğraşında olan kişidir (Aksarı, 2005; San, 2001).

Katılımcılar

Ortak bir amaç için bir araya gelerek, bu amaca ulaşmada gerekli bilgi beceri ve deneyim konusunda açık olan ve bu amaca ulaşmak için grup çalışmalarında kendi üstüne düşen görevleri en iyi şekilde yerine getirerek amaca ulaşmaya destek üyelerden oluşan topluluğa denir. Grup oluşmadan ve bir grubun sahip olduğu özelliklere sahip bireyler bir araya gelmeden dramanın yapılamayacağı gibi aynı zamanda bu bireylerin iletişim, empati, rol oynama, hayal gücü, doğaçlama, haz almada ve belirtilen tüm özelliklere sahip olmaları gerekmektedir (Adıgüzel, 2019; Keyik, 2011). Drama eğitimi sürecinde iletişimin önemine vurgu yapan çalışmalar bulunmaktadır. Bunun sebebi, izleyici grup ile katılımcı grup üyelerinin aynı kişilerden meydana gelmesinden kaynaklanmaktadır (Şenyavaş, 2018). Başarılı bir drama eğitimi süreci katılımcıların olumlu iletişim yönteminin de kazanılmasına yol açabilir. Bu olumlu iletişim ben kavramı yerine biz kavramını öne çıkararak katılımcılarda grup ile hareket etme bilincinin gelişmesine katkıda bulunacaktır (Aykaç, 2009).

Çalışma Ortamı

Dramanın temel öğelerinden biri olan mekan faktörünün drama eğitimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir. Çalışma mekanının özellikleri bu kapsamda değerlendirildiğinde drama için mekanın ne kadar önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Dramanın eğitim ortamının kapalı veya açık olması süreç açısından temelde bir sorun teşkil etmezken, dramanın üç temel öğesinin etkileşimi açısından bu unsurun yeterli oranda bu etkileşime imkan sağlaması gerekmektedir (Adıgüzel, 2019).

Drama eğitimin süreci öncesinde, drama eğitiminin verileceği mekana ilişkin düzenlemelerin yapılmış olması gerekmektedir. Yapılacak olan düzenlemeler, ışık, ses, ısı açısından ideal olarak hazırlanmış ve katılımcıların kendilerini rahat hissedecekleri geniş bir ortam olmalıdır. Ayrıca bu ortamın, katılımcıların sağlıklı iletişimine olanak tanıyacak şekilde dizayn edilmiş olması gerekmektedir (Adıgüzel, 2019). Mekan olgusu göz önüne alındığında, okullarda sınıf ortamında yapılacak olan drama etkinliklerine dönük aynı şekilde bir mekan düzenlemesine gidilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin rahat hareket edecekleri bir sınıf ortamında, drama etkinlikleri ile öğretimin daha rahat ve eğlenceli geçeceği düşünülmektedir. bu durumu destekleyen bilimsel çalışmalar yapılmıştır. Sınıf içinde yaratıcı drama uygulaması

için mekânsal düzenlemeler hakkında Dirim (2005)'in çalışmasından bilgi edinilebilmektedir. Dirim (2005)' e göre çocuk dramadaki en mühim faktördür. Sınıf içinde drama etkinliklerine yönelik hazırlanmış olan araç-gereç ve materyallerin sınıfın durumuna göre en uygun yere bırakılmış olması ve öğrenciler açısından ulaşılabilir olması önemlidir.

Öğretim Yöntemi Olarak Drama

2004-2005 yılında yapılandırmacı yaklaşımın eğitim hayatına dahil edilmesi okullarda yürütülen derslerin hangi yöntemlerle öğretilmesi gerektiği ve yeni yöntemler neler olmalı sorusunu da beraberinde getirmiştir. Bu yeni eğitim yaklaşımı ile birlikte öğrencilerin gerçek hayat yaşantılarını deneyimleyeceği bir sınıf ortamının oluşmasını sağlamıştır. Bu sınıf ortamında eğitilen öğrencilerin profilinde de bir değişim meydana gelmiştir. Bu değişimin en önemli yansıması olarak, araştıran, sorgulayan, daha çok düşünen, daha çok fikir üreten, derse daha fazla katılım göstermeye başlayan, sorgulayan ve edinildiği yeni bilgileri sentezleyen öğrenci profili meydana gelmiştir (Eren, Özen & Karabacak, 2009).

Öğrencilerin bilgi üretmesi için birlikte hareket etmesi ve derse aktif katılım göstermeye başlamaları, derslere karşı olan tutumlarında ve başarılarında olumlu yönde bir değişime olanak tanımıştır. Ayrıca öğrencinin derse karşı olan motivasyonuna ve sosyalleşmesine de bir fırsat olarak gözükmelidir. Bu nedenden dolayı, derslerde öğrencilerin yaparak ve yaşayarak eğitim görmelerini sağlayacak çeşitli yöntem ve tekniklere başvurulmalıdır (Eren, Özen & Karabacak, 2009). Fakat bu başvuru yöntemlerinin her birinin kendi içinde bazı sınırlılıkları vardır. Bu yöntem ve teknikler seçilirken sınırlılıklarını manipüle edecek, öğrenciyi derse karşı motive edecek, onun aktif katılımını sağlayacak, ders işleme sırasında hem eğlenmesini hem de kendisini rahat hissettirecek yöntemler seçilmeye gayret edilmelidir.

Drama, rol oynama ve doğaçlama gibi öğretim yöntemleri ile sınıf içinde öğrencinin öğrenirken eğleneceği gibi, öğrencinin derse karşı olan motivasyonu üzerinde de önemli bir etki yaratacaktır (Sarıoğlu & Kartal, 2017). Sınıf içinde öğrencilerin birlikte öğrenmesini sağlayan drama yöntemi, sınıfta çocukların sosyalleşmesine, edindikleri bilgilerde kalıcılığı sağlamasına, yeni bilgiler ile eski bilgileri sentezleyerek yeni bilgiler üretmesine, gerçek hayatta karşılaşacağı durumları sınıf ortamında aktif olarak yaşamasına fırsat sunmasından dolayı eğitim-öğretim hayatında önemli yere sahip bir öğretim yöntemidir (Andersen, 2004). Bunun ile birlikte drama yöntemi, öğrencinin sahip olduğu bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerin gelişmesine olumlu yönde etki eden bir yöntem olarak tanımlanır (Toivanen, Komulainen & Ruismäki, 2011).

Dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılması çok eskiye dayanmamakla birlikte, bir öğretim yöntemi olarak uygulanmaya başlandıktan sonra eğitim sürecine ciddi katkı sağladığı yapılan araştırmalar kanıtlamıştır. Dramanın hem başarı hem motivasyon hem de tutum üzerinde ciddi bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bundan yola çıkarak, dersi sıkıcı bir durumdan alıp öğrencinin eğlenerek öğreneceği bir duruma getiren bu yöntemin daha çok tercih edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Sosyal Bilgiler Tanımı ve Önemi

Problem çözme, toplumsal konular üzerinden karar verme ve bir vatandaşın yaşadığı topluma ilişkin görevlerini öğrenmede ön ayak olan sosyal bilgiler, sosyal bilimler içinde kendine yer bulan bir disiplin olarak tanımlanabilir (Çatak, 2016). Ayrıca, bireyin çevresini tanıyarak bir sosyal çevre oluşturmaya yardımcı olan sosyal bilgiler, aynı zamanda bireyin içinde yaşadığı kültürel unsurların farkına vararak bunları benimseyen, geliştire ve bir sonraki nesle aktaran bir rolü de bireye fark ettirmektedir. Düşünen, bilen, iletişim ve etkileşim kuran bir birey yetiştirmeyi hedefleyen sosyal bilgiler, bireye yaşadığı dünyayı tanıtan bir disiplindir (Doğanay, 2005). Sosyal bilimleri konu alması yönüyle hiç durmadan değişen ve ilerleyen dünyaya ayak uydurma yolunda bireye destek veren sosyal bilgiler, toplumsal bilgileri kalıcı hale getiren bir disiplindir (Öztürk, 2012; Sönmez, 1998).

Sosyal bilgiler disiplini yoluyla bireye verilmesi planlanan özelliklerin ortaya konması ile sosyal bilgiler dersinin amacına ilişkin bilgi de verilmektedir. Sosyal bilgiler ile ilgili yapılan en kapsamlı tanım 2005 yılında değişikliğe uğrayan Sosyal Bilgiler Öğretim Programını hazırlayan komisyon tarafından yapılmıştır. Bu tanım şöyledir:

“Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe, Siyaset bilimi ve Hukuk gibi Sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan, öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB, 2005).”

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sosyal bilgiler dersi ile ilgili yapılan tanım 2005’te yukarıda ifade edildiği şekilde iken 2015’te ‘Sosyal Bilgiler, etkin ve üretken bireyler yetiştirmek, öğrencilerin insani ilişkilerini ve vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla sosyal bilimleri kaynaştıran ilköğretim dersi.’ şeklinde yapılmıştır. 2017 programında ise dersi tanımlanarak ‘Sosyal Bilgiler, toplu öğretim anlayışından hareketle sosyal bilimlerin pedagojik amaçlarla basitleştirildiği bir dersi.’ olarak yapılmıştır (MEB, 2015, 2017). Yaşam boyu öğrenmeyi temel bir hedef haline getiren sosyal bilgiler programı, bireyin toplumuna

karşı sorumlu bir vatandaş olarak yetişmesini sağlan bir ders olarak karşımızda durmaktadır. Ayrıca, ders içerikleri incelendiğinde sosyal bilgiler dersi, bir gruba dönük bir tolu öğretimi de içinde barındırmaktadır. Bütün derslerin işleyiş sürecinde olduğu gibi sosyal bilgiler dersinde de, sınıf ortamında öğrenciyi kendi öğrenmelerinden sorumlu hale getiren ve öğrendiği bilgileri sentezleyeceği bir sınıf ortamının hazırlanması gerekmektedir (İşler, 2019).

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı

2005 yılında yapılandırmacı yaklaşıma göre yeniden düzenlenen sosyal bilgiler programı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaya uygu bireyler yetiştirmek, çevreye ve içinde yaşadığı toplumun kültürel, tarihsel ruhuyla uyumlu bir nesil yetiştirmek için üstüne düşeni yapmayı planlamıştır. Açıdan vizyonsal olarak bu hedefleri içinde barındıran sosyal bilgiler programı, bireylerin içinde yaşadığı toplumun kendilerinden bekledikleri sorumluluk bilincini yerine getirmek için harekete geçmeyi hedeflemektedir (Ata, 2009). Ayrıca, gelişen ve geliştikçe değişen çağa ayak uydurmak için bireylerin sahip olduğu bilgi, beceri, tutum ve davranışlarının da bu anlamda gelişmesi gerektiği vurgulamaktadır. Böylece sosyal bilgiler programının bu beklentileri karşılaması, değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurması ve böylece işlevsel bir program ortaya çıkması için 2005 yılında bu programa dönük bir çalışma başlatılmış ve programın güçlü ve zayıf yönleri ortaya konmuştur (Talim ve Terbiye Kurulu, 2017).

İçinde bulunduğumuz çağa uyumlu bireyler yetiştirmek ile beraber, sosyal bilgiler dersi öğrencilerin bu döneme uygun olan bilgi, beceri, tutum ve davranış şekillerinin de geliştirmesi gerektiği unutulmamalıdır (Şimşek, 2016). Sosyal bilgiler öğretim programı içinde en temel yapı taşı öğrencilere beceri kandırmaktır. Formal müfredat içinde yapılacak olan öğretim, öğrencini hayatına aktif olarak destek olacak beceriler olmalı ve bu becerilerin hayat boyu öğrenme prensibine uygun olarak ve bir program dahilinde verilmesi gerektiği düşünülmektedir (Gelen, 2011). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında kazandırılmak istenen hedefler 2018 yılında; araştırma, çevre okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, değişim ve sürekliliği algılama, eleştirel düşünme, empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, gözlem, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, iletişim, işbirliği, karar verme, özdenetim, problem çözme, sosyal katılım, yenilikçi düşünme vd. şeklinde ifade edilmektedir (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler ders programının amaçlarının başında gelen iyi vatandaş yetiştirme vizyonu, sorumluluğunu bilen, içinde yaşadığı toplumun kültürel değerleri ile uyumlu bir birey yetiştirmenin yanında, gerektiğinde kendi başına karar alabilecek bir kararlılıkta olan bireylerinde yetişmesi sağlamak olmalıdır (Aladağ, 2009). Bu dersin bu yönü ele alındığında aslında temel amaç, toplumun benimsemiş olduğu değerler ile bireylerin bütünleşerek bu

değerleri kabullenmeleri ve bunları bir kişilik haline getirmeleri olmalıdır (Selçuk, 2016). Söz konusu değerler MEB (2018)' e göre; adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik olarak belirtilmektedir.

Talim ve Terbiye Kurulu, sosyal bilgiler dersinin öğretim genel amaçlarını özetleyerek sunmuştur. Talim ve Terbiye Kurulu (2015)'na göre sosyal bilgiler dersi öğretim programının genel amaçları, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2.maddesinde ifade edilen Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ile temel ilkelerine uygun olarak şöyle açıklanmaktadır:

- Temel bilgi, beceri ve değerleri edinmeleri,
- Teknolojinin, toplumları ve bireyleri etkilediğini kavramaları,
- Milli, manevi ve evrensel değerleri fark edip benimsemeleri,
- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak özgürlük, hak ve sorumluluklarının farkında olmaları,
- Demokratik bir tutum benimseyerek karşılaştığı problemlere barışçıl çözümler geliştirmeleri,
- Yaşadığı çevre ve dünyanın coğrafi özelliklerini bilmeleri,
- Uzlaşma ve hoşgörü kültürünü hayatlarının her alanında uygulamaları,
- Ekonomik kaynakların verimli kullanılmasında gerekli bilgi, beceri ve tutuma sahip olmaları,
- Türk kültürünü oluşturan öge ve süreçleri kavramaları,
- Milli bilincin oluşmasına katkı sağlayan, kültürel mirası koruyan ve geliştiren ideolojiye sahip olmaları,
- Güvenilir ve doğru bilgiye ulaşma yöntemlerini bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler olmaları,
- Kendisine, çevresine, ülkesine ve dünyaya yararlı bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2005).

Sosyal bilgiler dersinin özel amaçları da bulunmaktadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda; Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine göre Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının özel amaçları belirlenmiştir. Belirlenen 18 amaç şu şekilde açıklanmıştır (MEB, 2018, s.8).

1. Ülkesini ve milletini seven, hak ve sorumluluklarının farkında olan, milli bilince sahip vatandaş olarak yetişmeleri,

2. Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel, ekonomik olarak kalkınacağı düşüncesine sahip, laik değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı özelliğini ve yasalar önünde herkesin eşit olduğunu bilmeleri,
4. Türk kültürünün temel öğelerini bilerek kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kavramaları,
5. Yaşadığı yer ve dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanımlarını ve bu bağlamda insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları,
6. Doğal çevre ve kaynakların sınırlılığının farkında olmaları ve farkındalıkları sayesinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme yeteneğine sahip olmaları,
8. Ekonomik kalkınmada ve ekonomik ilişkilerde milli ekonominin yerini kavramaları,
9. Toplumsal yaşamda çalışmanın önemini kavrayarak, her mesleğin gerekli ve saygın olduğunu benimsemeleri,
10. Tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri,
11. Toplumsal yaşam üzerinde bilim ve teknolojinin etkisini ve gelişim sürecini kavrayarak, bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,
13. Karşılaştığı problemleri çözmek ve toplumsal ilişkileri düzenlemek amacıyla temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
14. Sorunların çözümü için kendi görüşlerini belirterek katılımın önemini anlamaları,
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik gibi kavramların ülkesi üzerindeki etkisinin farkında olarak yaşamını demokratik normlara göre düzenlemeleri,
16. Erdem sahibi birey olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,
17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara karşı duyarlı olmaları,
18. Hür bireyler olarak fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak kendilerini tanımları amaçlanmaktadır.

Sosyal bilgiler dersi belki de öğrencinin eğitim hayatında onu hayata hazırlayan en önemli derstir. Gerek bireyin içinde yaşadığı kültür mirasını bireye aktarması gerek toplum içi

dayanışmanın yardımlaşmanın önemine vurgu yapması gerekse tarihi geçmişi bireyle buluşturması noktasında çok ciddi bir sorumluluk almış bulunmakta. Bu kadar önemli konuların öğrencinin eğlenerek öğrenmesi, derse karşı motive edilmiş şekilde sosyal bilgiler dersinin işlenmesi ayrı bir öneme sahiptir. Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinin bu kadar önemli olduğundan dolayı dersin işleniş sürecinin çok düzenli bir şekilde hazırlanması ve öğrencilerin gelişim durumuna uygun bir şekilde planlanması gerekmektedir.

Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersi İle İlişkisi

Eğitimde drama yöntemi, bireyin sahip olduğu gizil yetenekleri ortaya çıkarma, eğitimi hayat içerisine kalıcı izli bir davranış değişikliği elde etmek için kullanılan bir yöntem olarak görmek mümkündür. Ayrıca, aktif katılımı bunu gerçekleştirmesi ve çocukların öğrenirken eğlendiği, kendilerini rahat hissettikleri, yaşamı okula ve sınıfa getiren bir yöntem olarak düşünülebilir (Taşkiran, 2005). Drama, bir eğitim felsefesi olarak nitelendirilebilir. Bireyin başka insanların duygu ve düşüncelerini anlamasını sağlayan bir süreç, eğitim ve öğretim içinde aktif olarak kendi eğitiminde sorumluluk almasını sağlayan bir yöntem, kendisini zorlamadan ifade etmesini sağlayan ve eğitimi boyunca öğrenme isteğini arttıran motive aracı olarak nitelendirebiliriz (Güneysu, 1991).

Sosyal bilgiler dersi, bireyi hayata hazırlar. Bireyin yaşam serüveninde karşısına çıkacak problemleri aşmada bir ön bilgi verir. Hayatın içinde karşılaşacağı olaylara nasıl tepki vermesi gerektiğini, içinde yaşadığı ülkenin geleneklerini-göreneklerini, bir vatandaş olarak sahip olduğu hakları ve yönetiminde bulunduğu devlete karşı sorumlulukları hakkında kendisini bilgilendiren bir derstir. Sosyal bilgiler dersi, bireyin topluma, toplumun bireye karşı olan sorumluluklarından da bahseder. Karşılıklı yürütülmesi gereken sevgi, saygı, hoşgörü gibi sosyal kuralların uygulanmasını ve uygulaması için gereken temel hatları hatırlatır. Bu ders çocuğun sahip olduğu özgüveni, daha da geliştirmenin, eğitmenin bir yolu olarak görülmektedir.

Her çocuğun kendisinde barındırdığı kişisel kodlardan dolayı kendine has bir farklılığı bulunmaktadır. Bu farklılığın geliştirilmesinin farklı yolları ve yöntemleri vardır. Bu yöntemlerden biri de: “drama” ile eğitimidir. Bireyin içinde yaşadığı çevreyi sınıf ortamında deneyimleyerek çevreye daha rahat uyum sağlamasını kolaylaştıran drama eğitimi, bireyi gerçek hayatta karşılaşacağı olaylara hazırlar. Bundan dolayı, sosyal bilgiler dersinin drama ile öğretimi, öğrencinin motivasyonuna, başarısına ve tutumuna olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir.

Çocuklar aktif bir şekilde derse katıldığında, sosyal hayattaki deneyimleriyle detayları fark ederek sonuca daha çabuk varabileceklerdir. Yaşadığı dünyayı, çevresini gözlemleme,

araştırma ve tanıma başarısını bu şekilde çocuk gösterecektir. Öğretimin temelini çocuğun öğrendiği bilgileri davranışlarına uygulaması ile teşkil edilmesi drama yolu ile gerçekleştirilebilir. Soyut kavramların yer tuttuğu Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgilerinin tüm konularında başarıyı arttırmada drama etkinliği kullanılabilir (Karadağ & Çalışkan, 2008).

İyi bir vatandaş yetiştirmek Sosyal Bilgiler dersinin temel amaçları arasında yer almaktadır. Problemleri çözmeyi, doğru karar vermeyi ve tecrübelerine dayanarak hayata aktif katılımını ön planda tutan bireylerin yetiştirilmesini sağlamak için ilköğretim sosyal bilgiler programı yenilenmiştir. Eski programlarda bilgi aktarımı söz konusu iken yenilenen program sayesinde bilgini yanında beceri ve değer kazandırma amaçlanmaktadır (Aksüt, 2016). Öğrencilerin derse aktif katılımıyla etkili bir Sosyal Bilgiler öğretimi sağlanmaktadır. Öğrencinin kendi deneyimlerini ve bireysel farklılıkların farkına vararak çevreyle etkileşime girmesini sağlayan aktif öğrenme yöntem ve tekniklerden faydalanılması gerekmektedir. Aktif öğretim yöntemleri eğitimde kullanılarak yeni ilköğretim Sosyal Bilgiler programının başarıya ulaşılmasını sağlayabilir. Programda da tavsiye edilen yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır (Aladağ, 2009).

Sosyal yaşamda karşılaşılan durumların istenildiği anda tekrar dramatize edilmesi Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersinde drama yönteminin kullanılmasının sağlayacağı bir diğer faydadır. Bu sayede drama öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaşamayacakları durumları bizzat yaşayarak öğrenmelerine destek olur (Karadağ ve Çalışkan, 2008). Aynı zamanda öğrencilerin düşünme, algılama, yorumlama, dinleme, ifade etme yeteneklerinin de verimli bir şekilde gelişmesine katkıda bulunur. Bu becerilerin kazanılması Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilere kazandıracakları davranışları arasında bulunmaktadır

Okulda Öğrenci Motivasyonu

Literatürde motivasyon kavramına ilişkin birçok tanımlama mevcuttur. Bu tanımlamaların geneli motivasyon üzerinde yapılırsa da, bazı kaynaklarda güdü kavramına yönelik de tanımlara yer verilmektedir. Motivasyon, kişiyi amaçladığı yere varmasını sağlayan, içten gelen dürtülerle ileten arzularının ve niyetlerinin bütününe denir (Selçuk, 2008). Motivasyonu sağlanmış bir birey, niyet ettiği aktiviteyi uygulamaya geçirerek kararlı bir şekilde sürdürmeyi ve bu bağlı olduğu işi en iyi şekilde sona iletmeyi gaye edinir (Monteiro, 2013). Motivasyon aynı zamanda, farklı davranışsal özellikleri aynı anda harekete geçirerek bireyi ulaşmayı amaçladığı hedefe duygusal olarak bağlarken bilişsel olarak da onu bir üst aşamaya geçirmeyi sağlayan içsel enerjidir (Wentzel & Wigfield, 2007; Ryan & Deci, 2000). Motivasyon bir yandan bireyin davranışsal hareketlerini yönlendirirken, diğer yandan bireyin öğrenme yaşantılarına da etki etmektedir. Motivasyon öğrencinin öğrenme isteğini ve

başarısını etkileyen bir rol oynarken aynı zamanda, bireyin okula olan bağlılığını, okul ile uyumunu önemli derecede belirlemektedir. Bireyin öğrenme alanlarına olan ilgisini belirleyen eğer motivasyon ise, öğrenmelerin yanlış veya eksik olmuş olması da motivasyon eksikliğinde kaynaklandığı söylenilebilir (Yazıcı, 2009; Acat & Demiral, 2002).

Motivasyon bireyin yaşantılarına etki edecek olan bir yatırım (Maehr & Meyer 1997) aracı olarak da değerlendirmek mümkündür. Psikologlar motivasyonu sağlanmış veya sağlanmamış bireyleri incelediklerinde bu yatırım aracının uygulamaya geçişi olduğu, bu uygulama sürecinin geçirildiği veya geciktirildiği ya da hiç uygulamaya dahi konmadı süreçleri incelemişlerdir (Woolfolk, 2007). Bu inceleme sonucunda bireyi demotive veya motivasyonlarını düşüren çeşitli uyarıcıların olduğunu ifade etmişlerdir. Bireyin bir işe başlamasını sağlayan veya onu bu işten uzaklaştıran şeyin, bireyi o işe duyduğu ihtiyaç ile açıklarlar. Bu davranışları betimleyen çeşitli kriterler vardır. Bu kriterleri Mcinerney ve Liem (2008) şu şekilde açıklamışlardır;

- Seçim yapma: Motivasyonu olan birey konuyu ya da işi yapmaya mecbur kalmak yerine seçer. Motive olmuş birey akademik, sosyal ve fiziksel seçimlerle kişisel yatırımını yapar.
- Enerji: Motive olduğumuz alanlarda enerjik, katılımcı, ilgili ve istekli oluruz.
- Standartlar: Birey bir alanda motive olduysa, yüksek kişisel standartlar oluşturur. İkinciliği ya da yetersiz performansı hedeflemez. Kendisinin performansını geliştirirken başkalarının da üstünde performans geliştirmeye çalışır.
- Motivasyonu devam ettirme: Birey motive olduğu aktiviteye gönüllü olarak ve tekrar tekrar döner çünkü bu aktiviteyi yapmaktan hoşlanır ve kendini ödüllendirdiğini hisseder.

Eğitim üzerinde yapılmış birçok çalışma ortaya koymaktadır ki, bireyin okul hayatındaki akademik başarısı öğrencinin sahip olduğu yetenekleri tam olarak yansıtmadığı yönündedir. Bunun başlıca sebebi olarak da motivasyon eksikliğinin olması olarak açıklanmaktadır. Motivasyonun eğitim hayatında bu kadar etkili olması aynı zamanda bireyi, eğitim hayatının olumlu yönde ilerleyişini de etkileyeceği ortadadır. Bireyin eğitim hayatını bu derece etkileyecek olan motivasyon üzerine çeşitli motivasyon teorileri ortaya konmuştur. Bireyin ihtiyaçları üzerine duran teorilere “kapsam teorileri denirken, bilişsel olarak süreci değerlendiren motivasyon teorilerine ise “süreç teorileri denmektedir. İnsanların ihtiyaçlarına göre hedef belirleyerek motive olduklarını ifade eden kapsam teorileri, ihtiyaçları giderek olan hedefleri bireyi ilerleten temel gücün motivasyon olduğunu ifade ederler. Süreç teorileri ihtiyaçların önemini kabul etmekle birlikte, davranışların tayininde amaçların da önemini

vurgulayan, insanın kendine hedefler koyan bir varlık olduğunu ve bir hedefe bağlanmada bilişsel süreçlerin hakim olduğunu ifade ederler. Bu teorilere göre insanlar belli amaçlara giden davranışlara başlamadan önce, bazı durumları gözden geçirir ve o hedefe gerçekten ulaşmak isteyip istemediklerine karar verirler. Kapsam teorilerine örnek olarak Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi, süreç teorilerine ise Beklenti-Değer Teorisi örnek verilebilir (Tevrüz, 2008).

Öğrenmeyi etkileyen önemli bileşenlerden birini ifade eden motivasyon, öğrencinin amacına ulaşmak için harcadığı enerjiyi ifade ettiği söylemek mümkündür (Cabı, 2009; Ginsberg & Wlodkowski, 2009). Öğrenme sürecinde motivasyon kavramının önemine dikkat çekmek son derece önemli bir uyarı olarak önümüzde durmaktadır. Öğrenme sürecinde hedeflenen başarıya ulaşmanın öğrencinin motive olma durumuna bağlı bir olgu iken, öğrencilerin motivasyon durumunun irdelenerek sürecin genel durum hakkında detaylı çalışmaların yapılması gerekmektedir (Çakmak & Ercan, 2006; Hodges, 2004). Alan yazında yapılmış olan çalışmalar irdelendiğinde, öğrencilerin öğrenme ortamı ve öğrenciyi sürece motive edecek dışsal motive araçlarının işe koşulması, öğrencilerin motivasyonlarını arttırmaktadır (Ünal ve Bursalı, 2013; Balantekin & Oksal, 2014). Dolayısıyla yapılmış olan çalışmaların genel olarak dışsal motivasyon ve içsel motivasyon kavramları üzerinde durduğu görülmektedir (Afzal ve Khan, 2010).

Dışsal motivasyon, bireyi süreç içinde harekete geçiren fakat süreçle doğrudan bir ilişkisi olamayan pekiştiricileri ifade ettiği söylenilebilir (Akbaba ve Aktaş, 2005). Bu motivasyon çeşidinde, öğrenciyi motive eden etkenin öğrencinin dışarıdan bir müdahale ile motive olması anlamına gelmektedir. Bir dersten yüksek puan alan öğrencilerinin ders hocası tarafından ödüllendirilmesi bu tür mativasyona örnek olarak verilebilir (Aydın, 2007). İçsel motivasyon ise, öğrencinin belirlenmiş olan hedefe kendi ilgi, istek ve arzusu ile harekete geçmesini ifaden eden bir sürece işaret etmektedir (Aydın, 2007; Akbaba & Aktaş, 2005). İçsel olarak motive olmuş bir bireyi için, kendi davranışlarının içsel motivasyonun kaynağı olarak göstermek mümkündür. İçsel ve dışsal motivasyonu birbirinden ayıran temel farkın bireyi harekete geçiren etkende saklı olduğunu ifade etmek mümkündür. İçsel motivasyonda hareket kaynağı bireyin kendi duygu ve dürtüleri iken dışsal motivasyonda ise bu kaynak dışarıdan bir müdahale olarak tanımlanabilir (Yıldız, 2010).

Eğitim-öğretim sürecinin en önemli etkenlerinden biri motivasyon olmasına ve öğrenciyi eğitim-öğretim faaliyetleri içene girmesini ve adapte olmasını sağlayan bir etkiye sahip olduğunu ortaya koyan birçok çalışmanın olduğu ortada iken, motivasyon kavramına ve eğitim-öğretim sürecinin bir parçası olması konusunda gereken hassasiyet gösterilmemektedir

(Türel, 2008; Yoshida vd, 2008). Okul hayatları boyunca eğitim öğretim faaliyetleri içinde olacak bireylerin motivasyonlarının sağlanmaması veya bu konuya gereken özenin gösterilmemesi, öğrencinin eğitim hayatının kendisi için zor bir süreci ifade edeceği düşünülmektedir. bu sürecin öğrencinin en iyi şekilde atlatması için motivasyon kavramının dikkate alınması ve gerek zamanlarda öğrencide hem içsel hem de dışsal motivasyonuna dönük etkinliklerin yapılması planlanmalıdır.

İlgili Araştırmalar

Drama yöntemi sadece belli bir alana hitap etmez. Sosyal bilgiler, matematik, fen bilimleri, coğrafya vb. bütün derslere kolaylıkla uygulanabilecek bir yöntem olmasıyla öne çıkmaktadır (Sakallı, 2019). Eğitim anlayışının gerçek yaşam durumlarının sınıf ortamında deneyimlenmesi uygulamalarına dönmesi neticesinde, öğretmenlerin de bu alanda gereken donanımına sahip olmalarını beraberinde getirmiştir. Bu anlamda, drama eğitimi almış ve almamış öğretmenler arasında eğitim sürecine ilişkin anlamlı bir fark oluşmuş, bu farkın drama eğitimi almış öğretmenler lehine olduğu görülmüştür (Altıntaş & Kaya, 2012).

Bilimsel çalışmaların sayısı arttıkça, araştırılacak alan genişlemekte ve yeni araştırma soruları ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda drama yöntemini bir öğretim yöntemi olarak eğitim sisteminde kullanılmasına dönük yapılan çalışmalar ilgi çekici duruma gelmiştir (Andersen, 2004). Dramanın öğretim yöntemi olarak birçok çalışmada uygulandığı ve uygulandığı çalışmaların neredeyse hepsinde olumlu sonuçların elde edildiği görülmüştür (Yılmaz, 2013; Nayci, 2011; Esen, 2008). Ayrıca, dramanın ilkokulda bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının gerektiği yapılan çalışmaların çoğunluğu tarafından desteklemektedir. İlkokulda ve ortaokulda verilen eğitimin temel gayesi iyi bir vatandaş yetiştirmenin yanında derslerinde başarılı bireyler yetiştirmektir. Bu başarının elde edilmesi için öğrencileri derse karşı motive eden bir eğitim planlamasının yapılması gerekmektedir. Bu planlamada öğrenciyi derse karşı motive edecek ve aktif olarak derse katılımını sağlayacak bir öğretim yöntemi seçilmesi gerekmektedir.

Drama yönteminin başarı üzerindeki etkisine bakmak için yapılmış olan çalışmaların neredeyse hepsinde, bir öğretim yöntemi olarak dramın başarıya ciddi oranda etki ettiğine ulaşılmıştır (Akdemir & Karakuş, 2016; Batdı & Batdı, 2015; Cantürk Günhan, 2016; Ulubey & Toraman, 2015; Lee, Patall, Cawthon & Steingut 2015; Akkaya, 2012; Malbeleği, 2011; Kartal, 2009; Özer, 2004). Ayrıca öğrencilerin sınıf içinde kendi öğrenmelerinde sorumlu olarak derse katılım sağlamaları, derse karşı olan ilgilerinin içten gelen bir motivasyon sağlamaları ve ders içinde kazandıkları bilgi ve becerilerin kalıcılığı drama yöntemi gibi öğrenciyi aktif hale getiren bir yöntem ile sağlanabilir (Adıgüzel, 2012, s. 62; Karadağ &

Çalışkan, 2008, s.79-82). Başarı kavramının yanında kazandırılması ve geliştirilmesi gereken bir diğer temel kazanım ise; öğrencinin derse karşı olan tutumudur. Derse karşı olumlu bir tutum geliştirmeyen bir öğrencinin o derste istenilen başarı ve bilgi düzeyine ulaşması zor görünmektedir. Dolayısıyla öğrencinin derse karşı tutumunu arttıracak önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, öğrencinin derse karşı tutumunu arttıracak önlemler neler olabilir, nasıl bir ders planlaması yapılmalıdır gibi sorulara cevap aranmak için birçok bilimsel çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların bir kısmı dramanın öğrencinin derse karşı olan tutumunu nasıl etkilediği üzerinde olmuştur. Bu çalışmaların neticesine bakıldığında dramanın tutum üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (Toraman & Ulubey, 2016; Lee, Patall, Cawthon & Steingut 2015; Başçı & Gündoğdu, 2011; Göncüoğlu, 2010; Günaydın, 2008; Zayimoğlu, 2006).

Drama yönteminin öğretim programı içinde bir eğitim yöntemi olarak farklı değişkenler üzerindeki etkisine yurt içinde ve yurt dışında birçok çalışmada bakılmıştır (Adıgüzel, 2012, s. 62; Aksarı, 2005, s.1-5; Karadağ & Çalışkan, 2008, s.79-82). Bu değişkenlerden biri de; benlik algısıdır. Eğitim ve öğretim araştırmalarında, benlik algı ile başarı arasında olumlu yönde bir korelasyon olduğu açıklanmıştır. Hem şimdiki başarı için hem de sonradan hedeflenecek olan başarılar için benlik algısının çok önemli bir yere sahip olduğu ortaya konmuştur (Marsh ve Scala, 2010; Yavuzer, 1989). Öğrencilerin benlik algıları genel anlamda içinde yaşadıkları ortamın kendilerine öğrettiği ve hissettirdiği duygu düşünce ve bilgilerin hepsi anlamına gelebilir. Çünkü çocuk yaşadığı çevrenin bir ürünüdür. Dolayısıyla bireyin içinde yaşadığı ortam kendisine sunduğu özgür ve kendi gelişim dönemine uygun olan eğitici ve eğlendirici ortam öz benlik algısı üzerinde ciddi bir öneme sahiptir. Sınıf ortamı da bu ortamlardan biridir. Sınıf ortamında öğrencilerin dersi drama yöntemi ile işlemeleri onların benlik algılarında ne tür bir etki yarattığını ortaya çıkarmak için yapılan çalışmalar, dramanın benlik algısı üstünde olumlu bir etki yarattığı sonucuna varılmıştır (Taşkıran, 2005; Conard & Asher, 2000). Bu değişkenlerden bir diğeri ise motivasyondur. Motivasyon kavramı öğrencilerin eğitim hayatı içinde öğrenilecek konu, kavram ve derse karşı kendilerini hazır hissetmeleri için çok gerekli hatta anahtar bir kavramdır. Öğrenciyi derse karşı motive edecek öğretim yöntemlerinin kullanılması, aktarılması düşünülen bilgi, deneyim ve düşünce için çok önemlidir. Bu amaç doğrultusunda, drama yönteminin öğrencilerin derslerine karşı motivasyonları üzerinde ne tür bir etkiye sahip olduğunu bulmak için bilimsel araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar neticesinde, drama yönteminin öğrencilerin derslerine karşı motivasyonlarında olumlu bir etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur (Lee, Patall, Cawthon & Steingut, 2015; Başkan, 2006).

Yurt içinde ve yurt dışında dramanın eğitim içindeki yeri ne olmalı, dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının öğrencilerin başarıları, tutumları, benlikleri ve bilgilerin kalıcılığı üzerinde ne tür bir etki yarattığı sorularına dönük birçok çalışma mevcuttur. Bu durum, dramanın bir yöntem olarak kullanılması gerektiği fikrini güçlü bir şekilde gündeme getirmektedir. Ayrıca, ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, özellikle son yıllarda, dramaya dönük bir çok çalışma yapıldığı ve bu çalışmaların giderek arttığı görülmektedir. Drama, okulöncesinden üniversite eğitimine kadar hatta üniversite eğitiminde sonra bile yapılan kurslar yardımı ile bireyi eğitmede ve bireyin bu eğitim sonucunda kazandığı bilgi ve beceriyi yapılandırma, kalıcı hale getirme noktasında önemli bir rol almaktadır. Bu da dramanın, bireyin hayatı boyunca edinileceği bilgilerin kazanmasında ne kadar etkin bir yeri teşkil ettiğinin göstergesidir. Ancak, dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılması için bu alanda uzmanlaşmış bireylerin liderliğinde yapılmalıdır. Çünkü bu alanda eğitimi olmayan birinin drama yöntemi ile eğitim vermesi istenilen hedeflere ulaşmayı sağlamayacaktır (Köksal Akyol, 2003). Drama yönteminin eğitimde bir yöntem olarak kullanılmasına ilişkin yapılmış olan çalışmaların bazıları aşağıda özet olarak verilmiştir;

Sakallı (2019) yaptığı çalışmada; drama yöntemi ile eğitimin öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algısını geliştirdiği, bu yöntem ile yapılan sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin aktif katılımına olanak sağlaması ile öğrenciler için bu ders sıkıcı olmaktan çıktığı, konusunda veriler elde edilmiştir. Ayrıca öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde, drama yöntemi ile öğretimin sosyal bilgiler dersine olumlu yönde katkı sağladığı, sosyal bilgiler dersi ile drama yönteminin uyduğu ve sosyal bilgiler dersine ait konuların drama yöntemi ile öğretime uygun olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Güler (2015) yaptığı çalışmada, sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi ile öğretimin bütün alanlarda uygulanabileceğine ilişkin görüş bildirmiştir. Bu yöntem ile eğitim yapıldığında, öğrenciler açısından dersin eğlenceli hale geldiği, dersin daha rahat işlenebildiği belirtilmiştir. Dersi kolaylaştırabileceği ve her derse rahatlıkla uygulanabileceği sonucu elde edilmiştir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinde bir artış olduğunu, öğrencilerin bazı becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını, sosyal yaşamlarında ve dersteki başarılarında dramanın olumlu katkısının olduğunu ifade etmişlerdir.

Zengin (2014) yaptığı çalışmada; öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin kavramlarından olan: hoşgörü, duygu ve düşünceye saygı gibi toplumsal normlara ilişkin eğitimlerinde olumlu yönde bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde öğrencilerin bu tür kavramlara adapte olmasını kolaylaştırarak daha rahat benimsemelerini sağladığı sonucu elde edilmiştir.

Nayci (2011) yaptığı çalışmada; sosyal bilgiler dersinde ‘‘Toplum İçin Çalışanlar’’ adlı ünite, drama yöntemi ile öğrencilere öğretilmiştir. Bu yöntemin öğrencilerin başarılarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, drama ile öğretimin öğrencilerin başarısına önemli ölçüde etki ettiği, kalıcılığı ve öğrenmeyi arttırdığı, öğrencilerin dersi eğlenerek geçirdikleri ve dersi sevmelerine olanak sağladığı sonucu elde edilmiştir.

Zayimoğlu (2006) araştırmasında; drama yöntemi ile öğretimin 6. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde işledikleri ‘‘Coğrafya ve Dünyamız’’ adlı temaya ilişkin başarısına etkisine bakılmıştır. Drama yöntemi ile uygulamalar yapıldıktan sonra öğrencilerin dersteki başarıların da gözle görülür bir artış yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Koroğlu (2019) yaptığı çalışmada; drama yöntemi ile öğretimin, okul öncesi öğrencilerin dil gelişimine önemli oranda katkı sağladığına ulaşmıştır. Ayrıca, drama yöntemi ile öğretimi yapılan alanın kavramlarının öğretiminde drama etkinliklerinin olumlu yönde katkı sağladığı ve bu kavramları daha kolay öğrendikleri sonucuna varılmıştır. Fakat, öğrenciler ile görüşüldüğünde konunun kavramlarının öğretilmesi konusunda drama ile eğitim görmemiş öğrenciler lehine bir sonuca varıldığı görülmüştür.

Okandan (2019) yaptığı çalışmada; okul dışı drama ile öğretimin öğrencilerin kendilerinin oluşturdukları ve doğal yollarla buldukları bir iletişim sayesinde İngilizce konuşma becerilerinde, kendilerine olan güvenlerinde ve İngilizce konuşmalarındaki kaygılarının giderilmesinde önemli derecede rol oynadığı tespit edilmiştir.

Açıkgöz (2019) yaptığı çalışmanın amacını; drama yöntemi ile öğretimin, kültürlerarası etkileşimde dramanın rolünü ortaya koymayı hedeflediği ifade edilmiştir. Drama yöntemi ile uygulama yapıldıktan sonra katılımcılarda kültürlerarası etkileşim ve duyarlılıkta ciddi manada bir gelişme olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, drama etkinlikleri ile öğretimin sonrasında eğitime tabi tutulan katılımcılarda, Türk Kültürü’ne yönelik merak ve ilgilerinde bir artış olduğu tespit edilen bir diğer sonuçtur.

Gümüş (2019) yaptığı çalışmada; öğrenci merkezli bir öğretim yöntemi olan drama, öğrencileri aktif olarak derse katılımını sağlamasından dolayı öğrencileri derse karşı olan tutumunda, dersteki başarısında ve derse karşı olan ilgisinde önemli derecede katkı sağlayacağı hipotezleri ile araştırmaya başlamıştır. Drama yöntemi ile eğitim gören öğrencilerde, yöntemin öngördüğü şekilde başarılarında önemli derecede bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca yapılan analizler sonrasında, katılımcıların derse karşı tutumlarında da bir artış olduğu sonucuna varılmış, öğrenciler ile yapılan görüşmeler neticesinde de elde edilen veriler bu sonuçları desteklediği görülmüştür.

Uzun (2019) yaptığı çalışmada; drama yöntemi ile öğretimin 5. Sınıf öğrencilerinin düşünme becerilerine etkisine bakılmıştır. Araştırma neticesinde, drama yöntemi ile eğitimden sonra, öğrencilerin eleştirel düşünme yetilerinde önemli derecede bir gelişme görüldüğü tespit edilmiştir. Drama yöntemi öğrencilerin düşünmelerinde bir artış sağlamış, bilgileri kavramalarına olanak tanımış ve bu kavradıkları bilgileri yeni durumlara kolaylıkla aktardıkları, farklı bakış açılarına ve farklı fikirlere saygı gösterdikleri gözlemlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bir bilimsel araştırmanın yöntemine karar verilmesinde, araştırmacının hipotezleri, araştırmanın soruları ve katılımcıların durumu belirleyicidir (Büyüköztürk, 2014; Creswell, 2014). Nitel araştırmalar ve nicel araştırmalar ulaşmayı hedefledikleri sonuçlar ve bunların nasıl ifade edileceği konusunda farklılıklara sahiptirler (Ocak, 2019, ss.42-43). Nitel araştırma, problemin anlamlandırılması ve yorumlanması yönüne ağırlık verirken; nicel araştırmalar, elde edilen sayısal verilerden yola çıkarak nesnel genellemelere ulaşmayı hedeflemektedir (Büyüköztürk, 2015; Clark & Ivanka, 2015; Ocak, 2019). Bu iki araştırma yöntemini sahip olduğu avantajları birleştirerek daha güçlü sonuçlara ulaşmayı hedefleyen ve dezavantajlarını da yine sahip oldukları güçlü yönleri ile kapatmayı amaç edinen karma yöntem araştırmaları, son yıllarda birçok araştırmacı için cazip hale gelmiştir (Creswell, 2004; Creswell, 2017; Paul, 1996, Akt., Vitale, Armenakis, & Feild, 2008).

Karma yöntem araştırmasının sahip olduğu birçok desen vardır. Onlardan bazıları şunlardır: Yakınsayan, açımlayıcı sıralı, keşfedici sıralı, iç içe, dönüştürücü, çok aşamalı desen (Johnson & Christensen, 2019). Karma yöntem desenine, araştırmanın başında seçilebildiği gibi süreç devam ederken de bu karar alınabilir (Creswell & Clark, 2011; Creswell, 2017). Karma araştırma yöntemi desenlerinden faydalanılırken, toplanılan verilerin ağırlığına ve önceliğine göre seçim yapılmalıdır. Bu ağırlık ve öncelik tercih edilen veri toplama araçlarının baskınlığı ile alakalı bir noktadır. Nicel boyutu ağır basan bir araştırmada ya da nitel boyutu öncelikli olan bir çalışmada, karma yöntem araştırma desenini belirler (Clark & Ivanka, 2015).

Bu çalışmada, nicel veri boyutunun baskın olarak kullanılması ve nitel verilerin ise nicel verileri destekleyici olarak kullanılmasından dolayı, karma araştırma yöntemi sıralı deseni tercih edilmiştir. Sıralı desen, nicel veri araçlarından elde edilen sonuçların nitel veri araçlarıyla desteklenerek daha güçlü, güvenilir ve geçerli genellemelere ulaşmak için kullanılan bir karma yöntem tekniğidir (Creswell, 2017). Araştırmanın yönteminin karma yöntem olarak belirlenmesinin sebebi, bu yöntemde hem nicel hem de nitel veri kaynaklarının bir arada kullanılarak, her iki yöntemin zayıf yönlerinin yine kendileri tarafından telafi edilmesini sağlamaktır. Karma araştırma yöntemlerini en önemli avantajlarından biri budur.

Elde edilen bulguların güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmaya yönelik olan bu seçim çalışmanın genellenebilirliğini de olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Drama yöntemi ile öğretimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki başarısına, tutumuna, motivasyonuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisine bakmak için nicel boyutta, deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel desen, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisine bakmayı sağlayan nicel araştırma tekniğidir. Deneysel araştırmalarda araştırmacılar, bağımsız değişkenin bir ya da birden çok bağımlı değişken üzerindeki etkisini araştırır. Bu araştırmada kullanılan ve deneysel desenin türlerinden biri olan ön-test ve son-test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. İki gruplu ön test-son test yarı deneysel desende bir gruba bağımsız değişken uygulanır ve deney öncesi ve deney sonrası ölçme yapılırken, diğer gruba bağımsız desen uygulanmadan sadece ön-test ve son-test uygulanır. Ön test ve son test ortalamaları arasındaki fark bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini gösterir. Ayrıca, her iki grubun son-test ölçümünde aldıkları puanlar, uygulanmış olan bağımsız değişkenin diğer grupta kullanılan öğretim tekniği ile kıyasının yapılmasını sağlar.

Yarı deneysel desen, oluşturulacak olan deney ve kontrol grupları seçkisiz olmayan atama yolu ile oluşmuş hazır gruplar kullanılmıştır. Hangi grubun deney, hangisinin kontrol grubu olacağı seçkisiz atama yolu ile belirlenir. Bu yönüyle yarı deneysel yöntem eğitim araştırmalarında en çok başvurulan nicel yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Büyüköztürk, 2014). Yarı deneysel desenin uygulama tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Yarı Deneysel Desen Uygulama Tablosu

Grup	Ön-test	İşlem	Son-test	Kalıcılık
D (deney)	1.Sosyal bilgiler başarı testi 2.Sosyal bilgiler motivasyon ölçeği 3.Sosyal bilgiler tutum ölçeği	X Drama Etkinlikleri ile Öğretim	1.Sosyal bilgiler başarı testi 2.Sosyal bilgiler motivasyon ölçeği 3.Sosyal bilgiler tutum ölçeği	Sosyal bilgiler başarı testi
K (kontrol)	1.Sosyal bilgiler başarı testi 2.Sosyal bilgiler motivasyon ölçeği 3.Sosyal bilgiler tutum ölçeği	Geleneksel Uygulama ile Öğretim	1.Sosyal bilgiler başarı testi 2.Sosyal bilgiler motivasyon ölçeği 3.Sosyal bilgiler tutum ölçeği	Sosyal bilgiler başarı testi

Deney sonrasında öğrencilerin başarısında, tutumunda ve motivasyonunda nasıl bir değişim olduğunu tespit etmek için ön-test ve son test olarak kullanılacak ölçme araçları işe koşulmuştur. Nicel verilerin elde edilmesi için sosyal bilgiler dersi başarı testi, sosyal bilgiler dersi tutum ölçeği ve sosyal bilgiler dersi motivasyon ölçekleri kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda, elde edilen nicel verilerin desteklenmesi amacıyla, yarı yapılandırılmış

görüşme formu ve öğrenci günlükleri kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, drama etkinliklerini uygulama sürecine ilişkin öğrencilerden bilgi almaya dönük toplanmıştır. Her öğrenci ile bire bir görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler kaydedilmiştir. Öğrenci günlükleri ise, drama etkinliklerini uygulama sürecini başından itibaren uygulamaya yönelik olarak tutulması sağlanmıştır. Her hafta uygulamadan sonra derse ve dersin akışına ilişkin öğrencilerden fikirlerini yazacakları bir günlük tutmaları sağlanmış ve uygulama sonunda öğrencilerden toplanarak nitel veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu tür nicel ve nitel ölçme araçlarının kullanılması, daha kapsamlı bir veri seti oluşturularak elde edilecek olan sonuçların doğruluğunu güçlendirmektir. Ayrıca, hem nitel hem de nicel veri araçlarının birlikte kullanılması, bu iki yöntemin tek başına ulaşamayacağı verilere ulaşmayı sağlayacağı düşünülmektedir.

Karma araştırma yöntemi, bilimsel araştırmaların zayıf yanlarının daha güçlü hale getirilmesi için tercih edilen bir yöntemdir. Bu yöntemin desenlerinin farklı özelliklere sahip olması, veri toplama süreçlerinin ve toplanan verilerin analiz aşamalarında farklı olması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Karma araştırmaları yöntemi sıra desende, önce aslı veri kaynağı olarak kullanılacak olan nicel verilerin toplanması ve analizinin yapılması sonra elde edilen bulguları desteklemek ve güçlendirmek amacıyla nitel verilerin toplanıp analizlerinin yapılması en son olarak ise sonuç ve tartışma bölümünde verilerin birleştirilerek çalışmanın tamamlanması ile son bulur. Sıra desenin uygulama süreci aşağıdaki gibidir (Clark & Ivankova, 2016):

Tablo 2. *Karma Araştırma Yöntemleri Sıra Desenin Veri Toplama Süreci ve Elde Edilen Bulguların Birleştirilmesine İlişkin Tablo*

Nicel verilerin toplanması	➡	Nicel verilerin analizi	➡	Nitel verilerin toplanması	➡	Nitel verilerin analizi	➡	Elde edilen bulguların tartışma ve sonuç kısmında birleştirilmesi
----------------------------	---	-------------------------	---	----------------------------	---	-------------------------	---	---

Çalışma Grubu

Araştırma evreni, Elazığ il merkezine bağlı bir ilkokulda okumakta olan 4. sınıf öğrencileridir. İlkokulda eğitim görmekte olan öğrencilerin oluşturduğu hazır sınıflardan ikisi seçilerek araştırma yürütülmüştür. Seçilen sınıflardan biri deney diğeri ise kontrol grubu olarak rastgele atama yolu ile belirlenmiştir. Yarı deneysel desende rastgele atamanın yapıldığı tek aşama burasıdır. Rastgele atama yolu ile atamanın yapılmasının sebebi ise, aralarında seçim yapılacak olan birimlerin her birinin eşit oranda seçilme şansına sahip olmasıdır (Büyüköztürk, 2014). Bu durum araştırmacının yanlılığını azaltırken, tarafsızlığını da güçlendirmiştir. Bu amaç doğrultusunda şubelerden biri deney grubu; diğeri ise kontrol grubu olarak atanmıştır.

Bu araştırmada nitel verileri elde etmek için kullanılacak olan nitel veri toplama araçları, belli bazı hedeflere ulaşmaya hizmet edeceğinden dolayı öğrencilerin seçiminde örneklem olarak, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Seçkisiz olmayan örnekleme, araştırmanın amacı doğrultusunda çalışmaya dahil edilecek olan katılımcıların amaçsal olarak seçilmesini ifade eder. Seçkisiz olmayan örnekleme türlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak gruplar oluşturulmuştur. Seçkisiz olmayan örnekleme desenlerinde biri olan amaçlı örnekleme, belli başlı kriterler göz önüne alınarak ve ulaşılması amaçlanan hedefe bağlı kalarak zengin verilere ulaşmaya imkan sağlayan bir örneklem türüdür (Büyüköztürk, 2016).

Tablo 3. *alışma Grubunun Cinsiyet Dağılımı*

Cinsiyet	Deney	Kontrol	Toplam
Kız	12	13	25
Erkek	14	12	26
Toplam	26	25	51

Deney grubunda 12 kız ve 14 erkek olmak üzere toplam 26 kişi bulunmaktadır. Kontrol grubunda ise 13 kız ve 12 erkek olmak üzere toplam 25 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada 25 kız ve 26 erkek olmak üzere toplam 51 ğrenci bulunmaktadır.

Deney grubunda dersler drama yöntemine uygun tasarlanmış etkinlikler ile kontrol grubunda ise dersler hali hazırda uygulanan ders programında belirtilen yöntemler ile işlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri araçları olarak nicel boyutta; sosyal bilgiler başarı testi, sosyal bilgiler tutum lėėi ve sosyal bilgiler motivasyon lėėi kullanılmıştır. Nitel boyutta ise; yarı yapılandırılmış görüşme formu ve ğrenci günlükleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan lme araçlarına ilişkin Tablo 4 aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. Araştırma Sürecinde Kullanılması Düşünülen Öğretim Yöntemleri ve Ölçme Araçları

Grup	İşlem Öncesi Uygulanan Veri Toplama Araçları	İşlem	İşlem Sonrası Uygulanan Veri Toplama Araçları	İşlem Sürecinde Uygulanan Veri Toplama Araçları	Kalıcılığa Yönelik Kullanılan Veri Toplama Aracı
Deney Grubu	1.Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi 2.Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği 3.Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	Drama Yöntemi Etkinlikleri ile Öğretim	1.Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi 2.Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği 3.Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği 4.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	Öğrenci Günlükleri	Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi
Kontrol Grubu	1.Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi 2.Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği 3.Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği	Öğretim Programına Uygun Öğrenme Etkinlikleri	1.Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi 2.Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği 3.Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği		Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Öğrencilerin drama etkinliklerine ilişkin görüşlerinin alınması için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formda öğrencilerin, çalışma süresi içerisinde derse karşı ilgilerinin artıp artmadığı, drama yöntemi ile dersin işlenmesinin kendileri üzerinde ne tür bir etki bıraktığına dair görüşler alınmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, önceden belirlenmiş soru ve cevapları olmadığı, görüşülen her bireyden kendine özgü bakış açısını yansıtan fikirlerin alındığı, esnek ve açık uçlu sorulardan oluşan bir formdur (Merriam, 2013; Ocak, 2019). Bu formun hazırlanması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Öncelikle form için ön hazırlık çalışması yapıldıktan sonra 5 alan uzmanının görüşü doğrultusunda görüşme sorularından bazıları çıkarılmıştır ve görüşme formu revize edilmiştir. Revize edilen form, son şekli verilmek için yeniden alan uzmanlarına gönderilmiştir. Forma son şekli uzman görüşlerinin dönütleri doğrultusunda verilerek öğrencilere uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Görüşme formunda, drama etkinliklerinin uygulama sürecine ilişkin genel bir soru, motivasyonlarının değişimini tespit etmek için bir soru, derse karşı tutumlarındaki değişimi ölçmek için bir soru, sosyal bilgiler dersindeki başarı durumlarına ilişkin görüşlerini almak için üç soru toplamda 6 sorudan oluşmaktadır.

Öğrenci Günlükleri

Döküman incelemesi kapsamına giren öğrenci günlükleri, araştırmacı tarafından çözümlenerek araştırmayı destekleyici veriler elde edilmesini sağlamaktadır (Merriam, 2013). Doküman incelemesi, araştırılan konunun amacına uygun olarak elde bulunan yazılı materyallerin incelenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2005). Öğrenci günlüklerde elde edilen verilerin, araştırma sonucuna güçlü bir şekilde destek olacağı düşünülerek her hafta sosyal bilgiler dersinde uygulanmış olan drama etkinliklerine ilişkin görüşleri elde edilmiştir. Ayrıca, uygulanan drama yönteminin öğrenciler üzerinde nasıl bir etki bıraktığını tespit etme fırsatı tanınmıştır.

Sosyal Bilgiler Başarı Testi

Araştırmada kullanılan Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi uygulamanın yapılması için ön pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan önce uygulanacak olan Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testini madde havuzu oluşturulmuştur. Sosyal bilgiler alanında 5 uzmanın ve dördüncü sınıf okutan 5 sınıf öğretmenin görüşleri ve önerileri doğrultusunda madde havuzu oluşturulup ön pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama 35 öğrenci üzerinde yapılmıştır. 32 soruluk testin tamamlanma süresi olarak ise 40 dakika olarak belirlenmiştir. Başarı testindeki maddelerin tamamı çoktan seçmeli olarak belirlenmiştir. Uygulama sonucunda maddelerin güçlük indekslerini, madde ayırt edicilik indekslerini ve KR-20 değeri hesaplamak için excel ve SPSS programlarından faydalanılmıştır. Ayrıca bu test kalıcılığın ölçülmesi için belli bir süre geçtikten sonra başarı testi tekrar uygulanmıştır. Başarı testine ilişkin uygulanan başarı testinin analiz sonuçları aşağıda Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Başarı Testi Pilot Uygulamaya ilişkin Madde Güçlük ve Ayırt edicilik İndeksleri

Madde Numarası	Güçlük Katsayısı (p)	Ayırt edicilik Katsayısı (r)
.1.*	.43	.79
2.*	.43	.83
3.*	.35	.73
4.*	.35	.79
5.*	.42	.72
6.*	.84	.79
7.	.34	.58
8.	.29	.54
9.	.38	.48
10.	.35	.45
11.	.33	.55
12.*	.80	.82
13.	.40	.58
14.	.63	.57

Tablo 5. (Devamı)

15.	.31	.48
16.	.64	.56
17.	.53	.58
18.*	.46	.76
19.*	.76	.73
20.	.71	.43
21.	.40	.36
22.*	.75	.73
23.	.58	.51
24.	.38	.49
25.	.35	.58
26.	.39	.54
27.	.43	.44
28.	.40	.53
29.	.35	.45
30.*	.75	.80
31.	.39	.45
32.*	.75	.79
Toplam	,489	,607

*Başarı testinden çıkarılan maddeler

Tablo 5'te 32 sorudan oluşan başarı testinin madde ayırt edicilik ve madde güçlük indeksleri bulunmaktadır. Bu maddelerin 12'si testten çıkartılmıştır. Geriye kalan 20 soru nihai başarı testini oluşturan maddeler olarak bırakılmıştır. Pilot uygulama sonucunda elde edilen veriler incelemek ve maddelerin ayırt edicilik ve güçlük indekslerine bakmak için Erkan ve Gömleksiz (2008)'e göre aşağıdaki tablolarda bulunan değerlerden yararlanılmıştır.

Tablo 6. Madde Güçlük İndeksinin Yorumlanması

Madde Güçlük İndeksi	Maddenin Değerlendirilmesi
0,80 ve daha büyük	Çok kolay bir madde
0,65-0,79	Oldukça kolay bir madde
0,35-0,64	Orta düzeyde bir madde
0,20-0,34	Oldukça zor bir madde
0,19 ve daha küçük	Çok zor bir madde

Tablo 7. Madde Ayırt Edicilik İndeksinin Yorumlanması

Madde Ayırt Edicilik İndeksi	Maddenin Değerlendirilmesi
0,40 ve daha büyük	Çok iyi bir madde-Ayırt edicilik gücü yüksek
0,30-0,39	Oldukça iyi bir madde
0,20-0,29	Üzerinde çalışılması ve düzeltilmesi gereken madde-Ayırt edicilik gücü orta derece
0,19 ve daha küçük	Çok zayıf madde-Ayırt etme gücü düşük

Yukarıda madde güçlük ve madde ayırt edicilik indeksleri hesaplanmış başarı testi 20 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 12 tanesi orta düzey, 4 tanesi oldukça zor madde ve 4

tanesi ise kolay maddelerden oluşmaktadır. Başarı testinin güçlük indeksi .42 olarak bulunmuştur. Bu da başarı testinin orta düzey bir zorluğa sahip olduğuna işaret etmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testinde bulunan maddelerin ayırt ediciliklerine bakıldığında 14 tanesinin çok iyi 6 tanesinin de oldukça iyi madde olduğu görülmektedir. Başarı testinin tamamının ayırt edicilik indeksi .60 olarak bulunmuştur. Bu da sosyal bilgiler başarı testinin ayırt ediciliğinin oldukça yüksek bir değere sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Pilot uygulamada kullanılan testteki puanlama sistemi çoklu yapıda olduğu için güvenilirlik hesaplamalarında KR-20 katsayısı kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2016). Yapılan analiz sonucunda testin KR-20 .78 olarak bulunmuştur.

Akademik başarı testinin belirtke tablosu

Araştırmada uygulanan sosyal bilgiler başarı testi MEB'in 2019-2020 yıllık planında bulunan "Birey ve Toplum" temasındaki kazanımlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu nedenle sosyal bilgiler başarı testi toplam 4 kazanımı kapsayan sorulardan oluşmaktadır. Başarı testinin pilot çalışmasına yapıldıktan sonra kazanımlara ait belirtke tablosu hazırlanmıştır. Hazırlanan belirtke tablosu aşağıda Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Akademik Başarı Testinin Belirtke Tablosu

Kazanımlar	Bilişsel Süreçler Becerileri			Soru Sayısı
	Anlama	Problem çözme	Kritik düşünme	
SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur. Resmî kimlik belgesini inceleyerek bu belgenin içerdiği bilgiler açıklanır.	12 ve 16	19	1	4
SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar. <i>Öğrencinin kendi hayatında önemli gördüğü (doğum, ilk konuşma, okula başlama vb.) olayları kronolojik olarak sıralaması sağlanır.</i>	2	18	6 ve 17	4
SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıır. <i>İlgi ve istekleri doğrultusunda okulunda veya yakın çevresindeki eğitsel sosyal etkinliklere katılması için teşvik edilir.</i>	5 ve 8	14	13	4
SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar. <i>Farklı yeteneklere, beğenilere ve kişilik özelliklerine sahip bireylerin yanı sıra dezavantajlı (engelli, yoksul, devlet bakımına muhtaç veya kronik sağlık sorunları yaşayan) bireylerin durumlarına da değinilir.</i>	4	11	7 ve 9	4
SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.	10	15	3 ve 20	4
TOPLAM	7	5	8	20

Tablo 8 incelendiğinde, geliştirilen başarı testindeki 20 sorunun 7'si anlama, 5'i problem çözme ve 8'i ise kritik düşünme becerilerinden oluştuğu görülmektedir. Haladyna'nın (1997) taksonomisi "Anlama", "Problem Çözme" ve "Kritik Düşünme" düzeyinde bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde başarı testindeki soruların bilişsel taksonomiye uygun bir şekilde bir dağılım gösterdiği söylenilebilir.

Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Gömlüksiz ve Kan (2013) tarafından geliştirilen sosyal bilgiler tutum ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, yöntem uygulanmadan önce ön-test ve yöntem uygulandıktan sonra son-test olarak uygulanmıştır. Ölçeğe ait istatistiksel veriler ise şu şekildedir: Çalışma grubu 651 altıncı sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Ölçek geliştirme süreci, ilgili literatürün taranması, görüşmeler yoluyla uzman görüşlerinin alınması, madde havuzunun oluşturulması ve ön analiz işlemi aşamalarından oluşmaktadır. Maddelerin faktör analizine uygunluğu için KMO (.96) ve Bartlett's test (8.990) değerleri hesaplanmış ve chi-square değeri ($p=0.000$) anlamlı bulunmuştur. Analiz sonucunda sevmek ($\alpha=.87$), yarar ($\alpha=.88$), ilgi ($\alpha=.77$), istek ($\alpha=.76$) ve güven ($\alpha=.74$) olarak isimlendirilen beş faktör belirlenmiştir. Beş faktörlü ölçeğin açıkladığı toplam varyans yüzde 55.95'tir ve maddelerin faktör yükleri .48 ile .78 arasında değişmektedir. Ölçek 14'ü olumlu, 15'i olumsuz tutumları ölçen toplam 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kısmen katılıyorum (3), katılmıyorum (2) ve hiç katılmıyorum (1) seçeneklerinden oluşmaktadır. Analizler sonucunda ölçeğin beş boyutuna ilişkin güvenlik kat sayıları hesaplanmıştır. Ön testin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .77 olarak belirlenmiştir. Ayrıca analiz sonucunda her bir boyut için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı; sevmek .85, yarar .83, ilgi .78, istek .79 ve güven .73 olarak hesaplanmıştır. Bunun ile birlikte, son testin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .81 olarak belirlenmiştir. Son test verilerinin analiz sonuçlarına göre her bir boyut için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı; sevmek .81, yarar .80, ilgi .79, istek .75 ve güven .76 olarak hesaplanmıştır. Bu istatistiksel veriler dikkate alındığında "Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği"nin uygulama için yeterli derecede güvenilir ve geçerli olduğu tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği

Gömlüksiz ve Kan (2012) tarafından geliştirilen sosyal bilgiler motivasyon ölçeği araştırmada kullanılmıştır. Ölçek ön-test ve son-test olmak üzere iki defa öğrencilere uygulanmıştır. Bu durumun sebebi: "Öğrencilerin drama yöntemi ile öğretimden ne kadar etkilendikleri, motivasyonlarına etkisi nasıl olmuştur" türü sorulara cevap aramak için kullanılmıştır. Ölçek ile ilgili yapılan istatistiksel analiz sonuçları ise şöyledir: Elazığ ilinde

14 farklı ilkokul okulundan 705 öğrenciye ulaşılarak faktör analizinde kullanılacak veriler toplanmıştır. Beşli Likert tipindeki ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .792 olarak belirlenmiştir. Her bir faktörün Cronbach Alpha değeri şöyle hesaplanmıştır: İçsel motivasyon: .802, dışsal motivasyon: .745, önemseme: .826 olarak hesaplanmıştır. Ölçek, tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kısmen katılıyorum (3), katılmıyorum (2) ve hiç katılmıyorum (1) seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçek ön test ve son test ölçüm sonuçlarına göre her bir ölçüm için ayrı ayrı Cronbach Alpha değeri hesaplanmıştır. Ön test ölçüm sonuçlarında ölçeğin Cronbach Alpha değeri .81 olarak saplanmıştır. Ayrıca her bir boyut için de Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve sonuçları şu şekildedir; İçsel motivasyon: .79, dışsal motivasyon: .77, önemseme: .85 olarak hesaplanmıştır. Son test ölçüm sonuçlarında ölçeğin Cronbach Alpha değeri .83 olarak saplanmıştır. Ayrıca her bir boyut için de Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve sonuçları şu şekildedir; İçsel motivasyon: .78, dışsal motivasyon: .80, önemseme: .79 olarak hesaplanmıştır.

Süreç

Uygulama 2020-2021 eğitim-öğretim sürecinin birinci döneminde ekim ve kasım aylarında gerçekleştirilmiştir. Uygulama, 4. sınıf öğrencilerine 5 hafta boyunca haftada iki gün olacak şekilde yapılmıştır. Öncelikle MEB tarafından hazırlanmış olan yıllık program incelenerek sosyal bilgiler dersi müfredatına uygun bir şekilde hazırlıklar yapılmıştır. Kısmi bazı değişiklikler sonucunda sosyal bilgiler dersinin “Birey ve Toplum” temasının kazanımlarına uygun bir şekilde günlük drama etkinlik planları hazırlanmıştır. Kazanımlara ve öğrenci gelişim dönemlerine uygun olarak hazırlanmış olan günlük drama etkinlik planları, drama alanında uzman kişilere ve tez izleme komitesi üyelerine gönderilmiş, uzmanların ve komite üyelerinin tavsiyeleri ve önerileri doğrultusunda günlük etkinliklere son şekli verilmiştir. Uygulamanın planı aşağıda Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Dersi Drama Etkinlikleri Uygulama Planı

Ay	Hafta	Tarih	Saat	Kazanımlar
Ekim	1.	Hafta 14 Ekim-16 Ekim	3 saat	SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.
Ekim	2.	Hafta 21 Ekim-23 Ekim	3 saat	SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
Ekim	3.	Hafta 28 Ekim-30 Ekim	3 saat	SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıır.
Kasım	4.	Hafta 4 Kasım-6 Kasım	3 saat	SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.
Kasım	5.	Hafta 11 Kasım-13 Kasım	3 saat	SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.

Tablo 9 incelendiğinde beş haftalık program gözükmemektedir. Bu kazanımların hangi ay ve günde yapıldığı, her etkinliğin kaç saat sürdüğü ve hangi kazanımın ne zaman yapıldığı tabloda belirtilmiştir. Deney grubuna uygulanmış olan drama etkinlikleri MEB'in yıllık planına göre hazırlanmıştır. Ders kitabı dışında ek olarak yardımcı kitaplardan yararlanılarak ders içeriği zenginleştirmek amacı ile kullanılmıştır. Dersler araştırmacı tarafından hazırlanmış olan drama etkinlikleri ile işlenmiştir.

Drama etkinlikleri ile sosyal bilgiler öğretiminin yapılmasını hedefleyen çalışmanın uygulama kısmına geçmeden önce, araştırmacı tarafından hazırlanan drama etkinliklerinin uygulama şekli ve süreci hakkında tez izleme komitesine bilgilendirme yapıldı. Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan günlük drama etkinlik planları tez izleme komitesi üyelerine gönderildi. Tez izleme komitesinin önerileri doğrultusunda etkinliklere son şekli verildi. Sonraki günlük drama etkinlik planları da uygulaması yapılmadan önce tez izleme komitesi üyelerine gönderilerek üyelerin önerileri doğrultusunda düzenleme yapılarak uygulamaları yapılmıştır. Üyelerinin öneri ve tavsiyeleri doğrultusunda haftalık planlar tekrar gözden geçirilip düzenlendikten sonra uygulanmıştır. Süreç boyunca bütün etkinlik planları bu şekilde tez izleme komitesinin onayı ile uygulama konulmuştur.

Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile öğretimi belirlenen temada bulunan kazanımlara yönelik yapılan drama etkinlikleri için drama etkinliklerinin uygulanmasını kolaylaştıracak ön hazırlıklar yapıldı. Drama etkinlikleri sürecinde öğrencilerin rahat hareket etmeleri için sınıf uygun hale getirildi. Daha sonra öğrencilere dersin işleyişi, drama etkinliği ve sürecin nasıl ilerleyeceği hakkında bilgi verildikten sonra ısınma hareketleri ile drama etkinliğine başlandı. Öğrenci kazanımına yönelik yapılan etkinlik sonucunda rahatlatma ve değerlendirme aşamasına geçilerek drama etkinliği sonlandırıldı. Ders planlarına uygun olarak yapılan etkinlikler sınıfta bütün öğrencilerin katılımıyla tamamlanmıştır. Drama etkinliği sonlandırıldıktan sonra hedef kazanıma ulaşma durumunu sınamak için ek değerlendirmeler yapılmıştır.

Veri Analizi

Nicel ve nitel veri analizleri araştırma için tercih edilmiş olan karma araştırma yöntemlerinin desenlerinden biri olan açımlayıcı sıralı desenin doğasına uygun bir şekilde yapılmıştır. Analizler sırasıyla; birincil veri kaynağı olarak kullanılmış olan nicel veri analizlerinin yapılması daha sonra ikincil veri kaynağı olarak kullanılmış olan nitel veri kaynaklarından elde edilen verilerin incelenerek analiz edilmesi sürecine göre yapılmıştır. Bu iki veri kaynağına ilişkin süreçler iki başlık altında incelenmiştir.

Nicel Veri Analizi

Araştırmanın nicel kısmını oluşturacak olan sosyal bilgiler başarı testi, Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ve Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği uygulanmış, uygulama neticesinde elde edilen veriler SPSS paket programında incelenmiştir. Nicel verilerin analizinin yapılmasının bir ön koşulu olarak her test verilerinin ön ve son testlerine normallik testleri uygulanmıştır. Her analizde olumsuz olan maddeler ters kodlama şeklinde kodlanarak analize tabi tutulmuşlardır. Deney ve kontrol gruplarından elde edilen puanların normal dağılıma sahip olup olmadıklarını belirlemek amacıyla Shapiro-Wilk normallik testi, merkezi eğilim ölçüleri ve çarpıklık-basıklık katsayısı değerleri hesaplanmıştır. Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrenci sayıları 50'den az olduğu için Shapiro-Wilk testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Shapiro-Wilk testinin literatürde 50 kişinin altında olan az sayılardaki gruplara normallik varsayımının hesaplanması için kullanılması tavsiye edilmektedir (O'Donoghue, 2012; Rovai, Baker & Ponton, 2014). Bunlarla birlikte merkezi eğilim ölçüleri de hesaplanmıştır. Merkezi eğilim ölçülerinin birbirlerine yakınlığına bakılmıştır. Ayrıca veri analizleri ile birlikte çarpıklık ve basıklık değerleri de hesaplanmıştır. Alan yazında çarpıklık ve basıklık değerleri konusunda farklı değerlerden söz edilmektedir. Skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerlerinin kendi standart hatalarına (Std. Error) bölünmesi ile hesaplanan çarpıklık ve basıklık indekslerinin -1.96 ile +1.96 sınırları içinde 0'a yakın olması, normal dağılımın varlığına kanıt olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, uygulanmış olan testlerin betimsel ölçüm sonuçları (aritmetik ortalama, standart sapma, medyan) da elde edilerek puanların genel dağılımı hakkında bilgi elde edilmesi sağlanmıştır. Belirtilen kriterler doğrultusunda veriler incelenmiş ve elde edilen verilere göre puanların normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Normalliğin sağlandığı verilere parametrik testlerden bağımsız örneklemelerde t testi ve bağımlı örneklemelerde t testi uygulanmıştır (Özsoy & Balcı, 2013). Ayrıca, araştırmanın kalıcılık sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için sosyal bilgiler başarı testi kalıcılığı ölçmek amacıyla hem kontrol hem de deney grubuna uygulanmıştır. Covid-19 pandemi dönemine denk gelen bu çalışmada kalıcılık testi öğrencilere hem uzaktan hem de yüz yüze olarak uygulanmıştır. Her iki ölçüm arasında fark olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen deney ve kontrol grupların puan ortalamalarının Cohen *d* değerine ve t testi ortalamalarına bakılmıştır. Literatürde, kalıcılık testi için hem t testi hem de Cohen *d* testi kullanılmaktadır (Yıldırım & Yıldırım, 2011). Cohen genel bir öneri olmak üzere, *d* değerinin 0,2'den küçük olması durumunda, etki büyüklüğünün zayıf, 0.5 olması durumunda orta ve 0,8'den büyük olması durumunda ise kuvvetli olarak tanımlanabileceğini söylemektedir. Ancak, 0,2'lik bir *d* değerinin bile kuvvetli

bir etki olarak ele alınabileceği özel durumların da olabileceği unutulmamalıdır (Cohen, 1988; Kılıç, 2014).

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin normallik dağılımı aşağıda verilmiştir. İlk olarak bağımsız gruplara ilişkin elde edilen normallik tablolarına yer verilmiştir.

Tablo 10. *Bağımsız Gruplar İçin Skewness ve Kurtosis Değerleri*

Veri Toplama aracı	Gruplar	X	ss	Ortanca	Skewness	Kurtosis	Standart Hata
Sosyal Bilgiler Başarı Testi	Deney Ön test	53.46	16.04	55	.42	.66	3.14
	Deney Son test	67.88	17.95	70	.35	.88	3.52
	Kontrol Ön test	55	17,73	55	.46	.9	3.54
	Kontrol Son test	62	16,45	65	.40	.6	3.29
Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği	Deney Ön test	53.24	9.28	52	.25	-1.44	1.85
	Deney Son test	72.76	9.51	75	-.1.6	-.001	1.90
	Kontrol Ön test	53.64	9.69	53	-1.74	-1.5	1.93
	Kontrol Son test	59.48	10.41	60	.22	-.12	2.08
Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği	Deney Ön test	54.04	7.75	52	.46	-.66	1.55
	Deney Son test	73.36	9.61	75	-1.68	.25	1.92
	Kontrol Ön test	49.92	9.4	48	.89	-.93	1.88
	Kontrol Son test	61.88	10.6	63	.03	-.69	2.12
Sosyal Bilgiler Başarı Testi Kalıcılık Ölçüm Sonuçları	Deney Kalıcılık test	66.53	15.92	70	.456	.88	3.12
	Kontrol Kalıcılık test	61	14.57	65	.464	.9	2.91

Tablo 11. *Bağımsız Gruplar İçin Shapiro-Wilk Değerleri*

Veri Toplama aracı	Gruplar	İstatistik	sd	p
Sosyal Bilgiler Başarı Testi	Deney Ön test	.968	26	.580
	Deney Son test	.963	26	.456
	Kontrol Ön test	.955	25	.330
	Kontrol Son test	.971	25	.679
Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği	Deney Ön test	.939	26	.140
	Deney Son test	.937	26	.129
	Kontrol Ön test	.932	25	.095
	Kontrol Son test	.967	25	.575
Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği	Deney Ön test	.955	26	.317
	Deney Son test	.931	26	.090
	Kontrol Ön test	.938	25	.130
	Kontrol Son test	.946	25	.148
Sosyal Bilgiler Başarı Testi Kalıcılık Ölçüm Sonuçları	Deney Kalıcılık	.969	26	.610
	Kontrol Kalıcılık	.942	25	.161

Hesaplanan değerlere göre testlerden elde edilen normallik durumu ile ilgili tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 12. *Bağımsız Grupların Normallik Durumu*

Veri Toplama aracı	Gruplar	Durumu
Sosyal Bilgiler Başarı Testi	Deney n test	Normal
	Deney Son test	Normal
	Kontrol n test	Normal
	Kontrol Son test	Normal
Sosyal Bilgiler Tutum leği	Deney n test	Normal
	Deney Son test	Normal
	Kontrol n test	Normal
	Kontrol Son test	Normal
Sosyal Bilgiler Motivasyon leği	Deney n test	Normal
	Deney Son test	Normal
	Kontrol n test	Normal
	Kontrol Son test	Normal
Sosyal Bilgiler Başarı Testi Kalıcılık lm Sonuçları	Deney n test	Normal
	Deney Son test	Normal

Tablo 10, tablo 11 ve tablo 12 incelendiğinde Sosyal bilgiler dersi başarı testi, sosyal bilgiler tutum leği, sosyal bilgiler motivasyon leğinin ve sosyal bilgiler kalıcılık testlerinin normallik sonuçları incelendiğinde, değerlerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Ayrıca elde edilen veriler neticesinde Shapiro-Wilk değerlerine de yer verilmiştir.

Tablo 13. *Bağımsız Gruplara Uygulanan Testler*

Veri Toplama aracı	Gruplar	Uygulanan Testler
Sosyal Bilgiler Başarı Testi	Deney n test –Kontrol n test	Bağımsız rneklemlerde T testi
	Deney Son test - Kontrol Son test	Bağımsız rneklemlerde T testi
Sosyal Bilgiler Tutum leği	Deney n test- Kontrol n test	Bağımsız rneklemlerde T testi
	Deney Son test - Kontrol Son test	Bağımsız rneklemlerde T testi
Sosyal Bilgiler Motivasyon leği	Deney n test –Kontrol n test	Bağımsız rneklemlerde T testi
	Deney Son test - Kontrol Son test	Bağımsız rneklemlerde T testi
Sosyal Bilgiler Başarı Testi Kalıcılık lm Sonuçları	Deney n test –Kontrol n test	Bağımsız rneklemlerde T testi
	Deney Son test - Kontrol Son test	Bağımsız rneklemlerde T testi

Tablo 13 incelendiğinde Farklı grupların ön-test ve son-testleri karşılaştırıldığı için tabloda görüldüğü üzere bağımsız örneklemlerde t testi kullanılmıştır.

Bağımlı (ilişkili) grupların normallik analizi ile ilgili sonuçlar aşağıdaki tabloda verildiği gibidir.

Tablo 14. Bağımlı Grupların Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Veri Toplama aracı	Gruplar	Skewness	Kurtosis	Standart Hata
Sosyal Bilgiler Başarı Testi	Deney Ön test- Deney Son test	.464	.902	1.74
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.151	.677	1.64
Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği	Deney Ön test- Deney Son test	.247	-.129	1.87
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.275	.837	.81
Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği	Deney Ön test- Deney Son test	.390	.364	1.88
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.905	-.237	1.12
Sosyal Bilgiler Başarı Testi Kalıcılık Ölçüm Sonuçları	Deney Ön test- Deney Son test	.125	.674	1.63
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.366	-.673	1.69

Tablo 15. Bağımlı Grupların Shapiro-Wilk Değerleri

Veri Toplama aracı	Gruplar	İstatistik	sd	p
Sosyal Bilgiler Başarı Testi	Deney Ön test- Deney Son test	.935	26	.113
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.943	25	.170
Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği	Deney Ön test- Deney Son test	.927	26	.074
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.940	25	.146
Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği	Deney Ön test- Deney Son test	.964	26	.495
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.945	25	.198
Sosyal Bilgiler Başarı Testi Kalıcılık Ölçüm Sonuçları	Deney Ön test- Deney Son test	.936	26	.119
	Kontrol Ön test-Kontrol Son test	.945	25	.197

Çarpıklık ve basıklık ile Shapiro-Wilk Değerlerine göre bütün gruplar normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bundan dolayı ilişkili bütün gruplar için bağımlı gruplar t-testinin uygulamasına karar verilmiştir.

Bağımlı ve bağımsız bütün gruplarda t-testinin kullanılmasına karar verildikten sonra elde edilen verilerin incelenmesine geçilmiştir. Bağımsız gruplar da kullanılan Sosyal Bilgiler Dersi motivasyon ölçeği ve Sosyal Bilgiler Dersi tutum ölçeğinin ön test ve son test puanlarının analiz aşamasında olumsuz olarak geçen maddelerin ters kodlanması yapılarak analizler yapılmıştır. Bununla birlikte, bağımlı gruplarda ön test ve son test olarak kullanılan Sosyal Bilgiler Dersi motivasyon ve Sosyal Bilgiler Dersi tutum ölçeklerinde bulunan maddelerin veri analizleri yapılmıştır. Analiz aşamasında bu ölçeklerde bulunmakta olan olumsuz maddelerin kodlanması döndürülerek yapılmıştır. Veri analiz aşamasında elde edilen bulgular tablolaştırılarak sayısal veriler ile birlikte verilmiştir. Ayrıca, Sosyal Bilgiler Dersi başarı testiden ve Sosyal Bilgiler Dersi başarı testinin kalıcılık aşamasında kullanılmasından sonra elde edilen veriler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır. Tablolarda bulguların görselliğini kolaylaştırmak ve araştırmacıların bulguları daha iyi anlamalarını sağlayacak şekilde sayısal veriler ile birlikte verilmiştir.

Nitel Veri Analizi

Araştırmanın nitel verilerin analizi kısmında ise, verilerin çözümlenmesi için nitel veri analizi yöntemlerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Nitel veri analizinin çözümlenmesinde kullanılan farklı teknikler vardır. Bu veri çözümleme tekniğinin belirlenmesi araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Farklı tekniklerin olmasına rağmen verilerin daha kolay çözümlenmesini sağlayan ve ölçme aracının hizmet ettiği amaca ulaşmasını sağlayacak bir yöntem olduğundan dolayı, içerik analizi tercih edilmiştir. İçerik analizi dışında sık olarak kullanılan bir diğer yöntem ise betimsel veri analizidir.

İçerik analizi, okuyucunun anlayacağı şekilde nitel verilerin aşağıdan yukarıya doğru kodlar yardımıyla çözümlenerek verilerin hizmet ettiği amacı daha kolay ve anlaşılır bir şekilde ulaşılmasını sağlayan bir nitel veri analiz tekniğidir (Creswell, 2020; Yıldırım & Şimşek, 2011). İçerik analizi ile araştırmacılar, veriler arasında saklı veya açık olan kavramlara veya genel ifadelere ulaşmayı hedefler. Dolayısıyla içerik analizi, elde olan verilerden elde mevcut olmayan verilere ulaşmayı amaçlar (Gökçe, 2019).

Açımlayıcı sıralı desenin doğasına uygun olacak şekilde, nicel verilerin analizi sonucunda oluşturulmuş olan yarı yapılandırılmış görüşme formunun ve her hafta için öğrencilerin Sosyal bilgiler Dersinin drama yöntemi ile işlenmesine dönük tutmuş oldukları öğrenci günlükleri analiz edilmiştir. Analizler, daha önce araştırmacılar tarafından belirlenmiş olan başarı, tutum ve motivasyon temalarına göre içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin analizi sürecinde önce kodlar oluşturulmuştur. Kodların oluşturulma aşaması tamamlandıktan sonra, belirli kodların işaret ettiği kategorilerin oluşması sağlamıştır. Bu süreç sonucunda elde edilen bulguların açıklayıcı ve anlaşılır olmasını sağlamak amacıyla tablolar oluşturulmuştur. Tablolardaki veri dizilimi; kategoriler, kodlar, kodların tekrar sayısı ve kodların toplam öğrenci sayısı içindeki yüzdelik dilimini gösteren oranlar verilmektedir. Her bir tablo için tablonun içeriğine uygun başlıklar ile başlıklandırılarak ifade edilmiştir.

Araştırmacı Rolü

Deney grubunun ders işleme süreci araştırmacı tarafından güvenliği etkileyecek durumların bertaraf edilmesi için alınan önlemlerden sonra sürece başlamıştır. Drama günlük etkinlik planları araştırmacı tarafından daha öncesinden hazırlanarak alan uzmanlarına ve tez izleme komitesi üyelerine gönderilerek kontrolleri sağlandıktan sonra uygulama sürecine geçilmiştir. Alan uzmanlarından ve tez izleme komitesi üyelerinin dönütlerine göre düzenlemeleri yapılmış olan günlük etkinlik planları, bir sonraki haftaya uygulamak için hazır hale gerilmiştir. Uygulama süresince ders saatlerinde öğrencilerin uygulama esnasında

fotoğrafları çekilmiştir. Nicel veri araçları, araştırmacı tarafından hem kontrol hem de deney gurubuna uygulanmıştır. Uygulamada her ders için hazırlanmış olan etkinliklere 40 dakikalık ders saati ayrılmış ve sosyal bilgiler dersi haftalık 3 saat olduğundan dolayı, her hafta 3 saate yayılacak derecede bir etkinlik planı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Drama etkinlik planlarının uygulanmasından sonra ise, nitel veri kaynağı olarak kullanılacak olan ve her dersten sonra öğrencilerin o günün nasıl geçtiğine dönük görüşlerinin alındığı öğrenci günlükleri öğrencilerden araştırmacı tarafından toplandı. Ayrıca bir diğer nitel veri kaynağı olarak kullanılacak olan yarı yapılandırılmış görüşme formu öğrencilere uygulanmış ve görüşme formundaki sorular araştırmacı tarafından her bir öğrenciye ayrı ayrı sorularak verilerin elde edilmesi sağlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmacı tarafından araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini etkileyebilecek bazı noktaların bertaraf edilmesi için aşağıda ifade edilen önlemlere başvurulmuştur. Araştırmanın nicel veri kaynağını temsil eden ölçeklerin seçilmesinde, başarı testinin geliştirilmesi sürecinde ve bu testlerin öğrencilere ön test, son test ve başarı testinin kalıcılığa etkisinin ölçülmesi aşamasında titizlikle davranılmış, objektif olarak veri analizleri yapılmıştır. Nesnelliğin baskın olması için veri alınan her bir öğrenci kodlanarak ön test, son test ve kalıcılık testlerinde her bir öğrencinin kendi notlarının her aşamasındaki puanları direkt olarak yazılmıştır. Ayrıca öğrencileri ölçekteki maddeleri samimi ve dış etkenlerden bağımsız bir şekilde cevaplamaları için, araştırmacı tarafından ölçekler sınıf ortamında uygulanmıştır. Bu durum aynı zamanda veri kaybının olmasını engellemek için yapılmıştır. Araştırmacı tarafından toplanmış olan ham veriler, başka araştırmacılar ve uzmanlar tarafından da analiz edilebilecek şekilde korunmaya alınmıştır. Deney ve kontrol gurubuna etki edebilecek, uygulama sürecinin güvenilirliğini azaltacak bağımsız değişkenlerin etkisi azaltılmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırma verileri araştırmacı tarafından ve doğal ortamda toplanmıştır. Bunun sebebi ise araştırmacının tarafsızlığına etki edebilecek dış etkenlerin etkisini azaltma durumundan kaynaklanmaktadır. Bu önlem ile birlikte, nitel verilerin geçerliliğini ve güvenilirliği artırmaya dönüktür. Araştırmanın nitel boyutu için elde edilen verilerin doğruluğu için, alan uzmanları, katılımcı teyiti ve başka önlemler ile sağlanılabilir. Bu aşamada bu durumu mümkün kılmak amacıyla uzman teyidine başvurulmuştur. Ayrıca, araştırmanın güvenilirliği için meslektaş (sınıf Öğretmenleri) görüşlerine de başvurulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan ve öğrenci günlüklerinden elde edilen veriler araştırmanın amacına uygun bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmacı nitel verileri analiz

ettikten sonra, başka bir araştırmacı tarafından da verilerin analiz edilmesi sağlandı. Bunun amacı, fark araştırmacıların elde edilen kodların uyuşup uyuşmadığını ortaya çıkararak araştırmanın objektifliğini ortaya koymaktır. Verilerin farklı araştırmacılar tarafından analiz edildiğinde, karşılaştırma sonucunda %92 tutarlık elde edildi. Bu bulgu araştırmanın güvenirlik ve geçerliliğinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde, araştırma sorularına ilişkin elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen verilere yer verilmiştir. Bulgular, araştırma sorularının durumuna uygun olarak ve sırasıyla verilmiştir. Bulgulardan elde edilen sonuçlar ile birlikte tartışma ve öneriler kısmında yorumlanmıştır.

İlk olarak birincil veri kaynağı olan nicel verilerin bulgularına yer verilmiştir. Daha sonra ise ikincil veri kaynağı olan nitel bulgulara yer verilmiştir. Bu iki veri kaynağından elde edilen bulguların yorumlanarak birleştirilmesi ise tartışma ve yorum kısmında verilmiştir. Burada, öncelikle nicel sonuçlar tartışılmış daha sonra nitel sonuçlar ise nicel verileri desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısına Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci ve ikinci sorusu “Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden aldıkları son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” biçimindedir. Araştırmanın birinci ve ikinci sorusuna ilişkin araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan sosyal bilgiler başarı testi uygulanmıştır. Bu testlere ilişkin elde edilen bulgular dört tablo olarak aşağıda verilmiştir. Tablolar sırasıyla; deney grubundan elde edilen başarı testi ön test-son test puanları, kontrol grubundan elde edilen başarı testi ön test-son test puanları, gruplar arası farklılığın kontrol edilmesi için, deney ve kontrol grubundan elde edilen başarı testi ön test puanları ve deney ve kontrol gruplarından elde edilen son test puanları. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 16. Deney Grubu Başarı Testi Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Ön test	26	54.23	15.85	26	-14.809	.000*
Son test	26	79.04	13.71			

$p < .05$

Tablo 16’da görüldüğü gibi, deney grubu öğrencilerinin başarı testi ortalamalarında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(26)} = -14.809$; $p < .05$]. Bu bulguya

göre Sosyal Bilgiler Dersinde işe koşulan drama etkinliklerinin öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Kontrol Grubu Başarı Testi Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Ön test	25	55.00	18.05	25	-6.095	.000
Son test	25	65.80	15.04			

Tablo 17’de görüldüğü gibi, kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ortalamalarında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(25)} = -6.095$; $p < .05$].

Tablo 18. Başarı Testi Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	54.23	15.85	51	-.162	.872
Kontrol Grubu	25	55.00	18.05			

Tablo 18’de görüldüğü gibi, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön test ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(51)} = -.162$; $p > .05$]. Tablo incelendiğinde ön test-son test puanları ortalamalarına göre anlamlı şekilde bir farklılık görülmemektedir. Bu da, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin motivasyonlarının aynı düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 19. Başarı Testi Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	79.04	13.71	51	3.286	.002*
Kontrol Grubu	25	65.80	15.04			

$p < .05$

Tablo 19’da görüldüğü gibi, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi son test ortalamalarında istatistiksel olarak deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(51)} = 3.286$; $p < .05$]. Bu bulguya göre deney grubunun Sosyal Bilgiler Dersinde işe koşulmuş olan drama yönteminin kontrol grubunda Sosyal Bilgiler Dersinin öğretimi sürecinde kullanılan öğretim yönteminden daha etkili olduğu görülmektedir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Tutumuna Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın üçüncü ve dördüncü sorusu “Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına ait ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına ait son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?”

biçimindedir. Araştırmanın üçüncü ve dördüncü sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için sosyal bilgiler tutum ölçeği uygulanmıştır. Bu testlere ilişkin elde edilen bulgular dört tablo olarak aşağıda verilmiştir. Tablolar sırasıyla; deney grubundan elde edilen tutum testi ön test-son test puanları, kontrol grubundan elde edilen tutum testi ön test-son test puanları, gruplar arası farklılığın kontrol edilmesi için, deney ve kontrol grubundan elde edilen tutum testi ön test puanları ve deney ve kontrol gruplarından elde edilen son test puanları. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 20. Deney Grubu Tutum Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	n	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Ön test	26	53.84	9.61	25	10.123	.000*
Son test	26	72.84	9.33			

$p < .05$

Tablo 20’de görüldüğü gibi, deney grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön test-son test ortalamalarında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(26)} = 10.123$; $p < .05$]. Tablo incelendiğinde tutum ölçeği son test puan ortalamalarının ön test puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu da deney grubunda işe koşulan drama etkinliklerinin öğrencilerin tutumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olumlu bir tutum geliştirmelerini sağladığı görülmektedir.

Tablo 21. Kontrol Grubu Tutum Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Ön test	25	50.92	9.42	24	-11.765	.000*
Son test	25	59.48	10.41			

$p < .05$

Tablo 21 incelendiğinde, kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön test ve son test ortalamalarında istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır [$t_{(24)} = -11.765$; $p < .05$].

Tablo 22. Tutum Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	53.84	9.61	49	1.474	.147
Kontrol Grubu	25	50.92	9.42			

Tablo 22’de görüldüğü gibi, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği ön test ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(49)} = 1.474$; $p > .05$]. Tablo incelendiğinde deney ve kontrol grupları sosyal bilgiler tutum ölçeği ön test-

son test puanları ortalamalarına göre anlamlı şekilde bir farklılık görülmemektedir. Bu da son test öncesi deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine ilişkin tutumlarının aynı düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 23. *Tutum Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının t- Testi Sonuçları*

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	72.84	9.33	49	4.830	,000*
Kontrol Grubu	25	59.48	10.41			

$p < .05$

Tablo 23’de görüldüğü gibi, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum ölçeği son test ortalamalarında istatistiksel olarak deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(49)} = 4.830$; $p < .05$]. Tablo 23’e göre, deney grubunda işe koşulan dram etkinliklerinin kontrol grubunda işe koşulmuş olan müfredata uygun öğretim yöntemine göre puan ortalamalarında bir değişim olduğu ve bunun deney grubu lehine olduğu görülmektedir. Buna göre Sosyal Bilgiler Dersinde işe koşulmuş olan drama etkinliklerinin kontrol grubunda kullanılan yöntemden öğrencilerin tutumu üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna Etkisine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın beşinci ve altıncı sorusu “Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ait ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ait son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” biçimindedir. Araştırmanın beşinci ve altıncı sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için sosyal bilgiler motivasyon ölçeği uygulanmıştır. Bu testlere ilişkin elde edilen bulgular dört tablo olarak aşağıda verilmiştir. Tablolar sırasıyla; deney grubundan elde edilen motivasyon ölçeği ön test-son test puanları, kontrol grubundan elde edilen motivasyon ölçeği ön test-son test puanları, gruplar arası farklılığın kontrol edilmesi için, deney ve kontrol grubundan elde edilen motivasyon ölçeği ön test puanları ve deney ve kontrol gruplarından elde edilen son test puanları. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 24. *Deney Grubu Motivasyon Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları*

Testler	n	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Ön test	26	54.23	7.66	25	-10.72	,000*
Son test	26	73.80	9.69			

$p < .05$

Tablo 24’de görüldüğü gibi, deney grubu öğrencilerinin motivasyon ölçeği ön test-son test ortalamalarında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(26)} = -10.72$; $p < .05$]. Tablo incelendiğinde tutum ölçeği son test puan ortalamalarının ön test puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu da deney grubunda işe koşulan drama etkinliklerinin öğrencilerin motivasyonları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olumlu bir motivasyon geliştirmelerine bir katkı sağladığı görülmektedir.

Tablo 25. Kontrol Grubu Motivasyon Ölçeği Ön test ve Son Test Puanlarının İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Ön test	25	49.92	9.40	24	-10.59	.000*
Son test	25	55,56	10,94			

$p < .05$

Tablo 25 incelendiğinde kontrol grubu öğrencilerinin motivasyon ölçeği ön test ve son test ortalamalarında istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(24)} = -10.59$; $p < .05$]. Tablo incelendiğinde motivasyon ölçeğinin ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir değişim olduğu görülmektedir.

Tablo 26. Motivasyon Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	54.23	7.66	49	1.79	.800
Kontrol Grubu	25	49.92	9.40			

Tablo 26’da görüldüğü gibi, deney gurubu ile kontrol grubu öğrencilerinin motivasyon ölçeği ön test ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(49)} = 1.79$; $p > .05$]. Tablo incelendiğinde deney ve kontrol grupları sosyal bilgiler motivasyon ölçeği ön test-son test puanları ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu da, deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine ilişkin motivasyonlarının aynı düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 27. Motivasyon Ölçeği Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Puanlarının t- Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	73.80	9.69	49	4.192	.000*
Kontrol Grubu	25	61.88	10.40			

$p < .05$

Tablo 27’de görüldüğü gibi, deney gurubu ile kontrol grubu öğrencilerinin motivasyon testi son test ortalamalarında istatistiksel olarak deney grubunun lehine anlamlı bir fark

olduğu görülmektedir [$t_{(49)} = 4.192$; $p < .05$]. Tablo 24’te göre, deney grubunda işe koşulan dram etkinliklerinin kontrol grubunda işe koşulmuş olan müfredata uygun öğretim yöntemine göre puan ortalamalarında ciddi bir değişim olduğu ve bunun deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgilerin Kalıcılığına Etkisine İlişkin Yüz Yüze Yapılmış Uygulamadan Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın yedinci soru “Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden aldıkları kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” biçimindedir. Araştırmanın yedinci sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için sosyal bilgiler başarı testi kalıcılığı ölçmek amacıyla hem kontrol hem de deney grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen deney ve kontrol grupların puan ortalamalarının cohen d değerine ve t testi ortalamalarına bakılmıştır. Literatürde, kalıcılık testi için hem t testi hem de cohen d testi kullanılmaktadır (Yıldırım & Yıldırım, 2011). Cohen genel bir öneri olmak üzere, d değerinin 0,2’den küçük olması durumunda, etki büyüklüğünün zayıf, 0,5 olması durumunda orta ve 0,8’den büyük olması durumunda ise kuvvetli olarak tanımlanabileceğini söylemektedir. Ancak, 0,2’lik bir d değerinin bile kuvvetli bir etki olarak ele alınabileceği özel durumların da olabileceği unutulmamalıdır (Cohen, 1988; Kılıç, 2014). Hem etki büyüklüğü bakımından cohen d testi daha detaylı bilgi verdiği hem de t testi sonuçları ile kıyaslamak için her iki analiz türüne de yer verilmiştir. Bu testlere ilişkin elde edilen bulgular üç tablo olarak aşağıda verilmiştir. Tablolar sırasıyla; deney grubuna bilgilerin kalıcılığını ölçmek amacıyla uygulanmış başarı testine ilişkin son test-kalıcılık puanları, kontrol grubundan bilgilerin kalıcılığını ölçmek amacıyla uygulanmış başarı testine ilişkin son test-kalıcılık puanları ve deney ve kontrol grubunun bilgilerin kalıcılığını ölçmek amacıyla uygulanmış başarı testine ilişkin son test-kalıcılık puanları. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 28. Deney Grubunun Bilgilerin Yüz Yüze Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test-Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	n	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Son test	26	79.04	13.71	25	1.656	.110
Kalıcılık testi	26	77.88	12.26			

Tablo 28’de görüldüğü gibi, deney grubu öğrencilerinin kalıcılık testi ile son test ortalamalarında yapılan analizler sonucunda istatistiksel anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(25)} = 1,656$; $p > .05$]. Ayrıca deney grubunun son test ve kalıcılık testlerinin ölçümleri sonucunda elde edilen ortalamalar aracılığıyla Cohen d değeri 0.089 olarak hesaplanmıştır. Cohen d değerine göre çok düşük bir etki durumu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, tablo incelendiğinde kalıcılık testi ile son test puan ortalamaları arasında herhangi bir fark olmadığı görülmektedir.

Bu da deney grubunda işe koşulan drama etkinliklerinin öğrencilerin kalıcılığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına ve bilgilerin kalıcılığına ciddi bir katkı sağladığı görülmektedir.

Tablo 29. Kontrol Grubunun Sosyal Bilgilerin Yüz Yüze Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test-Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t-Testi Sonuçları

Testler	n	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Son test	25	65.80	15.04	24	2.129	*.044
Kalıcılık testi	25	61.60	13.97			

$p < .05$

Tablo 29’da görüldüğü gibi, kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi ile son test ortalamalarına ilişkin yapılan analizler sonucunda istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(24)} = 2.129$; $p < .05$]. Ayrıca deney grubunun son test ve kalıcılık testlerinin ölçümleri sonucunda elde edilen ortalamalar aracılığıyla Cohen d değeri 0.28 olarak hesaplanmıştır. Cohen d değerine göre düşük bir etki durumu olduğu tespit edilmiştir. Cohen d değerine göre etki az olsa da, tablo 29’daki t testi sonucuna göre anlamlı bir farkın olmuş olması eğitim süreci içerisinde kullanılan eğitim yöntem ve tekniklerin etkili olmadığı görülmektedir.

Tablo 30. Deney ve Kontrol Grubunun Bilgilerin Yüz Yüze Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümlerin t-Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	77.88	12.26	49	4.428	*.000
Kontrol Grubu	25	61.60	13.97			

$p < .05$

Tablo 30’da görüldüğü gibi, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin bilgilerin kalıcılığına ilişkin testin ortalamalarına puana ortalamalarının analizleri sonucunda istatistiksel olarak deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(49)} = 4.428$; $p < .05$]. Ayrıca deney ve kontrol gruplarının kalıcılık testlerinin ölçümleri sonucunda elde edilen ortalamalar aracılığıyla Cohen d değeri 0.54 olarak hesaplanmıştır. Cohen d değerine göre orta düzey bir etki durumunun olduğu tespit edilmiştir. Tablo 30’a göre, deney grubunda işe koşulan dram etkinliklerinin kontrol grubunda işe koşulmuş olan müfredata uygun öğretim yöntemine göre puan ortalamalarında başarı testindeki deney ve kontrol gruplarına ait ön test-son test puanlarında olduğu gibi ciddi bir fark olduğu ve bunun deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgilerin Kalıcılığına Etkisine İlişkin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın yedinci soru “Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden aldıkları kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” biçimindedir. Araştırmanın yedinci sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için sosyal bilgiler başarı testi kalıcılığı ölçmek amacıyla hem kontrol hem de deney grubuna uzaktan eğitim sistemi üzerinden uygulanmıştır. Bu testlere ilişkin elde edilen bulgular üç tablo olarak aşağıda verilmiştir. Tablolar sırasıyla; deney grubuna bilgilerin kalıcılığını ölçmek amacıyla uygulanmış başarı testine ilişkin son test-kalıcılık puanları, kontrol grubundan bilgilerin kalıcılığını ölçmek amacıyla uygulanmış başarı testine ilişkin son test-kalıcılık puanları ve deney ve kontrol grubunun bilgilerin kalıcılığını ölçmek amacıyla uygulanmış başarı testine ilişkin son test-kalıcılık puanları. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 31. Deney Grubunun Bilgilerin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test - Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler *t*-Testi Sonuçları

Testler	n	X	SS	Sd	t	p
Son test	26	79,04	13,71	25	1.990	.058
Kalıcılık testi	26	77,50	12,42			

Tablo 31’de görüldüğü gibi, deney grubu öğrencilerinin kalıcılık testi ile son test uzaktan eğitim ile yapılan uygulama ortalamalarında yapılan analizler sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır [$t_{(25)} = 1.990$; $p > .05$]. Ayrıca deney grubunun son test ve kalıcılık testlerinin ölçümleri sonucunda elde edilen ortalamalar aracılığıyla Cohen *d* değeri 0.11 olarak hesaplanmıştır. Cohen *d* değerine göre düşük bir etki durumu olduğu tespit edilmiştir. Bunun ile birlikte, tablo incelendiğinde kalıcılık testi ile son test puan ortalamaları arasında herhangi bir fark olmadığı görülmektedir. Bu da deney grubunda işe koşulan drama etkinliklerinin öğrencilerin kalıcılığı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarına ve bilgilerin kalıcılığına ciddi bir katkı sağladığı görülmektedir.

Tablo 32. Kontrol Grubunun Sosyal Bilgilerin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler *t*-Testi Sonuçları

Testler	n	X	SS	Sd	t	p
Son test	25	65.80	15.04	24	.966	*.000
Kalıcılık testi	25	59.80	12.42			

$p < .05$

Tablo 32’de görüldüğü gibi, kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi ile son test uzaktan eğitim üzerinden yapılan uygulama ortalamalarına ilişkin yapılan analizler sonucunda istatistiksel olarak son test lehine anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{(24)} = .966$; $p < .05$]. Ayrıca

deney grubunun son test ve kalıcılık testlerinin ölçümleri sonucunda elde edilen ortalamalar aracılığıyla Cohen d değeri 0.43 olarak hesaplanmıştır. Cohen d değerine göre orta düzeyde bir etki durumu olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya göre, kontrol grubunda işe koşulan eğitim yönteminin öğrencilerin sosyal bilgilerdeki bilgilerin kalıcılığı üzerinde çok fazla bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür.

Tablo 33. Deney ve Kontrol Grubunun Bilgilerin Uzaktan Eğitim Sistemi Üzerinden Yapılmış Kalıcılığı Testinin Son Test- Kalıcılık Testi Puanlarına İlişkili Ölçümler t -Testi Sonuçları

Gruplar	n	X	SS	sd	t	p
Deney Grubu	26	77.50	12.42	49	5.660	*.000
Kontrol Grubu	25	59.80	12.42			

$p < .05$

Tablo 33’de görüldüğü gibi, deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin bilgilerin kalıcılığına ilişkin uzaktan eğitim üzerinden yapılan uygulama testin ortalama puanlarının analizleri sonucunda istatistiksel olarak deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(49)} = 5,660$; $p < .05$]. Tablo 33’de göre, deney grubunda işe koşulan dram etkinliklerinin kontrol grubunda işe koşulmuş olan müfredata uygun öğretim yöntemine göre puan ortalamalarında başarı testindeki deney ve kontrol gruplarına ait ön test-son test puanlarında olduğu gibi ciddi bir fark olduğu ve bunun deney grubu lehine olduğu görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Dramanın Bir Eğitim Yöntemi Olarak Kullanılmasına İlişkin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formundan Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın sekizinci soru “Deney grubu öğrencilerinin drama etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?” biçimindedir. Araştırmanın sekizinci sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için sosyal bilgiler dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesine ilişkin araştırmacı tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundaki sorular şu şekilde belirlenmiştir;

1. Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini nasıl buldun? Açıklar mısın?
2. Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersine karşı ilginde ne tür bir değişim yaptı? Açıklar mısın?
3. Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi, konuyu daha iyi anlamayı nasıl etkiledi? Açıklar mısın?
4. Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sınıf ortamında kendini nasıl hissetmeni sağladı mı? Açıklar mısın?
5. Dersin drama yöntemi ile işlenmesi sosyal bilgiler dersindeki başarını nasıl etkilediğini düşünüyorsun? Açıklar mısın?

6. Drama yöntemi ile sosyal bilgiler dersinin işlenmesi sınıftaki arkadaşlarıyla olan iletişimini nasıl etkiledi? Açıklar mısın?

Bu görüşme formuna ilişkin elde edilen bulgular altı tablo olarak aşağıda verilmiştir. Tablolar görüşme sorularının sırasına göre verilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine İlişkin Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 34’de gösterilmektedir.

Tablo 34. Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesine İlişkin Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Kodlar	f	%
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Dersin böyle işlenmesini çok eğlenceli buldum	8	30.7
	Derste çok güzel oyunlar oynamamızı sağladı, çok mutlu oldum	5	19.2
	Sosyal bilgiler dersinin sıkıcılığının gitmesini sağladı	5	19.2
	Drama yöntemi çok güzel bir yöntem	2	7.6
	Sosyal bilgiler dersine olan ilgimi arttırdı, çok sevindim	2	7.6
Drama Yöntemine İlişkin Olumsuz Görüşler	Ben sosyal bilgiler dersini hiç sevmiyorum, nasıl işleniyorsa işlensin	3	11.5
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	1	3.8

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki birinci soruya verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin genel olarak “dram etkinlikler” teması üzerinden fikir beyan ettiği görülmüştür. Tablodaki veriler incelendiğinde, “dram etkinlikleri” temasında, katılımcı öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin drama yöntem ile öğretim sürecine yönelik verdikleri cevaplara ilişkin görüşlerinin üç kategori ve yedi farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu kodların en çok vurgulananı “Dersin böyle işlenmesini çok eğlenceli buldum, Derste çok güzel oyunlar oynamamızı sağladı ve Sosyal bilgiler dersini sıkıcılığının gitmesini sağladı” cevapları olmuştur. Bu temalara ilişkin örnek ifadeler aşağıda verilmiştir.

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 8’i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Dersin böyle işlenmesini çok eğlenceli buldum” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Dersimizin drama yöntemi ile işlenmesi beni çok mutlu etti. Arkadaşlarımızla oyunlar oynadık, derse katıldık. Bunlar da beni derste çok eğlendirdi” (Ö14).

“Derste oyun oynarken dersin nasıl geçtiğini anlamıyordum. Sürekli zil çalıyordu. Bu da beni çok rahatsız ediyordu. Çünkü dersimiz çok güzel geçiyordu. Çok eğleniyorduk” (Ö5).

“Sosyal bilgiler dersini zaten çok seviyordum. Ama dersin bu şekilde işlenmesi benim bu derse karşı olan ilgimi arttırdı. Çünkü derste çok eğlendim” (Ö23).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 5’i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ”Derste çok güzel oyunlar oynamamızı sağladı, çok mutlu oldum” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Drama yöntemini daha önce ne olduğunu bilmiyordum. Aslında bu yöntemin adı bence oyun yöntemi olmalıydı. Çünkü derste çok oyun oynadık. Yani bu yöntemi oyunla buldum” (Ö12).

“Oyun ile dersi işleyen bir yöntem nasıl bulunabilir ki. Bence çok güzel bir yöntem” (Ö4).

“Ben zaten dersi çok seviyordum. Bir de oyun oynamayı çok severim. Dersimiz oyun ile birleşince dersi daha çok sevmeye başladım” (Ö11).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 5’i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Sosyal bilgiler dersinin sıkıcılığının gitmesini sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Öğretmenim ben dersimizde biraz sıkılıyordum. Çünkü oturup ders dinlemeyi hiç sevmiyorum. Ama siz oyunla ders işlemeye başladığınızdan beri bu dersi sevmeye başladım. Oyun oynamak çok güzel ☺”(Ö21).

Okul zaten çok sıkıcı böyle. Ben zaten çok sıkılıyorum ki. Ama derslerde daha çok sıkılıyorum. Hiç eğlenceli bir yer değil. Ama sosyal bilgiler dersini yine hiç sevmeme rağmen sıkıcılıktan biraz kurtuldu sanki” (Ö1).

“Öğretmenim ben bu dersi çok seviyorum. Siz gelmeden önce de zaten seviyordum. Ama derste çok uzun süre oturmak zorunda kalıyordum. Öğretmenimiz bize ders içinde sorular soruyordu. Bu şekilde biraz hareketleniyordum. Sıkılıyordum biraz. Oyun oynamaya başladığımız bu zamanda biraz daha güzel oldu. Teşekkür ediyorum. Derslerimiz hep böyle mi devam edecek?” (Ö3).

Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Derse Karşı Olan İlgisini Etkileme Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin derse karşı olan ilgisini etkileme durumuna ilişkin elde edilen bulgular ve verdikleri cevaplar aşağıda tablo 35’de gösterilmektedir.

Tablo 35. Drama Yöntemi ile Dersin İşlenmesi Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Karşı İlgisini Arttırmasına İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlar	f	%
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Ben zaten sosyal bilgiler dersini çok seviyordum ama drama yöntemi ilgimi daha da arttırdı	11	42.3
	Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim yoktu, ama drama yöntemi ile ilgimi arttırdı	7	26.9
Drama Yöntemine İlişkin Olumsuz Görüşler	Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim hiç değişmedi	4	15.3
	Sosyal bilgiler dersini hiç sevmiyorum ve bu derse karşı olan ilgimde de bir değişme olmadı	2	7.6
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	2	7.6

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki ikinci soruya verilen yanıtların incelenmesinden sonra, öğrenci görüşlerinden "tutum" temasına ulaşılmıştır. Tablodaki veriler incelendiğinde, "tutum" temasıyla alakalı katılımcı öğrencilerin sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin derse karşı olan ilgisini etkileme durumuna ilişkin elde edilen cevapların üç kategori ve beş farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu kodların en çok vurgulananı "Ben zaten sosyal bilgiler dersini çok seviyordum ama drama yöntemi ilgimi daha da arttırdı, Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim yoktu, ama drama yöntemi ile ilgimi arttırdı ve Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim hiç değişmedi " cevapları olmuştur.

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 11'i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini " Ben zaten sosyal bilgiler dersini çok seviyordum ama drama yöntemi ilgimi daha da arttırdı" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Ben kitap okumayı çok seviyorum. Sosyal bilgiler dersinin kitaplarında bir sürü yazı ve güzel hikayeler var. Bu yüzden zaten sosyal bilgiler dersine karşı ilgim vardı. Siz bize oyunlar oynattınız. Bu oyunlar ile derse karşı olan ilgim daha da arttı. Çok teşekkür ediyorum." (Ö15).

"Derste oynadığımız oyunlar beni çok mutlu etti. Ama keşke biraz daha fazla bizimle ders işleseydiniz. Bütün dersleri bu şekilde işleseydik, sosyal bilgiler dersine karşı olan ilgim nasıl arttıysa diğer derslere de ilgim artardı. Zaten sosyal bilgiler dersini çok seviyordum gerçi" (Ö5).

"Sosyal bilgiler dersini seviyorum ama ödevlerini yaparken çok yoruluyordum. Bazen yapamadan okula gitmek zorunda kalıyordum. Oyunlarla dersi işlediğinizden beri hem dersimi hem de ödevlerimi daha fazla ilgi ile takip ediyorum. Verdiğiniz ödevler hem eğlenceli hem de çok öğretici. Evet ederse karşı ilgim arttı" (Ö22).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 7'si sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini "Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim yoktu, ama drama yöntemi ilgimi arttırdı" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Ben sosyal bilgiler dersini pek fazla sevmezdim. Yani ilgim yoktu öğretmenim. İlgim artmaya başladı sanki. Aslında ben oyun olan her yere ilgi veriyorum. Bu yüzden oyunlarla dersi işlemek ilgimi arttırdı. Oyun oynamak beni çok mutlu ediyor. Sizi çok seviyorum ☺" (Ö14).

"Öğretmenim ben sosyal bilgiler dersini çok fazla takip etmiyorum. Ama dersi bu şekilde işlemeniz hoşuma gitti. Derse karşı olan ilgim sanki arttı gibi. Çünkü dün akşam ilk defa sosyal bilgiler dersinin ödevine baktım" (Ö12).

"Öğretmenim sosyal bilgiler dersi bizim için önemli mi? Sadece bize nasıl davranmamız gerektiğini anlatan konular var. Bu konuları zaten annem babam bana anlatıyor. Ama derse karşı olan ilgimde arttı. Çünkü bu konuları oyun oynayarak öğretiyorsun" (Ö11).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 4'ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini "Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim hiç değişmedi" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Öğretmenim zaten sosyal bilgiler dersini çok seviyorum. İlgim zaten vardı. O yüzden ilgim hala var." (Ö21).

"Ben hiçbir zaman bu dersi sevmedim ve hiç ilgim de olmadı. O yüzden bu derse karşı ilgimi hiçbir şey arttırmaz bence" (Ö7).

"Ben derslerimi çok seviyorum. Derslerime karşı ilgim çok fazla. O yüzden ilgim hala aynı ☺" (Ö3).

Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Konuyu Daha İyi Anlama Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin konuyu daha iyi anlama durumuna ilişkin elde edilen bulgular ve verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 36'da gösterilmektedir.

Tablo 36. Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Konuyu Daha İyi Anlamalarını Sağlamalarına İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlar	f	%
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi ile konuların işlenmesi daha önceki derslere göre konuları daha iyi anlamamı sağladı	12	46.1
	Sosyal bilgiler dersine karşı olan ilgimden dolayı konuları daha iyi anlamada farklılık olmadı	5	19.2
	Sosyal bilgiler dersini anlamıyordum, ama drama yöntemi ile konuları anlamaya başladım	4	15.3
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.5
Drama Yöntemine İlişkin Olumsuz Görüşler	Sosyal bilgiler dersini anlamamı sağlayacak bir yöntem yok	2	7.6

Görüşme formundaki üçüncü soruya verilen cevapla incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin genel olarak “başarı” temasına ilişkin fikir beyan ettikleri görülmüştür. Tablodaki veriler incelendiğinde, “başarı” temasına dönük katılımcı öğrencilerin sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin konuyu daha iyi anlama durumuna ilişkin elde edilen cevaplar üç kategori ve beş farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu kodların en çok vurgulananı “Drama yöntemi ile konuların işlenmesi daha önceki derslere göre konuları daha iyi anlamamı sağladı, Sosyal bilgiler dersine karşı olan ilgimden dolayı konuları daha iyi anlamada farklılık olmadı ve Sosyal bilgiler dersini anlamıyordum, ama drama yöntemi ile konuları anlamaya başladım” cevapları olmuştur.

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 12’si sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Drama yöntemi ile konuların işlenmesi daha önceki derslere göre konuları daha iyi anlamamı sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Sosyal dersini daha önce çok dinlemiyordum. Öğretmenimizin anlattığı konuları çok sıkıcı buluyordum. Derste sürekli başka şeyler ilgileniyorum. Öğretmenimiz beni uyarıyordu. Ama ne yapayım ben de sıkılıyorum. Derste sizin bu şekilde ders işlemenizden sonra konuları daha iyi anlamaya başladım. Yani ilgimi çekti ve daha iyi anladım. Çünkü iki gün önce annem beni uyarmadan sosyal bilgiler dersinin ödevlerini tek başına yapmaya başladım” (Ö13).

“Sosyal bilgiler dersini aslında çok fazla sevmiyorum ve hala sevmiyorum. Ama dersi drama ile işlemek benim derse karşı olan ilgimi arttırdı ve dersi daha iyi anlamamı sağladı.” (Ö1).

“Hocam dersi oyun oynayarak işlemek beni çok mutlu etti ve dersi daha iyi anlamamı sağladı. Çünkü daha önce dersi çok fazla anlamıyordum.” (Ö5).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 5’i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Sosyal bilgiler dersine karşı olan ilgimden dolayı konuları daha iyi anlamada farklılık olmadı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Öğretmenim ben zaten sosyal dersini çok seviyorum. O yüzden dersin drama ile işlenmesi dersi daha iyi anlamamı sağlamadı. Çünkü öğretmenim dersi çok iyi anlatıyor ve ben zaten anlıyorum.” (Ö3).

“Sosyal bilgiler dersi benim en sevdiğim ders. Dersime karşı ilgim çok fazla zaten. O yüzden drama yöntemi derse karşı olan ilgimde bir değişiklik yapmadı ve dersi anladığım için anlamamada da bir değişiklik olmadı öğretmenim. Ama derste oyun oynamak çok güzeldi. Teşekkürler” (Ö4).

“Babam da öğretmen olduğu için bana sosyal bilgiler dersini evde oyun oynayarak öğretiyor. Bu yüzden bu dersi çok seviyorum. Hem de anlıyorum zaten. Sizinle de oyun oynayarak ders işledik ama dersi zaten anladığım için bir değişiklik olmadı.” (Ö13).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 4’ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Sosyal bilgiler dersini anlamıyordum, ama drama yöntemi ile konuları anlamaya başladım” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Dersi oyun oynayarak işlediğiniz için dersi daha iyi anlamaya başladım sanki. Çünkü empati nedir bilmiyordum. Siz bize öğrettiniz. Kronoloji nedir bilmiyordum. Siz bize bunu öğrettiniz ve oyunlar ile öğrettiniz”(Ö26).

“Sosyal bilgiler dersi anlamıyordum. Ama bu drama ile daha iyi anlamaya başladım. Çünkü oyunlar ile ilgimizi derse doğru çektiniz” (Ö14).

“Öğretmenim, ben dersimi çok seviyorum ama anlamıyordum. Çünkü yeni kelimeleri öğrenmek bana çok zor geliyordu. Ama oyunla ile bize öğrettiniz. O yüzden dersimi daha iyi anladım.” (Ö11).

Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Sınıf Ortamında Öğrencilerin Kendini Daha Rahat Hissetme Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi sınıf ortamında öğrencilerin kendini daha rahat hissetme durumuna ilişkin elde edilen bulgular ve verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 37’de gösterilmektedir.

Tablo 37. Drama Yöntemi ile Dersin İşlenmesi Sınıf Ortamında Öğrencilerin Kendini Daha Rahat Hissetmelerini Sağlamalarına İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlar	f	%
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi sınıf ortamında benim daha rahat hissetmemi sağladı	15	57.6
	Sosyal bilgiler dersinde kendimi rahat hissettiğim için, drama yöntemi bende bir değişikliği yol açmadı	5	19.2
Drama Yöntemine İlişkin Olumsuz Görüşler	Sosyal bilgiler dersinde kendimi hala rahat hissetmiyorum, o yüzden drama yöntemi bende bir değişiklik yaşatmadı	4	15.
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	2	7.6

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan dördüncü soruya öğrencilerin genel olarak “motivasyon” temasına dönük fikir beyan ettikleri görülmüştür. Tablodaki veriler incelendiğinde, “motivasyon” temasıyla alakalı katılımcı öğrencilerin sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin kendilerini sınıf ortamında daha rahat hissetme durumuna ilişkin elde edilen cevapların üç kategori ve dört farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu kodların en çok vurgulananı “Drama yöntemi sınıf ortamında benim daha rahat hissetmemi sağladı, Sosyal bilgiler dersinde kendimi rahat hissettiğim için, drama yöntemi bende bir değişikliği yol açmadı ve Sosyal bilgiler dersinde kendimi hala rahat hissetmiyorum, o yüzden drama yöntemi bende bir değişiklik yaşatmadı” cevapları olmuştur.

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 15’i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Drama yöntemi sınıf ortamında benim daha rahat hissetmemi sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin ö öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Dram yöntemi sosyal bilgiler dersinde kendimi daha rahat hissetmemi sağladı. Çünkü daha önce dersin ne zaman biteceğini düşünürdüm. Ama drama yöntemi ile derste kendimi rahat hissetmeye ve dersin sonunun gelmemesini istemeye başladım” (Ö11).

“Aslında sosyal bilgiler dersini severim. Ama bazen dersin bir an önce bitmesini isterdim. Ama drama yöntemi ile dersi işlemeye başladığınızdan beri derste çok daha rahatım” (Ö21).

“Öğretmenim ben oyun oynamayı çok sevdiğim için derslerin bir önce bitmesini çok istiyorum. Ama sizin ders işlemeye başlamanızdan sonra zaten sınıfta oyun oynamaya başladık. O yüzden ben sosyal bilgiler dersinde daha rahat olmaya başladım” (Ö5).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 5’i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Sosyal bilgiler dersinde kendimi rahat hissettiğim için, drama yöntemi bende bir değişikliği yol açmadı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Sosyal bilgiler dersi benim en sevdiğim ders zaten. O yüzden kendimi çok rahat hissediyorum. Drama yöntemi de güzel bir yöntem aslında. Ama ben rahatım zaten😊” (Ö4).

“Ben sosyal bilgiler dersini çok seviyorum. Derste çok rahat hissediyorum. Çünkü bu dersin konuları beni mutlu ediyor. Kitap okumayı da çok sevdiğim içi bu derste sürekli parmak kaldırıyorum” (Ö13).

“Öğretmenim ben zaten sosyal dersini çok seviyorum demiştim. O yüzden derste kendimi çok rahat hissettiğim için bende bir değişme olmadı.” (Ö3).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 4’ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Sosyal bilgiler dersinde kendimi hala rahat hissetmiyorum, o yüzden drama yöntemi bende bir değişiklik yaşatmadı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Sosyal bilgiler dersini de diğer dersleri de hiç sevemem. Ailem beni zorla okula gönderdiği için geliyorum. O yüzden derste kendimi hiç rahat hissetmiyorum” (Ö2).

“Sosyal bilgiler dersini hiç sevmeyeceğimi düşündüğüm için bu derste hiç rahat olmadım ve olmayacağım öğretmenim. Üzgünüm” (Ö20).

“Drama yöntemi bu derste kendimi rahat hissetmemi sağlamadı. Çünkü bu dersi sevmiyorum öğretmenim (Ö19).

Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısını Arttırma Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısını arttırma durumuna ilişkin elde edilen bulgular ve verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 38’de gösterilmektedir.

Tablo 38. Dersin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısını Arttırmasına İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlar	f	%
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yönteminin başarımı arttırdığımı düşünüyorum	13	50
	Drama yöntemi derste ki yüksek başarımda bir değişiklik yapmadı	7	26.9
Drama Yöntemine İlişkin Olumsuz Görüşler	Drama yöntemi derste ki düşük başarımda bir değişiklik yapmadı	3	11.5
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.5

Deney grubu öğrencileri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda, öğrencilerin görüşme formundaki beşinci soruya genel olarak “başarı” temasına ilişkin fikir beyan ettikleri görülmüştür. Tablodaki veriler incelendiğinde, “başarı” temasına dönük

katılımcı öğrencilerin, sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısının artma durumuna ilişkin elde edilen cevapların üç kategori ve dört farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu alt temaların en çok vurgulananı “Drama yönteminin başarıyı arttırdığını düşünüyorum, Drama yöntemi dersteki yüksek başarımda bir değişiklik yapmadı ve Drama yöntemi dersteki düşük başarımda bir değişiklik yapmadı” cevapları olmuştur.

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 13’ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Drama yöntemini başarıyı arttırdığını düşünüyorum” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Dersi siz işlemeye başladıktan sonra sosyal dersinin daha fazla sevmeye başladım. Ödevlerimi daha eğlenceli buluyorum. O yüzden daha iyi yapıyorum. Sosyal derinde artık korkmuyorum. Kendimi rahat olarak görüyorum. Başarım da arttı tabi. Çünkü geçen hafta cevabını bilmediğim bir soruyu kendi kendime çözmeye başladım. Ve konuları daha iyi öğrendim ve başarıım da bu yüzden arttı” (Ö13).

“Sosyal bilgiler dersini aslında sevdiğimi yazdım. Ama konula bana sıkıcı geliyordu. O yüzden bu derse çok çalışmıyordum. Ve başarısız oluyordum. Öğretmenim soru sorduğunda cevap veremiyordum. Ama şu an kendimi bu derste çok rahat hissediyorum. O yüzden bence ben daha başarılı olacam artık. Bize sınav yapacaksınız değil mi? Çünkü başarılı olup olmadığımı orda göreceğim. Bence çok başarılı olacam.” (Ö1).

“Başarım arttı bence. Çünkü konuları hada iyi anlamaya başladım. Bu da benim başarıyı etkileyecek herhalde☺” (Ö21).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 7’si sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Drama yöntemi dersteki yüksek başarımda bir değişiklik yapmadı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğretmenlerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Sosyal bilgiler dersini çok seviyorum demiştim zaten. Başarım da iyi aslında. Derste çok eğlemiş olabilirim ama başarımda bir değişiklik yapmamıştır. Çünkü zaten başarılıyım” (Ö13).

“Ben sosyal bilgiler dersini çok seviyorum. O yüzden kendimi yeterince başarılı hissediyorum zaten☺”(Ö3).

“Dersi çok sevdiğim ve çok çalıştığım için dersimde çok başarıyım. O yüzden dersimde bir değişme olmadı. Yani başarıım yine yüksek bence ” (Ö4).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 3’ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini ” Drama yöntemi derste ki düşük başarımda bir değişiklik yapmadı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğretmenlerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Okulu sevmiyorum. Derste ders dinlemeyi de sevmiyorum. Oyun oynatarak derste bizi eğlendirdiniz ama başarımda bir artış olmadı bence”(Ö20).

“Ders dinlemeyi sınıfta beklemeyi sevmiyorum. O yüzden başarımda bir artış olmadı” (Ö2).

“Sosyal dersini sevmediğim için sürekli düşük not aldım. Hala aynı olduğunu düşünüyorum” (Ö19).

Sosyal Bilgiler Dersinin Drama Yöntemi ile İşlenmesi Öğrencilerin Arkadaşlarıyla İletişimini Olumlu Yönde Arttırma Durumuna İlişkin Elde Edilen Bulgular

Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin arkadaşlarıyla iletişimini olumlu yönde arttırma durumuna ilişkin elde edilen bulgular ve verdikleri cevaplar aşağıda Tablo 39’da gösterilmektedir.

Tablo 39. Drama Yöntemi ile Sosyal Bilgiler Dersinin İşlenmesi Öğrencilerin Sınıftaki Arkadaşlarıyla Olan İletişimini Olumlu Yönde Etkilemesine İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlar	f	%
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi arkadaşlarımla olan iletişimimi olumlu yönde etkiledi	18	69
	Drama yöntemi arkadaşlarımla iletişimimi olan olumlu iletişimimi etkilemedi	3	11.5
Drama Yöntemine İlişkin Olumsuz Görüşler	Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumsuz iletişimimi etkilemedi	3	11.5
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	2	7.6

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki son soruya deney grubu öğrencilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin genel olarak “motivasyon” temasına ilişkin görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Tablodaki veriler incelendiğinde, “motivasyon” temasına dönük olarak katılımcı öğrencilerin, sınıf sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesi öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısının artma durumuna ilişkin elde edilen cevapların üç kategori ve dört farklı kod altında toplandığı görülmektedir. Bu alt temaların en çok vurgulananı “Drama yöntemi arkadaşlarımla olan iletişimimi olumlu yönde etkiledi, Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumlu iletişimimi etkilemedi ve Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumsuz iletişimimi etkilemedi” cevapları olmuştur.

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 18'i sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini "Drama yöntemi arkadaşlarımla olan iletişimimi olumlu yönde etkiledi" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Derste oynattığınız oyunlar ile arkadaşlarımla daha iyi zaman geçirmeye başladım. Hatta dersten sora bizimle oynamayan bir arkadaşım vardı. O da bizimle oynamaya başladı" (Ö11).

"Ben dersten sonra iki arkadaşım dışında kimse ile oynamıyordum. Ama derste diğer arkadaşlarımla birlikte dersti işlerken anlarla da artık oynamaya başladım" (Ö5).

"Başarım arttı bence. Çünkü konuları daha iyi anlamaya başladım. Bu da benim başarıımı etkileyecek herhalde☺" (Ö15).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 3'ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini "Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumlu iletişimimi etkilemedi" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğretmenlerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Ben bütün arkadaşlarımı seviyorum ve hepsi ile iyi geçiniyorum zaten. O yüzden iletişimimde bir değişme olmadı" (Ö3).

"Arkadaşlarım ile sürekli oyunlar oynuyorum. İki arkadaşım ise bizimle hiç oynamıyor. Onlar dışıyla hepsi ile çok iyi iletişim kuruyorum ki zaten" (Ö4).

"Bütün arkadaşlarımla iyi bir iletişim kuruyoruz. O yüzden iletişimim çok iyi zaten" (Ö13).

Bu kategori incelendiğinde öğrencilerin 3'ü sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesini "Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumsuz iletişimimi etkilemedi" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğretmenlerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Okulu sevmediğim için kimseyle çok fazla oynamıyorum. Hala da öyle" (Ö2).

"Kimseyle konuşmayı sevmiyorum" (Ö20).

"Sınıftaki iki arkadaşımdan başka kimse ile konuşmayı ve oynamayı istemiyorum. Ve hala onlarla oynuyorum" (Ö19).

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgulara ilişkin olarak;

Drama etkinlikleri ile sosyal bilgiler öğretiminin uygulama sürecine ilişkin öğrencilerden yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile görüş alınmıştır. Görüşme formundaki ilk soruya verilen cevaplar analiz edildikten sonra öğrencilerin; "Dersin böyle işlenmesini çok eğlenceli buldum, Derste çok güzel oyunlar oynamamızı sağladı ve Sosyal bilgiler dersini sıkıcılığının

gitmesini sağladı” türünde cevap verdikleri görülmektedir. Görüşme formundaki ikinci soruya öğrenciler genel olarak; “Ben zaten sosyal bilgiler dersini çok seviyordum ama drama yöntemi ilgimi daha da arttırdı, Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim yoktu, ama drama yöntemi ile ilgimi arttırdı ve Sosyal bilgiler dersine karşı ilgim hiç değişmedi” olarak cevapladıkları görülmektedir. Görüşme formundaki üçüncü soruya öğrenciler genel olarak; “Drama yöntemi ile konuların işlenmesi daha önceki derslere göre konuları daha iyi anlamamı sağladı, Sosyal bilgiler dersine karşı olan ilgimden dolayı konuları daha iyi anlamada farklılık olmadı ve Sosyal bilgiler dersini anlamıyordum, ama drama yöntemi ile konuları anlamaya başladım” olarak cevaplamışlardır. Görüşme formundaki dördüncü soruya öğrenciler genel olarak; “Drama yöntemi sınıf ortamında benim daha rahat hissetmemi sağladı, Sosyal bilgiler dersinde kendimi rahat hissettiğim için, drama yöntemi bende bir değişikliği yol açmadı ve Sosyal bilgiler dersinde kendimi hala rahat hissetmiyorum, o yüzden drama yöntemi bende bir değişiklik yaşatmadı” olarak cevaplamışlardır. Görüşme formundaki beşinci soruya öğrenciler genel olarak; “Drama yönteminin başarıımı arttırdığımı düşünüyorum, Drama yöntemi dersteki yüksek başarımda bir değişiklik yapmadı ve Drama yöntemi dersteki düşük başarımda bir değişiklik yapmadı” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Görüşme formundaki altıncı soruya öğrenciler genel olarak; “Drama yöntemi arkadaşlarımla olan iletişimimi olumlu yönde etkiledi, Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumlu iletişimimi etkilemedi ve Drama yöntemi arkadaşlarımla olan olumsuz iletişimimi etkilemedi” olarak ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre öğrenciler genel anlamda, drama etkinlikleri ile sosyal bilgiler öğretiminin yapılmasını olumlu karşıladıkları görülmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersinde Drama Etkinlikleri ile Öğretime İlişkin Öğrenci Günlüklerinden Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın sekizinci soru “Deney grubu öğrencilerinin drama etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?” biçimindedir. Araştırmanın sekizinci sorusuna ilişkin bulgular elde etmek için ayrıca sosyal bilgiler dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesinden sonra her hafta dersten sonra öğrencilerin o günkü ders ile alakalı duygu ve düşüncelerini ifade ettikleri günlükler kullanılmıştır. Öğrenci günlüklerine ilişkin elde edilen bulgular beş tablo olarak aşağıda verilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İlk Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda Tablo 40’da deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı ilk haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen bulguların kategorileri ve kodları verilmektedir. Her kod farklı öğrenci görüşlerinden elde edilen ifadelerden oluşmaktadır.

Tablo 40. Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İlk Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Kategori ve Kodlar

Kategori	Kodlar	f	&
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları daha iyi anlamamı sağladı	12	46.15
	Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı	6	23.07
	Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı	4	15.38
	Drama yöntemi ile derslerin işlenmesinden çok mutlu oldum	1	3.84
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.53

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesinden sonra ilk haftaya ilişkin günlüklerinde ifade ettikleri düşünceleri incelendiğinde genel olarak öğrencilerin “dersi anlama” temasına yönelik fikir beyan ettikleri tespit edilmiştir. Tablo 40’da deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı ilk haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen “dersi anlama” temasına yönelik elde edilen kategori ve kodlar verilmektedir. Tabloda ifadelerin iki kategori ve beş ayrı kod altında kodlandığı görülmektedir. Elde edilen kod göre en fazla “Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları daha iyi anlamamı sağladı, Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı ve Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı” temaları olmuştur.

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 12’si ” Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları daha iyi anlamamı sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Bugün yeni bir öğretmen geldi. Bize oyunlar ile ders işledi. Bugün dersin konularını daha iyi anladığımız fark ettim” (Ö5).

“Artık sosyal dersini yeni bir öğretmen işleyecekmiş. Dersimizde oyunlar oynatarak yeni şeyler öğrenmeye başladık. Bu öğrendiklerimi daha iyi öğrendim sanki. Çünkü hala o farklı kelimler aklımda” (Ö13).

“Sosyal bilgiler dersini farklı bir hoca ile işlemeye başladık. Bu hoca bize oyunlar ile ders anlatıyor. Ve ben bu şekilde dersleri daha anlayacağım herhalde. Çünkü bugünkü dersi çok iyi anladım” (Ö1).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 6’sı ” Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Ben bugün çok eğlendim. Çünkü bugün oyun oynayarak ders işlemeye başladım. Öğretmen bize sürekli oyun oynattırıyor. Çok eğlendim çok” (Ö23).

“Yine öğretmenimiz bugün bize derste oyunlar oynattırdı. Ben de ilk defa günlük yazıyorum. Bu yüzden eğlenceli bir günümü yazmak istedim. Çünkü bugün derste çok eğlendim” (Ö14).

“Bugün ders işlerken yeni öğretmenimiz bize derste oyunlar oynattı. Ben çok eğlenceli bir ders işledim. Yani derste çok eğlendim bugün” (Ö2).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 4’ü ”Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Bugün drama dersini daha çok sevdim. Çünkü dersimizi oyunlar oynayarak işledik. Ben derste sürekli arkadaşlarımla hep ayaktaydık. Öğretmen bize hiç kızmadı” (Ö4).

“Ben dersimizi bugün çok sevdim ve severek dinledim. Çünkü ders gerçekten çok güzeldi. Ben dersimi severek öğrenmeye başladım” (Ö12).

“Bugün dersimizi çok sevdim. Çünkü derste oyunlar oynatıldı. Öğretmen bizi sürekli derste meşgul etti. Çünkü severek ders işlemek beni çok mutlu etti” (Ö11).

Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İkinci Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda Tablo 41’de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı ikinci haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen bulguların kategorileri ve kodları verilmektedir. Her kod farklı öğrenci görüşlerinden elde edilen ifadelerden oluşmaktadır.

Tablo 41. Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin İkinci Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular

Kategori	Kodlar	f	&
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecan vericiydi	10	38.46
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok şey öğrenmemi sağladı	6	23.07
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı	3	11.53
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi öğretmenimi daha çok sevmemi sağladı	2	7.69
	Her dersimizin drama yöntemi ile işlenmesini istiyorum	2	7.69
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.53

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesinden sonra ikinci haftaya ilişkin günlüklerinde ifade ettikleri düşünceleri incelendiğinde genel olarak öğrencilerin “derse ilişkin ilgi” temasına yönelik fikir beyan ettikleri tespit edilmiştir. Tablo 41’de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı ikinci haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen “derse ilişkin ilgi” temasının kategorileri ve kodları verilmektedir. Tabloda ifadelerin iki kategori ve altı ayrı kod altında kodlandığı görülmektedir. Elde edilen kodlara göre en fazla “Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecan vericiydi, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok şey öğrenmemi sağladı ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı” temaları olmuştur.

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 10’u ” Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecan vericiydi” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Bugün dersimiz hiç sıkıcı değildi. Aslında ben normalde derste çok sıkıyorum. Ama dersimizin drama ile işlenmesi beni bugün çok heyecanlandırdı. Yeni sosyal bilgiler dersinde de yine oyunlar ile mi ders işleyecek” (Ö1).

“Bugün sosyal bilgiler dersinde yeni bir öğretmen geldi. Bize okulda oyunlar oynatarak ders işletti. Buda beni çok heyecanlandırdı. Çünkü okuldan çok fazla sıkılıyordum” (Ö21).

“Bugün çok heyecanlıyım. Çünkü derste oyunlar ile ders işledik. Bu yüzden ben derste oyunların oynatılmasını hem sevdim hem de artık derslerimizin bu şekilde işlenmesine heyecanlandım” (Ö3).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 6’sı ” Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Ben bugün çok eğlendim. Çünkü bugün oyun oynayarak ders işlemeye başladım. Öğretmen bize sürekli oyun oynattırıyor. Çok eğlendim çok” (Ö23).

“Sevgili günlük, bugün oyunlar oynadık. Bu yüzden çok heyecanlandım derste” (Ö14).

“Bugün derste oyun oynayarak ders işlememiz beni çok heyecanlandırdı. Çok mutlu oldum ders işlerken” (Ö2).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 3'ü " Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Bugün ders işlerken her geçen gün sosyal bilgiler dersini daha çok sevdiğimi fark ettim. Oyunlar oynarken ders işlemek beni çok mutlu oluyor" (Ö12).

"Bugün yine sosyal bilgiler dersini oyun oynayarak işledik. Ben sosyal dersimi daha çok sevmeye başladığımı fark ettim" (Ö11).

"Sosyal bilgiler dersinin sürekli oyun oynayarak işlemek beni çok sevindiriyor. Bu yüzden dersimi daha çok sevmeye başladım" (Ö4).

Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Üçüncü Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda Tablo 42'de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı üçüncü haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen bulguların kategorileri ve kodları verilmektedir. Her kod farklı öğrenci görüşlerinden elde edilen ifadelerden oluşmaktadır.

Tablo 42. Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Üçüncü Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular

Kategoriler	Kodlar	f	&
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecanlıydı	9	34.61
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni ve sınıftaki arkadaşlarımı çok eğlendirdi	6	23,07
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi derslerimizin çok güzel geçmesini sağladı	5	19.23
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi konuları daha güzel öğrenmemi sağladı	3	11.53
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.53

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesinden sonra üçüncü haftaya ilişkin günlüklerinde ifade ettikleri düşünceleri incelendiğinde genel olarak öğrencilerin "drama etkinliklerinin etkisi" temasına yönelik fikir beyan ettikleri tespit edilmiştir. Tablo 42'de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı üçüncü haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen "drama etkinliklerinin etkisi" adlı temanın kategorileri ve kodları verilmektedir. Tabloda ifadelerin iki kategori ve beş ayrı kod altında kodlandığı görülmektedir. Elde edilen kodlara göre en fazla "Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecanlıydı, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni ve sınıftaki arkadaşlarımı çok eğlendirdi ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi derslerimizin çok güzel geçmesini sağladı" temaları olmuştur.

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 9’u ”Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecanlıydı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Bugün yine oyun oynayarak ders işledik. Sıkıcı olan dersimiz yine çok güzel hale geldi. Heyecanlanıyorum sosyal bilgiler dersinde. Çünkü oyun oynamayı çok seviyorum” (Ö3).

“Oyun oynamayı çok sevdiğim için sosyal bilgiler dersinde oyun oynarken çok heyecanlanıyorum” (Ö1).

“Dersimiz çok güzel geçiyor. Ve her sosyal bilgiler dersinde oyun oynayacağımız için çok heyecanlanıyorum” (Ö21).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 6’sı ” Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Dersi oyun oynayarak işlemek çok eğlenceli. Hem hiç sıkılmıyorum hem de derste arkadaşlarımla birlikte çok eğlenceli zaman geçiriyoruz. İnşallah sürekli bu şekilde işlenir” (Ö14).

“Ben her sosyal dersini çok heyecanla bekliyorum. Beni derste oyun oynayarak ders işlemek beni çok mutlu ediyor. Ve daha çok da heyecanlanıyorum” (Ö2).

“Her sosyal bilgiler dersinde ders işlerken çok heyecanlanıyorum. Çünkü ders işlerken sürekli ayakta koşturuyorum. Bu da beni çok mutlu ediyor ” (Ö23).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 5’i ”Drama yöntemi ile dersin işlenmesi derslerimizin çok güzel geçmesini sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Derslerimiz çok güzel geçiyor. Her derste çok oyun oynuyoruz. Bu da derslerimiz çok güzel geçmesini sağlıyor ” (Ö11).

“Ben bugün yine anladım, iyi ki bu şekilde ders işlemeye başladım. Bu şekilde ders işlemek çok güzel ve dersler çok güzel geçmeye başladı. Çünkü dersler böyle işlenmezse ben dersleri hiç dinlemezdim diye düşünüyorum ” (Ö4).

“Günlüğüme sürekli bu aralar sosyal bilgiler dersi ile ilgili yazı yazıyorum. Derste eğlenceli vakitler geçiriyoruz. Dersler bu şekilde çok güzel oluyor. Çok güzel ve çok güzel ☺” (Ö12).

Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Dördüncü Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda Tablo 43’de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı dördüncü haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen bulguların kategorileri ve kodları verilmektedir. Her kod farklı öğrenci görüşlerinden elde edilen ifadelerden oluşmaktadır.

Tablo 43. *Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Dördüncü Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular*

Kategori	Kodlar	f	&
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok mutlu etti	8	30.76
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok heyecanlandırdı	5	19.23
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı	5	19.23
	Sosyal bilgiler dersinin sürekli drama yöntemi ile işlenmesini istiyorum	3	11.53
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı	2	7.69
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.53

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesinden sonra dördüncü haftaya ilişkin günlüklerinde ifade ettikleri düşünceleri incelendiğinde genel olarak öğrencilerin “drama etkinliklerinin öğrencilerinin duygularına etkisi” temasına yönelik fikir beyan ettikleri tespit edilmiştir. Tablo 43’de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı dördüncü haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen “drama etkinliklerinin öğrencilerinin duygularına etkisi” adlı temaya dönük kategori ve kodları verilmektedir. Tabloda ifadelerin iki kategori ve beş ayrı kod altında kodlandığı görülmektedir. Elde edilen kodlara göre en fazla “Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok mutlu etti, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok heyecanlandırdı ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” temaları olmuştur.

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 8’i ” Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok mutlu etti” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Oyun oynayarak ders işlediğimiz için her derste çok mutlu oluyorum. Yani sosyal bilgiler dersini bu şekilde işlememiz beni her sosyal bilgiler dersinde mutlu ediyor” (Ö3).

“Çok mutluyum. Derste çok daha mutluyum. Çünkü derste oyunlar oynarken sınıfımızda çok güzel görüntüler oluyor. Hepimiz çok mutluyuz” (Ö1).

“Sosyal bilgiler dersi son günlerde çok güzel geçiyor. Hepimiz çok mutluyuz. Yani sınıf olarak çok mutluyuz. Bu da beni çok sevindiriyor” (Ö21).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 5’i ”Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok heyecanlandırdı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Dersin bu şekilde işlenmesi en başından beri beni çok heyecanlandırmıştı. Ve hala sosyal bilgiler dersinin gününü heyecanla bekliyorum. Derste her zaman heyecanla derse katılmayı bekliyorum. Tabi oyun oynayarak ders işlediğimizi bildiğim için ” (Ö4).

“Bugün okuldan çıkarken çok mutlu olduğumu fark ettim. Oyunlar oynamak ve sürekli sınıf içinde koşturmak çok heyecanlıydı” (Ö1).

“Okulu aslında çok sıkıcı buluyorum. Ama sosyal bilgiler dersinde oyun oynayarak dersi işlememiz beni çok heyecanlandırıyor. Bu yüzden hem dersimi hem de okulumu sevmeye başladım” (Ö26).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 5’i ” Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Kaç haftadır sosyal bilgiler dersinde çok eğleniyorum. Sürekli bu şekilde işlense çok güzel olur. Hatta diğer dersler bile bu şekilde işlensin” (Ö2).

“Sosyal bilgiler dersinde çok eğleniyorum. Çünkü oyun oynarken arkadaşlarımla birlikte çok eğleniyoruz.” (Ö14).

“Sosyal bilgiler dersi benim için artık en eğlenceli ve güzel ders olmaya başladı” (Ö23).

Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Beşinci Haftasına İlişkin Görüşlerinden Elde Edilen Bulgular

Aşağıda Tablo 44’de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı beşinci haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen bulguların kategorileri ve kodları verilmektedir. Her kod farklı öğrenci görüşlerinden elde edilen ifadelerden oluşmaktadır.

Tablo 44. Deney Grubu Öğrencilerinin Etkinliklerin Beşinci Haftasına İlişkin Görüşlerini Gösteren Bulgular

Kategori	Kodlar	f	&
Drama Yöntemine İlişkin Olumlu Görüşler	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni güzel vakitler geçirmemiz sağladı etti	8	30.76
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi benim okulumu çok sevmemi sağladı	5	19.23
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı	5	19.23
	Sosyal bilgiler dersinin sürekli drama yöntemi ile işlenmesini istiyorum	3	11.53
	Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı	2	7.69
Görüş Beyan Edilmedi	Fikir beyan edilmedi	3	11.53

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile işlenmesinden sonra beşinci haftaya ilişkin günlüklerinde ifade ettikleri düşünceleri incelendiğinde genel olarak öğrencilerin “drama etkinliklerinin öğrenciler üzerindeki genel etkisi” temasına yönelik fikir beyan ettikleri tespit edilmiştir. Tablo 44’de deney grubundaki öğrencilerin drama etkinliklerinin yapıldığı beşinci haftaya ilişkin görüşlerinden elde edilen “drama etkinliklerinin öğrenciler üzerindeki genel etkisi” temasına yönelik kategori ve kodları verilmektedir. Tabloda ifadelerin iki kategori ve beş ayrı kod altında kodlandığı görülmektedir. Elde edilen kodlara göre en fazla “Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni güzel vakitler geçirmemiz sağladı etti, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi benim okulumu çok sevmemi sağladı ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” temaları olmuştur.

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 8’i ” Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni güzel vakitler geçirmemiz sağladı etti” olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

“Bugün yeni öğretmenimizle son dersimizi işledik. Sürekli oyun oynamak çok güzeldi. Sosyal dersinde sürekli oyun oynamamız beni her zaman mutlu etti. Öğretmenim size çok teşekkür ediyorum. Keşke bu dersler hiç bitmese” (Ö13).

“Sosyal bilgiler dersini bize oyunlar ile işleyen öğretmenimiz son dersi işledi. Artık oyunlar ile ders işlemeyeceğiz. Şu an çok üzgünüm. Ama bütün ders boyunca çok mutlu olmuştum” (Ö1).

“Çok mutlu dersler işledik. Öğretmenimiz artık bizimle ders işlemeyecek. Yani oyunlar da artık yok. Ama her derste sürekli mutlu oldum” (Ö21).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 5'i "Drama yöntemi ile dersin işlenmesi benim okulumu çok sevmemi sağladı" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Çok heyecanlı dersler işledik. Sürekli ders içinde koşuyorduk. Her sosyal bilgiler dersimiz eğlenceli ve heyecanlı geçiyordu. Şu an yazı yazarken bile heyecanlanıyorum. Keşke bu heyecanlı dersler bitmeseydi. Derslerin bu şekilde işlenmesi okulumu çok sevmemi sağladı. Teşekkürler öğretmenim" (Ö4).

"Öğretmenim derste sürekli bize oyunlar oynatmanız beni çok heyecanlandırıyordu. Sizi çok özleyeceğim. Yani diğer öğretmenimi de seviyorum. Ama dertse bu kadar fazla oyun oynarken sizi de sevdim. Okulumu çok sevmeme rağmen bu şekilde okulumdan hoşlanmaya başladım" (Ö1).

"Bugün derste bize oyun oynatan yeni hocam artık derslerim bitti dedi. Bu da beni çok üzdü. Yani sosyal bilgiler dersinin gelmesini sürekli heyecanla bekliyordum. Çok heyecanlı günler geçirdik. Okulumu çok sevmeye başlamıştım. İnşallah böyle devam eder" (Ö5).

Sosyal bilgiler dersinin drama yöntemi ile işlenmesine ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin 5'i "Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı" olarak cevaplamıştır. Aşağıda bu duruma ilişkin öğrencilerin cevaplarından örnekler sunulmuştur:

"Bugün de çokook eğlendim. Çünkü yine derste oyunlar oynadık. Her derste oyun oynamak beni çok eğlendiriyordu" (Ö4).

"Derslerimiz hep eğlenceli geçiyor. Bunun için çok teşekkür ediyorum yeni öğretmenim. Her derste oyun oynamak beni çok eğlendirdi. Çok sağ ol öğretmenim" (Ö12).

"Bugün olduğu gibi son zamanlarda sürekli eğleniyorum. Derste öğretmenimiz bize oyunlarla ders işliyor. Bu da beni çok mutlu etti" (Ö11).

Öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgulara ilişkin olarak;

Araştırmanın uygulama kısmının başlama haftasında öğrencilerden uygulama sürecine yönelik sosyal bilgiler dersinin drama ile öğretiminin gerçekleştiği günün sonunda o güne ilişkin fikirlerini günlük tutuma şeklinde ifade etmeleri istendi. Uygulama haftaları bittikten sonra bütün öğrencilerden günlükleri toplanarak analiz edildi. Analizler sonucunda bu beş haftaya ilişkin birinci haftaya yönelik olarak öğrenciler; "Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, konuları daha iyi anlamamı sağladı, Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi,

konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı ve Drama yöntemi ile derslerin işlenmesi, sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı” en çok şeklinde ifadeler kullandıkları görülmüştür. İkinci hafta da ise; “Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecan vericiydi, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok şey öğrenmemi sağladı ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi sosyal bilgiler dersini daha çok sevmemi sağladı” şeklinde ifadelere yer vermişlerdir. Üçüncü hafta ise; Drama yöntemi ile dersin işlenmesi çok heyecanlıydı, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni ve sınıftaki arkadaşlarımı çok eğlendirdi ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi derslerimizin çok güzel geçmesini sağladı” olarak görüş bildirmişlerdir. Dördüncü haftada öğrenciler; “Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok mutlu etti, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni çok heyecanlandırdı ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Son olarak beşinci haftada öğrenciler; fazla “Drama yöntemi ile dersin işlenmesi beni güzel vakitler geçirmemiz sağladı etti, Drama yöntemi ile dersin işlenmesi benim okulumu çok sevmemi sağladı ve Drama yöntemi ile dersin işlenmesi kitaplardaki konuları eğlenerek öğrenmemi sağladı” şeklinde ifade verdikleri bulgulardan tespit edilmiştir. Genel olarak olumlu ifadelere ver verilmesi öğrencilerin, drama etkinlikleri ile öğretim konusunda olumlu bir gelişim yaşadıkları gözükmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın yöntemi ve seçilen desenler doğrultusunda, bu bölümde nitel ve nicel verilerden elde edilen sonuçların bileştirilmesi gerçekleştirilecektir. Aşağıda yapılacak olan tartışma sonuç başlıkları uygulanmış olan her ölçek aracının sonuçları için ayrı ayrı ifade edilmiştir. Ayrıca, tartışma ve sonuç kısmının sonunda sosyal bilgiler dersine ilişkin yapılacak olan araştırmalara dönük önerilere de yer verilmiştir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarısına Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Drama etkinliklerinin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki başarısına etkisine ilişkin elde edilen nicel veriler analiz edilmiştir. Buna göre, drama yöntemi ile sosyal bilgiler dersini öğrenen öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Drama etkinlikleri ile öğretimin sonucunda, deney grubu öğrencilerinin başarılarının kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olmuş olmaları drama etkinliklerinin öğrencilerin başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu, drama etkinlikleri ile öğretimin öğrencilerin başarılarının arttırdığı sonucuna varılabilir. Ayrıca, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısını nasıl etkilediği ile alakalı elde edilen nicel veriler ile birlikte nitel verilerin de bu açıdan araştırmaya katkı sunması ve elde edilen nicel verileri desteklemesi amacıyla ikincil veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, nitel veri kaynağı olarak kullanılmış olan görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Drama etkinliklerinin başarıyı arttırıp arttırmadığına ilişkin görüşme formundaki soru incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (13) drama etkinliklerinin başarılarını arttırdığını düşündükleri sonucuna varılmıştır. Başarısını arttığını ifade eden öğrencilerin görüşlerine bakıldığında nicel araştırma verilerinden elde edilen sonuçları destekleyici bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin diğer kalanların çoğunluğu da (7) drama etkinliklerinin başarıyı arttırıcı özellikte olduğunu vurgulamıştır. Sosyal bilgiler dersindeki başarıları yüksek olduğundan dolayı başarılarını etkileyip etkilemediklerini anlamadıklarını ancak drama etkinliklerinin kendilerini derse karşı motive ettiğini vurgulamışlardır. Ayrıca drama etkinliklerinin sosyal bilgiler dersindeki düşük başarılarında herhangi bir değişiklik yapmadığını ifade eden öğrenciler (3) de drama etkinlikleri ile dersin işlenmesini eğlenceli bulduğunu ifade etmişlerdir.

Alan yazın incelendiğinde, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısına etki ettiği ve bu derste başarılarını arttırdığına ilişkin birçok çalışma bulunmaktadır. Drama yöntemi yapılan eğitim sonucunda başarının arttığını ifade eden çalışmalara bakıldığında; Özcan (2004), Zayimoğlu (2006), Esen (2008), Salur (2009), Maden (2010), Malbeleş (2011), Nayci (2011), Akkaya (2012), Saraç (2015), Uygungil (2016) ve Aksüt'ün (2016) tarafından yapılan çalışmalar bu çalışma sonuçları destekler niteliktedir. Sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin kullanımının öğrencilerin başarısını arttırdığını gösteren çalışmalar sadece bunlarla sınırlı değildir. Ayrıca; Kartal'ın (2009) dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının sosyal bilgiler dersindeki başarıyı artırıp arttırmadığını ortaya koymak için yaptığı çalışmada, drama yönteminin başarıyı arttırdığını ortaya koymuştur. Buna benzer olarak; Şentürk'ün (2020), Makas'ın (2017), Ütkür'ün (2012) ve Aykaç'ın (2008) yaptıkları çalışmalar bakıldığında drama yönteminin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu gösteren sonuçları elde etmişlerdir. Fakat alan yazın incelendiğinde bu sonuçları desteklemeyen bazı çalışmalarında olduğu mevcuttur. Ancak bu çalışmalar çok az bir çoğunluğu teşkil etmektedir. Özer (2004) ve Yılmaz (2013) yaptıkları çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, drama etkinlikleri ile öğretimin öğrencilerin başarısında herhangi bir değişikliği etki etmediği sonucuna varılmıştır. Literatürde yapılmış drama yöntemi ile ilgili yapmış olan çalışmaların çoğunluğu olumlu sonuçlar elde etmişken, bu çalışmaların bu duruma zıt bir sonuç elde etmiş olması drama etkinliklerinin etkili bir şekilde uygulanamamasından kaynaklı bir durum olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın birinci sorusuna ilişkin elde edilen nicel ve nitel veriler incelendiğinde, drama etkinliklerinin öğrencilerin başarılarını arttırdığı sonucuna varılmıştır. Drama etkinlikleri ile öğretim sürecine ilişkin öğrenci görüşleri ve öğrencilerin her hafta dersten sonra tuttıkları günlüklerdeki sürece ilişkin görüşleri de bunu destekler niteliktedir. Ayrıca görüşme formları ve günlükler incelendiğinde derse ve okula karşı olumsuz bir algıya sahip olan öğrencilerin bile özelde sosyal bilgiler dersine genel anlamda ise okula ve diğer derslere karşı olumlu bakış açısına sahip olmaya başladıkları görülmektedir. Bunu drama etkinlikleri ile öğretim sayesinde olduğunu vurgulamışlardır. Bu da öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarılarını arttırmaya bir sebep olduğu söylenebilir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Tutumuna Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Drama etkinliklerinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki tutumuna etkisine ilişkin elde edilen nicel verilerin analiz edilmiştir. Drama etkinlikleri ile

sosyal bilgiler dersini öğrenen öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki tutumunu drama etkinlikleri olumlu yönde etkilemektedir. Sosyal Bilgiler Dersinde drama etkinlikleri ile öğretimin sonucunda hem deney grubu hem de kontrol grubu öğrencilerinin tutumlarında olumlu yönde bir değişimin olduğu tespit edilmiştir. bu sonuca göre hem kontrol grubunda hem de deney gurubunda işe koşulan öğretim tekniklerinin öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilemiş olması, covid-19 pandemi sürecinde öğrencilerin derslerine yönelik geliştirmiş oldukları olumsuz tutumların giderilmesine yorumlanmaktadır. Ayrıca araştırmanın bir diğer sonucu, her iki grupta derse ilişkin öğrenci tutumunun gelişmiş olmasına rağmen, drama etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersi öğretimine tabi tutulmuş öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilerden daha fazla tutum geliştirdikleridir. Bu sonuca göre pandemi sürecinde derslerine karşı olumsuz tutum (Seyhan, 2021; Zengin vd.; 2021; Karakuş vd., 2020) geliştirmiş olan öğrencilerin, yüz yüze eğitime geçişin olduğu dönemde drama etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersine karşı yüksek oranda olumlu bir tutum geliştirdikleri söylenilebilir. Bu da drama etkinliklerinin kontrol grubunda işe koşulan öğretim tekniğinden daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin nicel veriler analiz edilmiş ve drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarında olumlu bir değişim ortaya çıkardığı sonucuna varılmıştır. Soru ile ilgili nitel veriler nicel verileri destekleme amacıyla analiz edildikten sonra, nitel verilerde de benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Nitel verileri kaynakları olan görüşme formları ve öğrenci günlükleri incelendikten sonra, öğrencilerin drama etkinlikleri ile sosyal bilgiler dersi öğretim süreci sonucunda, derse karşı tutumlarında ve ilgilerinde olumlu değişimler meydana getirdiği öğrencilerin düşüncelerinden anlaşılmaktadır. Sosyal bilgiler dersini çok sevmesine rağmen drama yöntemi ile derse ilgisi artan öğrenciler (11) olduğu ve sosyal bilgiler dersine karşı ilgisi olmadığı halde drama yöntemi ile birlikte derse ilgisi ve tutumu aratan öğrenciler olduğu (7) tespit edilmiştir. Bu bulgular, nicel verilerin analizinden sonra elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Nitel verilerin içerik analiz ile analiz edilmesinden sonra, öğrencilerin drama yöntemi ile sosyal bilgiler dersinin öğretiminin gerçekleşmesi sonucunda derse karşı olan ilgi ve tutumlarında olumlu yönde önemli bir değişim meydana geldiği tespit edilmiştir.

Alanyazın incelendiğinde, yapılan araştırmanın sonuçlarını destekler nitelikte birçok çalışmanın aynı sonuçlara ulaştığı görülmüştür. İlkokul dördüncü sınıf drama ile öğretimin öğrencilerinin sosyal bilgiler dersini ilişkin tutumlarının ölçüldüğü çalışmada Sarı (2018), deney grubu lehine olumlu sonuçlar elde etmiştir. Benzer şekilde; Zayimoğlu'nun (2006), Günaydın'ın (2008), Debre'nin (2008), Güncüoğlu'nun (2010), Malbeği'nin (2011), Ütkür'ün (2012), Zengin'in (2014), Saraç'ın (2015), Makas'ın (2017) ve Şentürk (2020)

yaptıkları çalışmalar drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, literatürde drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ve diğer derslere ilişkin tutumlarında herhangi bir etkiye sahip olmadıklarını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Özer'in (2004) yaptığı çalışmada, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarına olumlu bir etki yapmadığı sonucuna varmıştır. Bunun sebebi olarak ise, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarını değiştirecek bir yeterliliğe sahip olmadığını, drama etkinlik sürelerinin buna imkan sağlamadığı ile açıklamaktadır. Buna benzer bir çalışma da Saraç (2015) tarafından yürütülmüş ve drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı olan tutumlarında herhangi bir olumlu etkiye sahip olmadığı sonucuna varmıştır. Ayrıca Uygungil'in (2016) yaptığı tez çalışmasında, deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında herhangi bir farka ulaşmamıştır. Saraç (2015), Özer (2004) ve Uygungil (2016) bu çalışmalara bakıldığında drama etkinlikleri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine karşı ona tutumlarına olumlu bir katkı sunmadıkları sonucuna varılabilir. Fakat bu çalışmalar dışında literatürde bu sonuçların tam aksi yönde sonuç elde etmiş çok fazla sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların sayısal olarak çok yüksek miktarda bu sonuçları elde eden çalışmalarından fazla olması, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucunu bize vermektedir.

Araştırmanın nitel ve nicel verilerinden elde edilen bulgular incelendiğinde, drama yönteminin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki tutumuna olumlu yönde etki ettiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğrencilerin görüşme formunda ve günlüklerde ifade ettikleri düşüncelerinden yola çıkarak, dramanın bir öğretim yöntemi olarak derslerde kullanılması öğrencilerin hem sosyal bilgiler dersine hem de okullarına karşı olan tutumlarında olumlu yönde etki edeceği söylenilebilir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın üçüncü sorusuna ilişkin elde edilen nicel veriler incelendikten sonra, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin motivasyonlarını olumlu yönde etkilemiştir. Elde edilen bulgulara göre, Sosyal Bilgiler Dersinde drama etkinlikleri ile öğretimin öğrencilerin motivasyonu üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde kontrol grubunda da işe koşulan öğretim tekniğinin öğrencilerin motivasyonu üzerinde etkili olduğu bir diğer sonuçtur. Elde edilen sonuçlar, pandemi döneminde uzaktan eğitim sistemi üzerinde eğitim görmüş olan öğrencilerin, yüz yüze eğitimde sınıf ortamında derslerine daha

kolay motive oldukları ile yorumlana bilir. Kontrol grubunda elde edilen bu sonuca rağmen, deney grubunda işe koşulan drama etkinliklerinin kontrol grubunda işe koşulan öğretim tekniğinden daha etkili olduğu araştırmanın bir diğer sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre Sosyal Bilgiler Dersinde drama etkinlikleri ile öğretimin öğrencilerin derse ilişkin motivasyonu üzerinde önemli derecede etkili olduğu söylenilebilir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonlarında olumlu yönde bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen bu sonucu desteklemek amacıyla nitel veriler de toplanmıştır. Öğrencilere uygulanmış olan görüşme formunda yer alan sorulardan biri de motivasyona ilişkindir. Ayrıca öğrenci günlüklerinde de bu değişkene ilişkin bir verinin olup olmadığına bakılmıştır. Nitel veriler incelendikten sonra; öğrencilerin çoğunluğu drama etkinlikleri ile dersin işlenmesi sayesinde derse çok daha rahat bir şekilde girdiğini (15) ifade etmişlerdir. Daha önce dersin bitirmesini bekleyen öğrencilerin drama etkinlikleri ile dersin işlenmeye başlaması ile birlikte bu durumdan kurtulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca sosyal bilgiler dersini çok sevdiklerini ve bu dersle alakalı herhangi bir son yaşamadıklarını ifade eden öğrenciler (5) drama etkinliklerini eğlenceli bulduklarını da ifade etmişlerdir. Nicel verilerden elde edilen sonuçları destekler nitelikte ve bezer şekilde nitel verilerden de sonuçlar elde edilmiştir.

Nitel verilerin nicel verileri destekler şekilde bulgular sunması ve öğrencilerin kendi ifadeleri ile bu sonuçların elde edilmesi, öğrencilerin dram etkinlikleri ile birlikte sosyal bilgiler dersine karşı daha fazla motive oldukları söylenilebilir. Ayrıca öğrencilerin bazılarının drama etkinlikleri ile birlikte dersin daha eğlenceli hal almasından dolayı dersleri ve okulu daha fazla önemsemeye başladıklarını, daha önce okula isteme istemeye geldiklerini ancak drama ile dersin işlenmeye başlaması ile birlikte okula karşı olan olumsuz algılarından kurtulduklarını ifade etmişlerdir. Bu da dram etkinliklerinin öğrencilerin sadece dersleri karşı değil okula karşı olan motivasyonları üzerinde bile ciddi bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın üçüncü sorusuna ilişkin elde edilen sonuçların literatürdeki karşılığı araştırıldığında, sosyal bilgiler ve diğer derslerde dramının bir yöntem olarak kullanılması öğrencilerin motivasyonlarında olumlu yönde bir etki yaptığı tespit edilmiştir. Bu da ulaşılan sonucu destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Söz konusu çalışmalarında biri olan Ormancı ve Özcan'ın (2014) drama temelli etkinliklerin ilköğretim fen ve teknoloji dersine ilişkin öğrenci motivasyonları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ortaya koymuşlardır. Yine Erdoğan, Erdoğan ve Uzuner'in (2018) yaratıcı drama yönteminin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla yaptıkları

çalışmada drama etkinliklerinin öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Ayrıca Kadan (2013), drama yönteminin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisi konulu yüksek lisans tezinde drama etkinliklerinin öğrencilerin derse karşı motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır. Yine Borlat (2018) tarafından yapılan “Yaratıcı Drama Yönteminin Matematik Kaygısı ve Motivasyonuna Etkisi” isimli araştırmasında dram etkinliklerinin öğrencilerin matematik dersine ilişkin motivasyonlarına etkisi incelenmiştir. Bu çalışma neticesinde, drama etkinliklerinin öğrencilerin matematik dersine ilişkin motivasyonlarında olumlu yönde etkilediğini bildirmiştir. Bu çalışmalar dışında; Borlat ve Evin Gencel’in (2018), Bedak’ın (2019) ve Bodur’un (2019) drama etkinliklerinin öğrencilerin motivasyon durumunu etkileyip etkilemediğini ortaya koymak yaptıkları çalışmalar neticesinde, drama etkinliklerinin öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı ve derse karşı motive ettiği sonucuna varmışlardır.

Elde edilen nicel ve nitel verilerin analizleri sonucunda; hem nitel hem de nicel bulgularda birbirini destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre dram etkinlikleri ile sosyal bilgileri öğretimi öğrencilerin motivasyonu üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca alan yazın incelendiğinde, daha önce yapılmış olan çalışmaların da elde edilen bu sonuçları destekler nitelikte sonuçlara ulaştıkları görülmüştür. Dolayısıyla, drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin motivasyonlarına önemli derecede etki ettiği yorumu yapılabilir.

Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilgilerin Kalıcılığına Etkisine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın dördüncü sorusu olan “Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden aldıkları kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna ilişkin elde edilen nicel veriler incelenmiştir. Elde edilen bulgulara bakıldığında, hem deney grubu hem de kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testinde aldıkları puanlar ile son testte aldıkları puanlar arasında grup içi ortalamalarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi ve son-test puan ortalamaları analiz edilmiş ve elde edilen bulgular neticesinde, gruplar arası kalıcılığın deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Hem deney grubu grup için ortalamalarında anlamlı bir farkın oluşmamış olması hem de gruplar arası puan ortalamalarında deney grubu lehine anlamlı bir farkın meydana gelmiş olması drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki bilgilerin kalıcılığı üzerinde etkili olduğu yorumu yapılabilir.

Alan yazın incelendiğinde, elde edilen bu sonucu destekler nitelikte bulgulara ulaşıldığı görülmüştür. Aksüt'ün (2016) “5. sınıf sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin öğrenci başarısına, tutumuna ve kalıcılığa etkisi” in incelendiği çalışmasında yapılan istatistiksel analizler deney grubundaki öğrencilerinin bilgilerin kalıcılığının daha yüksek olduğu sonucunu aktarmıştır. Yine Saraç (2015) çalışmasında bilgilerin kalıcılığını ölçmek için yaptığı analizler sonucunda deney grubu lehine anlamlı bir farka ulaşmıştır. Ayrıca bu verileri destekler nitelikte literatürde birçok çalışma mevcuttur. Gürel'in (2004), Sözer'in (2006) ve Esen'in (2008), yaptıkları çalışmaların sonucu da elde edilen bu bulguları destekler niteliktedir.

Drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin bilgilerin kalıcılığına etkisini incelemek için yapılan analizler sonucunda, drama etkinliklerinin sosyal bilgiler dersi bilgilerin kalıcılığına olumlu yönde etki ettiği görülmüştür. Dramanın bir yöntem olarak sosyal bilgiler dersinde kullanılması, öğrencilerin bu derste edindiği bilgileri kalıcı olarak öğrenmesini sağladığı yorumu yapılabilir. Alan yazında mevcut olan çalışmalar da bu sonucu destekler nitelikte bulgulara ulaştıkları görülmüştür.

Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularına dayalı olarak, Sosyal Bilgiler Dersinin drama etkinlikleri ile öğretimin öğrencilerin başarısı, tutumu, motivasyonu ve kalıcılığı üzerindeki etkisine bakıldıktan sonra elde edilen veriler ışığında bir takım önerilere yer verilmiştir. Öneriler başlığı iki başlıktan oluşmaktadır. Birinci başlık, uygulamaya yönelik önerileri içermektedir. Bu başlıkta, eğitim öğretim faaliyetleri içinde kullanılmış olan öğretim yöntem ve tekniklerinden biri olan drama yönteminin uygulama sahasına ilişkin durumu ve bu duruma yönelik önerilere yer verilmiştir. İkinci başlıkta ise, yapılacak olan araştırmalara yönelik öneriler yer almaktadır. Bu alanda yapılmış çok fazla çalışma olmasına rağmen bazı analiz tekniklerinin ve bazı araştırma başlıklarının hiç işe koşulmadığı tespit edilmiştir. Bu durum göz önünde bulundurularak, alan yazına katkı sağlayacak bazı araştırma alanlarına yer verilmiştir. Bu alanda yapılması önerilen çalışmalar ikinci başlık altında verilmiştir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Yapılan araştırmanın sonuna göre drama yöntemi ile eğitimin yapılması öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarısında önemli bir katkı sağlamıştır. Bu sonuca göre eğitim-öğretim faaliyetlerinde dramanın bir eğitim yöntemi olarak kullanılması öğrencilerin derslerindeki başarılarında olumlu yönde destek

sağlayacağından dolayı derslerde bu yönteme daha çok yer verilmesi önerilmektedir.

- Araştırmanın bir diğer sonucu olan, drama etkinlikleri ile sosyal bilgiler dersinin öğretiminin öğrencilerin motivasyonu üzerinde olumlu yönde bir etki yaptığı ve derse karşı öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı olmuştur. Öğrencilerin derslerine karşı motivasyonlarının yüksek olmasını sağlayan drama yönteminin sosyal bilgiler dersi dışında farklı derslerde de kullanılması önerilmektedir.
- Öğrenciler ile yapılan görüşmeler neticesinde öğrencilerin drama etkinlikleri ile dersin işlenmesini çok eğlenceli bulduğunu ve derslerin nasıl bittiğini anlamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuca göre öğrencileri derste öğrenirken eğlenmelerini sağlayan dram etkinliklerinin daha fazla kullanılması önerilmektedir.
- Öğrencilerin günlükleri incelendikten sonra daha önce okula ve derslere karşı herhangi bir olumlu tutumu olmayan öğrencilerin, drama etkinlikleri ile birlikte derslerin daha fazla ilgilerini çekmeye başladığını ve okula karşı olan olumsuz tutumlarında önemli bir değişme meydana geldiğini ifade etmişlerdir. Bu sonuçtan yola çıkarak, drama etkinliklerinin öğrencinin derse ve okula karşı olan tutumlarında olumlu yönde bir etkiye sahip olduğundan dolayı drama yöntemi ile eğitimin yapılması sıklığı artırılması önerilmektedir.
- Öğrencilerin somut işlem döneminden soyut işlemler dönemine geçişinin sağlandığı bu dönemde öğrencilerin yaparak yaşayarak ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olacak tarzda bir eğitim sürecinden geçmeleri kritik bir döneme işaret etmektedir. Budan dolayı öğrencilerin dersleri ile ilgili kavramları somut olarak algılamalarını sağlayacak ve soyut olarak düşünmelerine geçişi kolaylaştıracak drama yönteminin eğitim-öğretim sürecinde daha fazla kullanılması önerilmektedir.
- Oyun ile öğrenmenin en yoğun olduğu ilkökul döneminde, öğrencilerin oyun oynayarak öğrenmesini sağlayacak özelliklere sahip drama yönteminin eğitim-öğretim faaliyetlerine entegre edilmesi önerilmektedir.
- Genel olarak MEB'e bağlı ilkökullarda dersliklerin az oldu görülmüştü. Bu durumun bir sonucu olarak her derslikte olması gerekenden fazla öğrencinin aynı anda eğitim almasına sebebiyet vermektedir. Drama yöntemi ile eğitimin verilmesi öğrencilerin başarısı, tutumu ve motivasyonu üzerinde bu kadar etkili ilken, dersliklerdeki öğrenci sayısının bu kadar fazla olması, drama etkinliklerinin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Öğrencilerin dram yöntemi ile eğitim almasını

kolaylaştıracak okullardaki dersliklerin bazılarının drama salonu olarak düzenlenmesi ve kullanılması önerilmektedir.

- MEB'in ilkokullarda uygulanması için hazırlamış olduğu ders müfredatlarının içeri incelendiğinde, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayacak alternatif ders planı örnekleri, drama yöntemi ile dersin işlenmesine aracılık yapacak etkinliklere çok fazla yer verilmediği görülmüştür. Sosyal bilgiler dersi müfredatın bu açıdan incelenerek gerekli eklemelerin yapılması önerilmektedir.
- Drama yöntemi ile eğitim-öğretimin yapılması için öğrencilerin ders gördüğü sınıfların drama etkinliklerinin yapılmasını sağlayacak veya kolaylaştıracak eğitim materyalleri ile desteklenmiş olması gerekmektedir. Fakat sınıflar kontrol edildiğinde bu imkandan yoksun oldukları görülmüştür. Okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapıldığı sınıfların bu açıdan donatılması drama etkinliklerinin daha rahat uygulanmasına ve öğrencilerin derslerini gelişim dönemlerine uygun bir şekilde işlemesine olanak tanıyacağından dolayı gerekli materyallerin sınıflarda bulundurulması önerilmektedir.
- Öğretmenlerin öğrencilerin gelişim dönemine uygun eğitim-öğretim yöntemlerinden faydalanması, ulaşılması hedeflenen davranışa daha rahat ve kalıcı bir şekilde ulaşmasını sağlar. Dolayısıyla drama gibi uzmanlık gerektiren yöntemlerin uygulanmasını sağlayacak hizmet içi eğitimlerin ile verilmesi önerilmektedir.

Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı bu araştırmada, drama ile geleneksel yöntem arasındaki farkın ortaya çıkması sağlanmıştır. Fakat dramanın bu yöntem dışında diğer öğretim yöntemleri ile aralarındaki farkları ortaya koyan bilimsel araştırmaların çok fazla yayın olmadığı yapılan alan yazın taramasında görülmüştür. Dolayısıyla yapılacak yeni araştırmalarda drama yöntemi ile farklı öğretim yöntemleri arasındaki farkın araştırılması önerilmektedir.
- Drama etkinliklerinin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin başarısını arttırdığı görülmüştür. Bu sonuca göre drama etkinlikleri öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki başarıları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir. Fakat elde edilen sonuç sadece bu çalışmada sosyal bilgiler dersi için geçerli olan bir durumdur. Drama etkinlikleri ile öğretimin öğrencilerin diğer derslerindeki başarısında etkili olup olmadığı konusunun araştırılarak, dramanın bir yöntem

olarak her derste kullanılabilecek bir yöntem olarak sunulması için yeni çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Drama yöntemi ile öğretimin öğrencilerin derslerindeki başarısına, tutumuna ve motivasyonuna olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür. Fakat drama ile bu değişkenler arasındaki ilişki düzeyi hakkında kesin bir fikir vermemektedir. Dolayısıyla drama ile bu değişkenler arasındaki ilişki düzeyini ortaya koyacak regresyon çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- Bu çalışmada sadece dördüncü sınıf öğrencilerini kapsayan bir çalışmadır. Ayrıca farklı kademelerdeki öğrenciler ile benzer çalışmalar yapılarak dramanın her kademedeki etkililiğini ölçen çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Bu araştırmada drama etkinlikleri ile yüz yüze eğitim yapılmıştır. Yapılacak yeni çalışmalarda uzaktan eğitim sistemi üzerinden drama yöntemi ile öğretimin yapılmasının öğrencilerin başarısı, tutumu ve motivasyonu üzerindeki etkisinin incelenmesi önerilmektedir.
- Alan yazında yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde drama etkinliklerinin sürekli araştırmacı tarafından uygulandığı görülmüştür. Yapılacak olan yeni araştırmalarda dersin öğretmeni tarafından drama etkinlikleri ile öğretim sağlanarak elde edilen sonuçlar ile alan yazında bulunan diğer araştırmaların elde ettiği sonuçların karşılaştırılmasını sağlayacak çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Yapılmış olan çalışma sadece beş hafta ile sınırlı tutulmuştur. Drama yöntemi ile bir eğitim-öğretim yılı boyunca uygulamanın yapılması sonucunda uygulamanın yapıldığı dersin öğretimi ve öğrencilerin bu süreçte derse karşı olan başarı, tutum ve motivasyonlarında ne tür değişimler meydana getirdiğini ortaya koyacak yeni çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Drama yöntemi ile deneysel çalışmalar yapıldığı araştırmaların genel sonuçlarını görmek amacıyla son on yılda yapılmış benzer çalışmalar ile meta analiz araştırmasının yapılması önerilmektedir.
- Drama yöntemi ile eğitim-öğretim faaliyetlerine tabi tutulan öğrenciler ile belli bir süre (3 ay) sonra odak grup görüşmeleri yapılarak, öğrencilerin bu süreçten sonra tekrar normal seyrinde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmeleri öğrencilerin derslerine karşı motivasyonlarında ve tutumlarında herhangi bir değişime sebebiyet verip vermediğini irdelenecek çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acat, B. ve Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 31, 312-329.
- Açıkgöz, K. (2003). *Aktif Öğrenme* (5. Baskı). Eğitim Dünyası Yayınları.
- Açıkgöz, N. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürlerarası duyarlılığın gelişiminde dramanın rolü* (Tez No. 566359) [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Yapı Kredi Yayınları.
- Adıgüzel, H.Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-29.
- Adıgüzel, H.Ö. (2007). Drama ve öğrenme ortamları A. Öztürk (Ed.), *İlköğretimde drama içinde* (1. Baskı) ss. 33-47. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama* (5. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Akay, C. (2016). Öğrenmeyi etkileyen temel faktörler ve genel öğrenme öğretme ilkeleri. T. Yanpar Yelken, & C.Akay (Edt.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri içinde* (ss. 25-42). Anı Yayıncılık.
- Akbaba, S. ve Aktaş, A. (2005). İçsel motivasyonun bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 19-42.
- Akdağ, N. (2010). *İlköğretim 4. sınıf İngilizce öğretiminde drama yönteminin erişkiye etkisi* (Tez No. 262050) [Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi-Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akın, M. (1993). *Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki (SED) ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerine yaratıcı drama eğitiminin etkisi* (Tez No. 26081) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akkaya, M. (2012). *Sosyal bilgilerde göç konusunun drama yöntemiyle öğretiminin akademik başarıya etkisi* (Tez No. 317051) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akpınar, B., & Aydın, K. (2010). Eğitimde değişim ve öğretmenlerin değişim algıları. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 71-80.
- Aksüt, S. (2016). *5. sınıf sosyal bilgiler dersinde drama yönteminin öğrenci başarısına, tutumuna ve kalıcılığa etkisi* (Tez No. 452042) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi-Elazığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aladağ, S. (2009). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerini kazanma düzeyine etkisi* (Tez No. 278337) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alkan, V. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikleri. S. Şimşek (ed.), *Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde* (ss. 57-94). Anı Yayıncılık.
- Altınay, D. (2017). *Psikodrama grup piskoterapisi 400 ısınma oyunu ve yardımcı teknik* (2. baskı). Epsilon.
- Altıntaş, E. & Kaya, H. (2012). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının drama yöntemiyle Fen ve Teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz yeterlik ve tutumları* (Tez No. 313061)

[Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi-Kayseri]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Andersen, C. (2004). Learning in "as-if" worlds: Cognition in drama in education. *Theory Into Practice*. 43(4), 281-286. doi: 10.1207/s15430421tip4304
- Ata, B. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretim programı* içinde (ss. 33-47. Pegem Yayıncılık.
- Aydın, B. (2007). *Fen bilgisi dersinde içsel ve dışsal motivasyonun önemi* (Tez No. 241155) [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi* (Tez No. 231533) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aykaç, N. (2009). *Öğretme ve öğrenme sürecinde aktif öğretim yöntemleri*. Naturel.
- Aytaş, G. (2013). Eğitim ve öğretimde alternatif bir yöntem: Yaratıcı drama. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 35-54.
- Balantekin, Y. & Oksal, A. (2014). İlkokul 3. ve 4. sınıf öğrencileri için matematik dersi motivasyon ölçeği. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 3(2), 102-113.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Bedak, S. (2019). Kurumlarda iş verimliliğini artırmak için verilen drama eğitiminin motivasyona etkisinin incelenmesi. *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 21-28.
- Borlat, G. (2018). *Yaratıcı drama yönteminin matematik kaygısı ve motivasyonuna etkisi* (Tez No. 524662) [Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bowell, P., & Heap, B. (2001). *Planning process drama*. David Fulton Publishers.
- Bozdoğan, Z. (2003). *Okulda rehberlik etkinlikleri ve yaratıcı drama* (2. baskı). Nobel Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, E., Karadeniz, Ş., Demirel, F., & Kılıç, E. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. baskı). Pegem Akademi.
- Cabı, E. (2009). *Öz düzenlemeye dayalı karma öğrenimin öğrenci başarısı ve motivasyonuna etkisi* (Tez No. 278312) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Clark, V. L. P., & Ivankova, N. (2016). Why use mixed methods research?: Identifying rationales for mixing methods. *Mixed methods research: A guide to the field*, 79-104.
- Clark, V. L. P., & Ivankova, N. V. (2015). *Mixed methods research: A guide to the field* (Vol. 3). Sage publications.
- Creswell, J. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Sage.
- Creswell, J. W. (2020). Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni. M. Aydın & G. Hacıömeroğlu, Çev.; S.B., Demir & M. Bütün, Çev. Edt, *Nitel araştırma yöntemleri* içinde (5. Baskı ss. 71-130). Siyasal Kitabevi.

- Creswell, J., & Plano Clark, L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage.
- Cohn, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Lawrence Earlham Associates, Hillsdale, NJ.
- Çakmak, M. Ercan, L. (2006). Etkili öğretim sürecinde deneyimli öğretmenler ve öğretmen adaylarının motivasyon konusunda görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3), 133-143.
- Çatak, M. (2016). Sosyal bilgiler programlarının tarihi gelişimi. S. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (ss. 2-23). Anı Yayıncılık.
- Çayak, S., & Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli işbirliği ile ilköğretim öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (11), 59-77.
- Çolak, G. (2019). *1. Sınıf öğrencilerine çıkarma işleminin öğretiminde drama yönteminin kullanımından yansımalar* (Tez No. 585985) [Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi-Trabzon]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Debre, İ. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde ders anlatım stratejisi olarak dramatizasyonun kullanılmasının öğrencinin başarı düzeyine etkisi* (Tez No. 214278) [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğrenme sanatı*. Pegem Yayıncılık.
- Dirim, A. (2005). *Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama*. Esin Yayınları.
- Dirlik, Z. M. (2014). *Eğitim programları ve öğretim & öğretim ilke ve yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Doğan, K. (2007). İlköğretim çağındaki 10-14 yaş grubu öğrencilerinin gelişim özellikleri. *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 155-187.
- Doğanay, A. (2005). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk & D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (ss. 17-52). Pegem Yayıncılık,
- Erdogan, T., Erdoğan, Ö., & Uzuner, F. G. (2018). Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumlarına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 297-313.
- Erdoğan, S. (2010). *Eğitici drama yönteminin Fen ve Teknoloji dersi vücudumuzda sistemler*
- Eren, A., Özen, R. & Karabacak, K. (2009). Yapılandırmacı bakış açısıyla hizmet içi eğitim: ihtiyaç, kariyer, öğrenme ve motivasyon boyutları. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 24(2), 29-48.
- Erkan, S. ve Gömleksiz, M. (2008). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Ertürk, H. G. (2013). *Öğretmen çocuk etkileşiminin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 363224) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*. Yelkentepe Yayınları.
- Esen, M. (2008). *IX. sınıf coğrafya dersi konularının (yerküreden günlük hareketi, iklim bilgisi, toprak coğrafyası ve jeolojik zamanlar) öğretiminde drama yöntemi ile klasik yöntemlerin karşılaştırılması* (Tez No. 218076) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Gelen, İ. (2011). Sosyal Bilgiler Programındaki Düşünme ile İlgili Bazı Ortak Becerilerin Kazanılma Düzeyinin Belirlenmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(30), 83-106.
- Ginsberg, M. B. & Wlodkowski, R. J. (2009). Professional Learning to Promote Motivation and Academic Performance among Diverse Adults. *CAEL Forum and News*, 23-32.
- Gökçe, O. (2019). *Klasik ve nitel veri analizi* (1. Baskı). Çizgi Kitabevi.
- Gömlüksiz, N. & Kan, A. Ü. (2013). Sosyal bilgiler dersi tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 139-148.
- Göncüoğlu, Ö. G. (2010). 6. Sınıf sosyal bilgiler dersi demokrasinin serüveni ünitesinin öğretiminde drama ve işbirlikli öğretim yöntemlerinin öğrenci tutum ve başarısına etkisi (Tez No. 249085) [Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi-Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güler, M. (2015). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algı düzeyleri ve görüşleri* (Tez No. 412298) [Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi-Amasya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gümüş, K. (2019). *Drama yönteminin Fen Bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin ses konusundaki başarılarına etkisi ve yönetime yönelik tutumları* (Tez No. 559223). [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin eriş ve tutum üzerindeki etkisi* (Tez No. 220286) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güney, S. (2009). *Drama tekniklerinin ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda kullanımı (Dede Korkut hikâyeleri örneği)* (Tez No. 235784) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'.
- Güneysu, S. (1991). Eğitimde drama. *7.YA-PA Ulusal Okulöncesi Eğitimi Yaygınlaştırma semineri*, Eskişehir.
- Gürel, F. Ç. (2004). Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin eriş ve kalıcılığa etkisi (Tez No. 144035) [Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hodges, C. B. (2004). Designing to motivate: motivational techniques to incorporate in elearning experiences. *The Journal of Interactive Online Learning*, 2(3),1-7
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.54e095795dbc68.99191245 Erişim; (07.03.2021).
- Johnson, R. B., & Christensen, L. (2019). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches*. SAGE Publications
- Kadan, F. Ö. (2013). *Yaratıcı drama yönteminin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin ingilizce dersindeki başarı, tutum ve motivasyonlarına etkisi* (Tez No. 349393) [Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi-Hatay]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaf, Ö. (2000). Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6, 173-184.
- Kaf, Ö. G. Ö. (1999). *Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi* (Tez No. 89483) [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi-Şanlıurfa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Kaner, S. (1990). Psikodram- kuram teknik ve araçlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 457-480.
- Karadağ, E. (2005). *Kuramdan-uygulamaya ilköğretimde drama*. Anı Yayıncılık
- Karadağ, M. (2009). *İlköğretim 1.Kademede yaratıcı drama yönteminin öğrencinin akademik başarısına etkisi* (Tez No. 253573) [Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi-Kars]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2008). *Kuramdan- Uygulamaya İlköğretimde Drama*. (2.baskı). Ankara, Arı Yayıncılık.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde drama ve örnek bir uygulama. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 103-139.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., & Bayraktar, D. (2020).
- Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241.
- Kardaş, N. (2018). *Drama etkinliklerinin 7. Sınıf öğrencilerin türkçe dersi konuşma becerisi ve kaygısına etkisi: karma yöntem araştırması* (Tez No. 509825) [Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi-Siirt]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kartal, T. (2009). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi ilk çağ tarihi konularının öğretiminde drama yönteminin öğrenci başarısına etkisi* (Tez No. 234922) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kavsaoglu, S. (1990). *1,5-2,0 ve 4,5-5,0 yaş çocuklarında oyun yöntemi ile büyük-küçük ve uzun-kısa kavramlarının işlev ve dil düzeylerinde değerlendirilmesi* (Tez No. 11364) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Keyik, S. (2011). *Sanat eğitimi derslerinde yaratıcı drama etkinlikleri*. (Tez No. 349393) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kilic, S. (2014). Etki büyüklüğü. *Journal of Mood Disorders*, 4(1), 44-6.
- Komisyon, (2003). *İlköğretim drama* (1. Baskı). MEB Yayınları.
- Koroğlu, H. (2019). *Bilim içerikli çocuk kitaplarının drama eşliğinde incelenmesinin okul öncesi çocukları üzerine etkileri* (Tez No. 571150) [Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi-Edirne]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kurudayıoğlu, M. & Özdem, A. (2015). Türkçe öğretiminde drama. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 26-40.
- Lee, S. A. (2020). Coronavirus anxiety scale: A brief mental health screener for COVID- 19 related anxiety. *Death Studies*. 44(7),1 9.<http://dx.doi.org/10.1080/07481187.2020.1748481>
- Lee, B. K., Patall, E. A., Cawthon, S. W., & Steingut, R. R. (2015). The effect of drama-based pedagogy on preK–16 outcomes: A meta-analysis of research from 1985 to 2012. *Review of Educational Research*, 85(1), 3-49.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(7), 259 – 274.
- Maehr, M. L., Meyer, H. A. (1997). Understanding Motivation and Schooling: Where We've Been, Where We Are, and Where We Need to Go. *Educational Psychology Review*, 9(4),371-409.

- Makas, S. F. (2017). *Yaratıcı drama yönteminin dördüncü sınıf matematik dersinde başarı, tutum ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* (Tez No. 471955) [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi -Bursa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Malbeleş, F. (2011). *Drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısına bilinçli tüketiciilik üzerine etkisi* (Tez No. 328024) [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Mcinerney, D. M. & Liem, A. D. (2008). Motivation Theory and Engaged Learning. In P. A. Towndrow, C. Koh and T. H. Soon (Eds.), *Motivation and Practice for the Classroom* (pp. 11–36). Rotterdam: Sense Publishers.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 4-5. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4-7. Sınıflar)*. Ankara Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi aile ve çocuk, öğrenme öğretme süreci yeni teori ve yaklaşımlar*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Monteiro, V. (2013). Promoting Reading Motivation By Reading Together. *Reading Psycholohy*, 34, 301-335.
- Nayci, Ö. (2011). *5.sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarısına etkisi* (Tez No. 300712) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- O'Donoghue, P. (2012). *Statistics for sport and exercise studies: An introduction*. Routledge.
- O'hara, M. (1997). *Process and product: Some perspectives on the effect of presentation and performance in preparing pcge secondary english students to teach drama*. Researching Drama and Theatre in Education. International Conference. University of Exeter.
- Ocak, İ., & Olur, B. (2019). Neden karma yöntem araştırma alanına yönelik bir kılavuz? G. Ocak (Ed.), *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (1. baskı ss. 3-30). Pegem Akademi.
- Okandan, K. (2019). *Öğretmenlikten araştırmacılığa: Dramanın sınıf dışı uygulanması ve konuşma kaygısı üzerine yansımalar* (Tez No. 562557) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar* (Tez No. 94811) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ormancı, Ü., & Özcan, S. (2014). İlköğretim fen ve teknoloji dersinde drama yöntemi kullanımının öğrenci tutum ve motivasyonu üzerine etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(4), 23-40.
- Oosterhoff, B., Palmer, C. A., Wilson, J., & Shook, N. (2020). Adolescents' motivations to engage in social distancing during the COVID-19 pandemic: Associations with mental and social health. *Journal of Adolescent Health*, 67(2), 179–185.
- Önder, A. (2016). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama* (10. baskı). Nobel Yayınları.
- Özcan, H. (2004). *İlköğretim 5.sınıf sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde drama yönteminin kullanılması* (Tez No. 144982) [Yüksel Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim*. Pegem Akademi.

- Özer, M. (2004). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı drama yönteminin demokratik tutumlara ve ders başarısına etkisi* (Tez No. 145230) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özsoy, S., & Özsoy, G. (2013). Eğitim araştırmalarında etki büyüklüğü raporlanması. *Elementary Education Online*, 12(2), 334-346. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama. *Kurgu Dergisi*, 18, 251-259.
- Püsküllüoğlu, A. (2004). *Arkadaş Türkçe sözlük* (5. baskı). Arkadaş Yayınevi.
- Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions, *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.
- Robbie, S. (1997). Along the yellow brick road: Weaving metaphors in the foreign language classroom. *Researching Drama and Theatre in Education*. International Conference. University of Exeter.
- Rovai, A.P., Baker, J.D., & Ponton, M.K. (2014). *Social science research design and statistics: A practitioner's guide to research methods and IBM spss analysis* (2nd ed.). Chesapeake, VA: Watertree.
- Sakallı, F. G. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algı düzeyleri ve görüşleri* (Tez No. 581215) [Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi-Aksaray]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Salur, N (2009). *Sosyal bilgiler dersinde rol yapma yöntemini kullanmanın ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin sosyal zeka gelişim düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi* (Tez No. 53634) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- San, İ. (1992). Eğitsel yaratıcı drama. *ASSITEJ Türkiye Merkezi Semineri*. 25-26 Mayıs.
- San, İ. (1994). *Drama ve öğretim bilgisi*. Türk-Alman Kültür Dışişleri Kurulu Yayın Dizisi.
- San, İ. (2003). *Drama öğretim bilgisi*. Natürel Yayınları.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 573-583.
- Saraç, A. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde drama yöntemi kullanılmasının tutum, başarı ve kalıcılığa etkisi* (Tez No. 389825) [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi-Balıkesir] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sarı, D. (2018). İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Öğretimin Kalıcılığına Etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 586-605.
- Sarıoğlu, T. & Kartal, G. (2017). Bir yöntem olarak drama bilişim teknolojileri öğretiminde iyi bir seçenek olabilir mi? *Elementary Education Online*, 16(1): 366-376
- Selanik-Ay, T. (2005). *İlköğretim hayat bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı ve hatırlama tutma düzeyi üzerindeki etkileri* (Tez No. 210893) [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi-Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Selçuk, Z. (2015). *Eğitim psikolojisi* (22.Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2003). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. Gazi Kitabevi.

- Senemoğlu, N. (2011). *Gelişim, öğrenme ve öğretim Kuramından Uygulamaya* (19. Baskı). Pegem Akademi.
- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 65-93.
- Sözer, N. (2006). *İlköğretim 4. sınıf matematik dersinde drama yönteminin öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* (Tez No. 191047) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sünbül, A. M. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Eğitim Yayınevi.
- Şentürk, A. (2020). *4.sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrenci başarısına ve tutumuna etkisinin incelenmesi* (Tez No. 643161) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.
- Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Taşkıran, S. (2005). *Drama yöntemi ile ilköğretim dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinin işlenişinin öğrenme ve öğrencilerin benlik kavramına etkisi yönünden değerlendirilmesi* (Tez No. 190593) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tekeli, İ. (2002). *Yaratıcı ve çağdaş bir tarih eğitimi için, Türkiye’de ilk ve orta öğrenim düzeyinde tarih öğretiminin yeniden yapılandırılması konulu 2-3 aralık 2000 tarihli sempozyum bildirisi*. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Tevrüz, S. (2008). Gündü geliştirme. T. Bozkurt, M. Uluğ ve M. S. Özden (Ed.), *Eğitim Psikolojisi Sempozyum Kitabı* içinde. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Toivanena, T., Komulainen, K., & Ruismäki, H. (2011). Drama education and improvisation as a resource of teacher student’s creativity. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 12, 60–69.
- Turan, S. (2013). Görüşmelerin etkin yöntemi. S. Turan (Ed.), *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri içinde* (3. baskı ss. 85-111). Nobel Yayıncılık.
- Türel, Y. K. (2008). *Öğrenme nesneleri ile zenginleştirilmiş öğretim ortamlarının öğrenci başarıları tutumları ve motivasyonları üzerindeki etkisi*. (Tez No. 227291) [Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uyungil, Ö. (2016). *Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin öğrenme stillerine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi* (Tez No. 454410) [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi-Şanlıurfa]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uzun, E. (2019). *Ortaokul 5. sınıf görsel sanatlar dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine etkisi* (Tez No. 580910) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi-Erzurum]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ünal, F. T. ve Bursalı, H. (2013). Türkçe öğretmenlerinin motivasyon faktörlerine ilişkin görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 7-22
- Üstündağ, T. (1996). *Yaratıcı dramının üç boyutu: yaşadıkça eğitim*. Pegem Yayıncılık

- Ütkür, N. (2012). *Yaratıcı Drama Yönteminin Hayat Bilgisi Derslerinde Kullanılmasının Öğrencilerin Başarı Ve Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi* (Tez No. 377575) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Viau, R. (2015). *Okulda motivasyon: Okulda güdüleme ve güdülenmeyi öğrenme* (Çev. Y. Budak). Anı Yayıncılık.
- Vitale, D.C., Armenakis, A.A., & Feild, H.S. (2008). Integrating qualitative and quantitative methods for organizational diagnosis. *Journal of Mixed Methods Research*, 2(1), 87-105.
- Yağcı, Ç. (1995). *Müzik eğitimi ve bir yöntem olarak yaratıcı drama ilişkisi* (Tez No. 41614) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yavuzer, H. (1984). *Çocuk psikolojisi*. Altın Kitaplar Yayınevi.
- Yavuzer, H. (1994). *Çocuk psikolojisi*. Remzi Kitabevi.
- Yazar, T. & Karataş, K. (2018). Öğrenme-öğretme kuram ve yaklaşımları ile ilgili temel kavramlar. B. Oral (ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* içinde (ss. 3-47). Pegem Akademi.
- Yazıcı, H. (2009). Motivasyon. Y. Özbay ve S. Erkan (Ed.). *Eğitim Psikolojisi* içinde (379-403). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. Ş., & Şimşek, V. E. H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, H. H. & Yıldırım, S. (2011). Hipotez testi, güven aralığı, etki büyüklüğü ve merkezi olmayan olasılık dağılımları üzerine. *İlköğretim Online*, 10(3), 1112-1123.
- Yıldız, B. (2010). *Herzberg'in çift faktör kuramı açısından ilköğretim 1. Kademe öğretmenlerinin motivasyon düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Tez No. 303818) [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yoshida, M. Tanaka, M., Mizuno, K., Ishii, A., Nozaki, K., Urakawa, A. et al. (2008). Factors influencing the academic motivation of individual college students. *International Journal of Neuroscience*, 118, 1400–1411.
- Zayimoğlu, F. (2006). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersi "coğrafya ve dünyamız" ünitesinde yaratıcı drama yöntemi kullanımının öğrenci başarısı ve tutumlarına etkisi* (Tez No. 215358) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zengin Erdem, E. (2014). *Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi* (Tez No. 357540) [Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi-Niğde]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zengin, E., Aslan, Ö., Alu, C. & Aslan, A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin pandemi (covid-19) sürecinde sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim şeklinde işlenmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ekev Akademi Dergisi* 25(87), 117-142.
- Wentzel, K. R. & Wigfield, A. (2007). Motivational Interventions That Work: Themes and Remaining Issues. *Educational Psychologist*, 42(4), 261-271.

EKLER

EK-1. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Sevgili Öğrenci,

Bu form, sizlerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin motivasyonunuzu ölçmek için geliştirilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, cümleye ne derecede katıldığınızı belirtmek için size en uygun olan seçeneği çarpı işareti (X) koyarak işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi işaretlemeye özen gösteriniz. Yardım ve katkılarınız için teşekkürler.

Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği Maddeleri	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler benim için önemli bir derstir.					
2. Sosyal Bilgiler dersinin bir an önce bitmesini isterim.*					
3. Gelecekte Sosyal Bilgiler öğretmeni olmak isterim					
4. Sosyal Bilgiler dersine çalışmaktan nefret ederim.*					
5. Sosyal Bilgiler dersindeki konulara merak duyarım.					
6. Sosyal Bilgiler dersindeki konular, ilgimi çeker.					
7. Sosyal Bilgiler dersine çalışmak yorucudur.*					
8. Sosyal Bilgiler dersi yerine, başka dersleri tercih ederim.*					
9. Kendimi iyi ifade edebildiğim derslerden biri, Sosyal Bilgilerdir.*					
10. Ne yaparsam yapayım, Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olamam.*					
11. Sosyal Bilgiler dersine çalışırken sıkılmam.					
12. Sosyal Bilgiler dersini ilgiyle takip ederim.					
13. Sosyal Bilgiler dersinde kendimi gergin hissederim.					
14. Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını heyecanla beklerim.					
15. Sosyal Bilgiler dersinde zorlanırım.*					
16. Boş zamanlarımda, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin bir şeyler okumaktan hoşlanırım.					
17. Sosyal Bilgiler dersini daha uzun süre işlemek isterim.					
18. Keşke Sosyal Bilgiler dersi hiç olmasaydı.*					
19. Sosyal Bilgiler, kendimi yetersiz hissettiğim derslerden biridir.*					
20. Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesini hiç istemem.*					
21. Sosyal Bilgiler dersini gerekli bulurum.					
22. Sosyal Bilgiler dersindeki konular ilgimi çeker.					
23. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerim, bana hiç fayda sağlamaz.*					
24. Sosyal Bilgiler dersinde görev almaktan memnun olurum.					
25. Sosyal Bilgiler dersinin başlamasını hiç istemem.*					
26. Sosyal Bilgiler dersinde, kendimi güvende hissederim.					
27. Sosyal Bilgiler gereksiz bir derstir.*					
28. Sosyal Bilgiler dersinin bitmesini istemem.					
29. Sosyal Bilgiler dersini sevmem.*					

*Olumsuz tutum maddeleri

EK-2. Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği

Sevgili Öğrenci,

Bu form, sizlerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin motivasyonunuzu ölçmek için geliştirilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, cümleye ne derecede katıldığınızı belirtmek için size en uygun olan seçeneği çarpı işareti (X) koyarak işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi işaretlemeye özen gösteriniz. Yardım ve katkılarınız için teşekkürler.

<i>Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği Maddeleri</i>	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal Bilgiler dersinde sorulan soruları herkesten önce cevaplamak isterim.					
2. Sosyal Bilgiler dersiyile ilgili merak ettiklerimi öğrenmek için araştırma yaparım.					
3. Sosyal Bilgiler dersinde aktif bir öğrenci olmak istemem.*					
4. Sosyal Bilgiler dersindeki etkinliklere gönüllü olarak katılırım.					
5. Sosyal Bilgiler konularıyla ilgili fikir sahibi olmak için gayret göstermem.*					
6. Sosyal Bilgiler dersinde yüksek notlar almak için çabalamam.*					
7. Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olursam, kendimi iyi hissederim.					
8. Sosyal Bilgiler dersine, ailemin baskısıyla çalışırım.*					
9. Sevilen bir öğrenci olmak için Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak isterim.					
10. Sosyal Bilgiler dersindeki başarılarımla örnek gösterilmek istemem.*					
11. Sosyal Bilgiler dersinde başarısız olursam üzülmem.*					
12. Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak için zevkle çalışırım.					
13. Sosyal Bilgiler dersindeki etkinliklerde görev almak istemem.*					
14. Sosyal Bilgiler ders kitabımı merakla incelerim.					
15. Sosyal Bilgiler dersine, arkadaşlarımla bana özenmelerini istediğim için çalışırım.					
16. Arkadaşlarımla bilmedikleri soruları bana sormaları için Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak isterim.					
17. Sosyal Bilgiler dersine öğretmenimin gözüne girmek için çalışırım.					
18. Sosyal Bilgiler dersinde, sınıftaki en başarılı öğrenci olmak benim için önemlidir.					
19. Sosyal Bilgiler dersindeki sorumluluklarımı yerine getirmek hoşuma gider.					
20. Sosyal Bilgiler dersine öğretmenim beni takdir etmesi için çalışırım.					
21. Arkadaşlarımla beni daha çok sevsin diye Sosyal Bilgiler dersinde başarılı olmak isterim.					
22. Sosyal Bilgiler dersini, yeni şeyler öğrenmek için dikkatle takip ederim.					
23. Sosyal Bilgiler dersine çalışmayı önemsemem.*					

*Olumsuz motivasyon maddeler

EK-3. Sosyal Bilgiler Başarı Testi

Sevgili Öğrenci,

Bu form, sizlerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin başarıınızı ölçmek için geliştirilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, size göre doğru olan seçeneği çarpı işareti (X) koyarak işaretleyiniz. Lütfen her soruyu cevaplamaya özen gösteriniz. Yardım ve katkılarınız için teşekkürler.

1. I. Okula kayıt yaptırırken

II. Kütüphaneden kitap alırken

III. Hastaneye giderken

Yukarıdaki resmi kurumlardan hangisi veya hangilerinde kimlik kartı olmadan herhangi bir işlem yapamayız?

A) I ve II

B) Yalnız I

C) II ve III

D) I ve III

2. Olayların oluş tarihine göre ilk meydana gelenden son meydana gelene doğru sıralanmasına denir. Bu boşluğa aşağıdaki kelimelerden hangisi gelmelidir?

A) Tarih

B) Biyoloji

C) Kronoloji

D) Kriminoloji

3. I. Hoşgörülü kimseler toplumda sevilmezler.

II. Dünyada tüm insanlar hoşgörülü olmalı.

III. Başkalarının düşüncelerine saygı duymalıyız.

Yukarıda verilen ifadelerden hangisi veya hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

4. Bir olay ya da durum karşısında kendimizi karşıdaki insanın yerine koyup düşünme şekline..... denir. Bu boşluğa aşağıdakilerden hangi kelime gelmelidir?

A) Sempatî

B) Hoşgörü

C) Üzüntü

D) Empati

5. Bizde doğuştan bulunan, bizlerin herhangi bir işi yapabilme niteliği ve kapasitesine ne ad verilir?

A) İlgi

B) İstek

C) Yetenek

D) Hoşgörü

6. I. Emeklemeye başladım.

II. Ana sınıfına başladım.

III. Doğdum.

IV. Birinci sınıfa başladım.

V. Dördüncü sınıfa geçtim.

Yukarıda bir çocuğun hayatındaki bazı önemli olaylar karışık olarak verilmiştir. Buna göre bu olayların kronolojik sıraya uygun dizilişi hangi seçenekte doğru verilmiştir?

A) III – I – V – IV – I

B) III – V – I

– II – IV

C) III – I – II – IV – V

D) I – III – II

– IV – V

7. Aşağıdaki davranışlardan hangisinin empati kavramını en doğru şekilde tanımladığı söylenebilir?

- A) Karşısındaki kişinin neler hissedebileceğini tahmin edip ona göre davranma.
- B) Karşısındaki kişinin dostluğunu kazanmaya çalışma.
- C) Karşısındaki kişiye onun kendisine davrandığı şekilde davranmadan hoşgörü ile karşılamak.
- D) Karşısındaki kişinin hatasını yüzüne vurmadan ona güzel şekilde anlatma.

8. Aşağıdakilerden hangisi ilgilerimiz arasında yer almaz?

- A) Beslenme
- B) Bağlama çalma
- C) Çizgi film izleme
- D) Resim yap

9. “Ahmet ile arkadaşları okulun bahçesinde oyun oynamaktadırlar. Sınıflarına yeni gelen arkadaşları Ali utandığı için oyuna katılmaz. Ahmet bunu fark ettiğinde okula ilk gelişi ve arkadaşlarının onu oyunlarına almamalarını hatırlar ve ne kadar üzüldüğünü hatırlar. Hemen Ali’yi de oyuna çağırır.” Ahmet’in bu davranışı aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) İhtiyaç
- B) Hoşgörü
- C) Empati
- D) Üzüntü

10. Hoşgörü ile ilgili aşağıda verilenlerde hangisi yanlıştır?

- A) İnsanların duygularına saygılı olmaktır
- B) Duygu ve düşüncelerimizi her yerde söylemek.
- C) İnsanların düşüncelerine saygılı olmaktır.
- D) Başkalarına karşı anlayışlı olmaktır.

11. “Hatice öğretmen bir kış günü öğrencilerinin hangi oyunun oynayacakları konusunda fikir aldı. Öğrencilerin çoğu dışarı çıkıp kartopu oynamak isterken, bir öğrenci sınıfta kalıp resim yapmak istediler. Diğer öğrencilerin bu arkadaşlarına gülmesi üzerine Hatice Öğretmen “siz bu arkadaşlarınızın yerinde olsaydınız nasıl hissederdiniz?” diye sordu.” Hatice öğretmen aslında öğrencilerinden ne istemektedir?

- A) Sınıfta kalacak arkadaşlarının yerine kendilerini koymalarını istemektedir.
- B) Öğrencilerinin arkadaşlarını ikna etmelerini istemektedir.
- C) Arkadaşlarına hoşgörü ile yaklaşmalarını sağlamak
- D) Hepsi

12. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı’nın arka yüzünde yer alır?

- A) Anne-baba adı
- B) T.C. Kimlik numarası
- C) Kişinin uyruğu
- D) Kimliğin geçerlilik süresi

13. ve bizi başkalarından farklı kılar. Sahip olduğumuz bu özellikler arasında aşağıdakilerden hangileridir?

- A) Duygu-düşünce
- B) İlgi-sevgi
- C) Yetenek-ilgi
- D) Yetenek-hoşgörü

14. Canın ilkokul öğretmeni Sümbül Hanım, Canan’ın sürekli şarkı mırıldanarak resim yaptığını görmüş ve onun ileride ili bir ressam olacağını düşünmüştür. Sümbül öğretmen Canan ile ilgili neyi keşfetmiştir?

- A) İhtiyaçlarını
- B) Duygusal özelliğini
- C) Yeteneğini
- D) Gelecekte ne olmak istediğini

15. “Ayşe, okula giderken siyah renkli tene sahip bir öğrenci görmüş ve bu onun çok tuhafına gitmiştir. Öğretmeni Ayşe’ye, o çocuk da senin gibi bir öğrenci sadece ten

renginiz farklı. Onu da kendi arkadaşlarınızdan biri olarak görüp onunla oyunlar oynamalısınız, demiştir.”

Bu durumda Ayşe’nin öğretmeni aşağıdakilerden hangisini öğrencilerine kazandırmayı hedeflemiştir?

- A) Empati
- B) Yetenek
- C) Hoşgörü
- D) Farklılıklara saygı

16. Kimlik belgesinde neler yazılı olduğuna bakmak isteyen Ahmet, aşağıdakilerden hangisini bulamaz?

- A) Doğum yerini
- B) Doğum yılını
- C) T.C. kimlik numarasını
- D) Anne-baba adını

- 17. I. 2005 yılında doğdum.
- II. 2015 yılında satranç kursuna başladım.
- III. 2012 yılında okuma yazma öğrendim.
- IV. 2008 yılında konuşmaya başladım.

Yukarıdaki olayların kronolojik sıralaması yapıldığında baştan 2. olay aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

18. hayatımızda önemli olaylar vardır. Bu olaylardan bazıları aşağıda verilmiştir. Aşağıdaki olaylardan hangisi diğerlerinden önce gerçekleşmiştir?

- A) Doğduğumuz yıl
- B) Okula başlamamız
- C) İlk doğum günümüz
- D) Anne ve babamızın evlenmesi

19. I. Parmak izi

II. Vatandaş olduğumuz ülke

III. Doğum tarihi

IV. T.C. Kimlik Numarası

Yukarıda kimlik kartımızda verilmiş olan bazı bilgiler vardır. Bu verilen bilgilerden hangileri her insanda farklıdır?

- A) Yalnız I
- B) I, III ve IV
- C) I ve IV
- D) I, II ve IV

20. “Elif; esmerim ve gözlerim mavidir.”

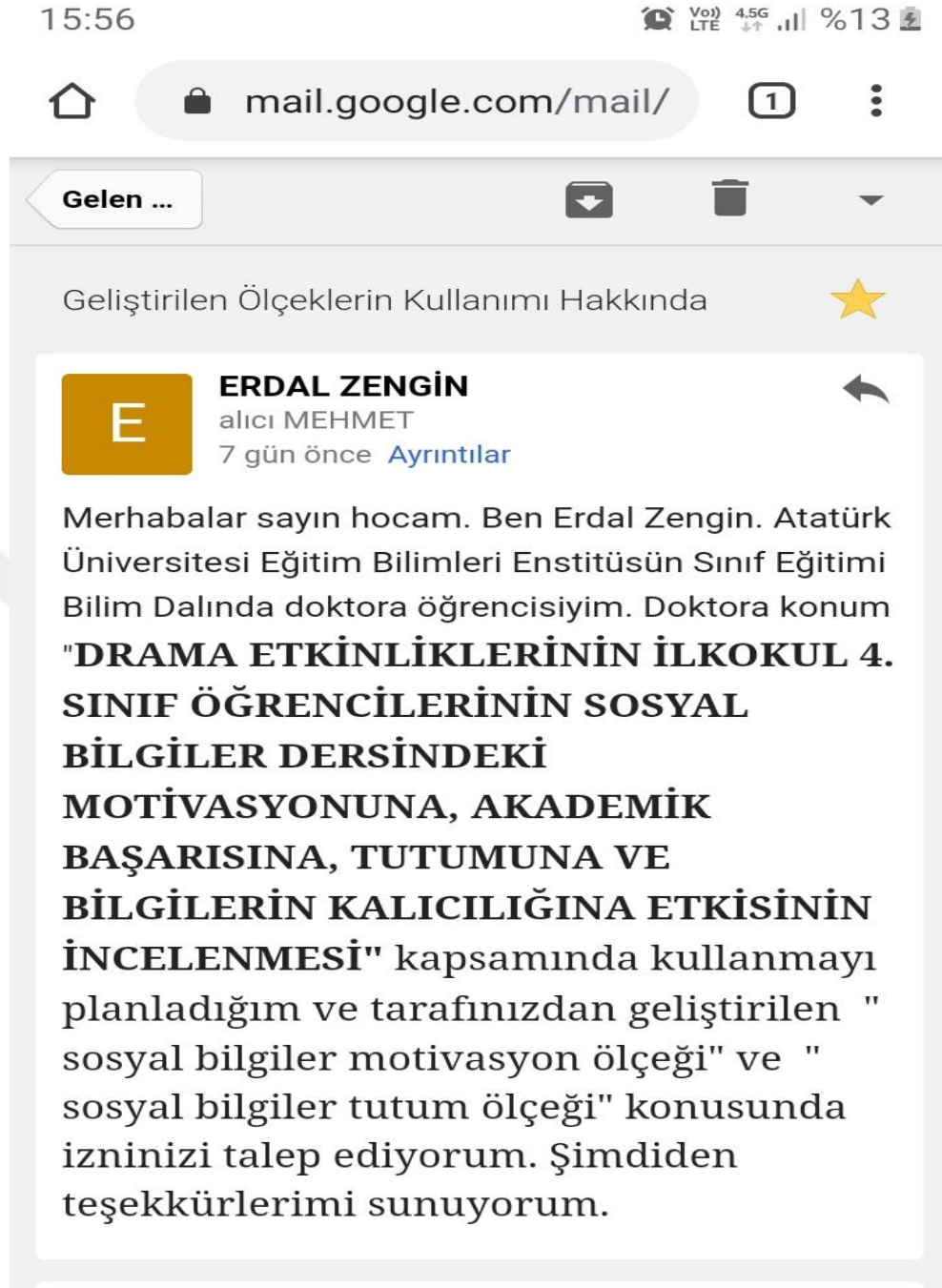
“Okan; karanlıktan çok korkarım.”

“Kadir; güzel resim yaparım.”

Yukarıdaki kişilerin söyledikleri ile özelliklerinin doğru eşleştirildiği seçenek aşağıdakilerden hangisidir?

	<u>FİZİKSEL</u> <u>ÖZELLİĞİ</u>	<u>DUYGUSAL</u> <u>ÖZELLİĞİ</u>	<u>YETENEĞİ</u>
A)	Elif	Okan	Kadir
B)	Okan	Elif	Kadir
C)	Elif	Kadir	Okan
D)	Kadir	Okan	Elif

EK-4. Ölçek, Etik Kurul ve Velilerden Alınan Bazı Veli Onay Formları

Gelen ...

MEHMET NURİ GÖMLEKSİZ

alıcı ben

3 gün önce [Ayrıntılar](#)

Sayın Erdal Zengin,

Tarafımızdan geliştirilen "Sosyal bilgiler
motivasyon  l eği" ile " sosyal bilgiler
tutum  l eği"ni **DRAMA**

**ETKİNLİKLERİNİN İLKOKUL 4. SINIF
 ğRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER
DERSİNDEKİ MOTİVASYONUNA,
AKADEMİK BAŞARISINA, TUTUMUNA
VE BİLGİLERİN KALICILIğINA
ETKİSİNİN İNCELENMESİ"** başlıklı

Çalışmanızda kullanabilirsiniz.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

Selamlar.

Prof. Dr. Mehmet Nuri Gömleksiz

ERDAL ZENGİN [Redacted], 15 Haz

2020 Pzt 11:20 tarihinde sunu vazdı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	Toplantı Sayısı: 11 Karar No: 06	Toplantı Tarihi:21.08.2020
	Aşağıda bilgileri verilen doktora çalışması ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu çalışma ile ilgili yapılacak, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	Proje Yürütücüsü:, Erdal ZENGİN Çalışma Konusu: Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna Ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		İMZA
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Başkanı	
Prof. Dr. Ali Osman ENGİN	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. Mustafa CİHAN	Etik Kurul Raportörü	

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL BAŞKANLIĞI
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu
ERZURUM

Toplantının Mahiyeti :Etik Kurul
Toplantının Tarihi :21.08.2020
Toplantının Sayısı :11

Karar-06: Danışmanlığını Prof.Dr. Abdulhak Halim ULAŞ'ın yürüttüğü doktora öğrencisi Erdal ZENGİN'nin "Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna Ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi" isimli doktora çalışması ile ilgili Etik Kurul onay belgesi talebi ile ilgili husus görüşüldü.

Yapılan görüşmelerden sonra adı geçen " Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna Ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi" isimli doktora çalışması ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına,

oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Birim Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Ali Osman ENGİN
Birim Etik Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Betül ASLAN
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. İhsan Sabri BALKAYA
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mustafa ÇİHAN
Raportör

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	Toplantı Sayısı: 11 Karar No: 06	Toplantı Tarihi:21.08.2020
	Aşağıda bilgileri verilen doktora çalışması ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu çalışma ile ilgili yapılacak, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	Proje Yürütücüsü:, Erdal ZENGİN Çalışma Konusu: Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna Ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		İMZA
Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Başkanı	
Prof. Dr. Ali Osman ENGİN	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. Mustafa CİHAN	Etik Kurul Raportörü	

Ek-1
Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Drama etkinliklerinin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesi” adıyla, 21.09.2020-30.10.2020 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Drama etkinliklerinin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesidir.

Araştırma Uygulaması: Deneysel Araştırma/ Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuz'a hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Erdal Zengin

İletişim bilgileri : Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi B Blok 206 Nolu oda Elazığ/Merkez

0507 5167690 - zenginirat.edu.tr

Velisi bulunduğum 416..... sınıfı 12..... numaralı öğrencisi Ali.....
.....PİRİNÇ.....'ın yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

10/11/2020

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı : Reyhan PİRİNÇ

Reyhan PİRİNÇ

Telefon Numarası :

Ek-1

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “Drama etkinliklerinin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesi” adıyla, 21.09.2020-30.10.2020 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Drama etkinliklerinin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesidir.

Araştırma Uygulaması: Deneysel Araştırma/ Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :Erdal Zengin

İletişim bilgileri : Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi B Blok 206 Nolu oda Elazığ/Merkez

0507 5167690-ezenginirat.edu.tr

Velisi bulunduğum 4/C sınıfı 271 numaralı öğrencisi ECRİN YILMAZ
.....’in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*). VERMİYORDUM

10/11/2020

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı : EMOŞ YILMAZ

EMOŞ YILMAZ

Telefon Numarası :

111

112

Ek-1
Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Drama etkinliklerinin ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesi" adıyla, 21.09.2020-30.10.2020 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Drama etkinliklerinin ilkökul 4. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki motivasyonuna, akademik başarısına, tutumuna ve bilgilerin kalıcılığına etkisinin incelenmesidir.

Araştırma Uygulaması: Deneysel Araştırma/ Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :Erdal Zengin

İletişim bilgileri : Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi B Blok 206 Nolu oda Elazığ/Merkez

0507 5167690-ezenginirat.edu.tr

Velisi bulunduğum 4-E sınıfı 14 numaralı öğrencisi Muhammed Yusuf ALTUNOĞLU 'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına için veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

10.11.2020

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı : Yusuf ALTUNOĞLU

Telefon Numarası :

Yusuf ALTUNOĞLU

EK-5. MEB İzin Belgesi

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285-605.01-E.14135735
Konu : Araştırma İzni

05.10.2020

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
ERZURUM

İlgi :a) 18/09/2020 tarih ve E.2000227399 sayılı yazınız,
b) Valilik Makamının 01/10/2020 tarih ve 79137285-605.01-E.13848085 sayılı onayı.

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Programı öğrencisi Erdal ZENGİN'in, "Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi" konulu doktora tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla yapacağı başarı testi, ölçek ve görüşme formu çalışmasına veri toplamak için izin isteği ilgi (a) yazınız ile bildirilmiştir.

Söz konusu başarı testi, ölçek ve görüşme formu çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı Şehit Musa Yılmaz İlkokulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerine yönelik uygulanabilmesi için Valilik Makamından alınan ilgi (b) onay ve başarı testi, ölçek ve görüşme formu ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Feyzi GÜRTÜRK
Milli Eğitim Müdürü

Ek:

- 1- Makam Onayı (1 sayfa)
- 2- Görüşme Formu (1 sayfa)
- 3- Başarı Testi (5 sayfa)
- 4- Ölçek (2 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aşılı İle Aynadır.
05.10.2020

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285-605.01-E.13848085
Konu : Araştırma İzni

01.10.2020

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a)MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik
İzinleri 2020/2 sayılı Genelgesi, 2007/1084 sayılı Yönergesi.
b)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 18/09/2020
tarih ve E.2000227399 sayılı yazısı.

Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Programı öğrencisi Erdal ZENGİN'in, "Drama Etkinliklerinin İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Motivasyonuna, Akademik Başarısına, Tutumuna ve Bilgilerin Kalıcılığına Etkisinin İncelenmesi" konulu doktora tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla yapacağı başarı testi, ölçek ve görüşme formu uygulamasının Müdürlüğümüze bağlı Şehit Musa Yılmaz İlkokulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerine yönelik uygulama izin isteği, ilgi (b) yazı ile bildirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak İlgi (a) genelge ve yönerge çerçevesinde Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulmuş Bilimsel Araştırma İzin Değerlendirme Komisyonu 30/09/2020 tarihinde Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesi Ar-Ge Biriminde toplanarak başvuru hakkında gerekli incelemeyi yapmıştır. Söz konusu başarı testi, ölçek ve görüşme formu çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı Şehit Musa Yılmaz İlkokulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerine yönelik gönüllülük esasına dayalı olarak, okul idaresinde izni doğrultusunda, çalışmaların eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, **26 Ekim 2020 - 25 Aralık 2020** tarihleri arasında uygulamaya dahil edilen konularla sınırlı kalma şartıyla, yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Cemil ÇİFTÇİ
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
01.10.2020
Feyzi GÜRTÜRK
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır.

Cumhuriyet Mah. Lokman Hekim Sok. No:8/2 23100 /ELAZIĞ
Elektronik Ağ: <http://elazig.meb.gov.tr>
e-posta: elazigmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.AKARSU-V.H.K.L
Tel : (0 424) 238 50 24
Faks : (0 424) 233 36 70

EK-6. Drama Etkinlikleri

BİRİNCİ HAFTANIN KAZANIMINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

Sil Baştan

1. Kazanım: Resmi kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

Oyuncu Sayısı: Tüm sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 1 ders saati

Materyal: Yönleri gösteren çizelge, tahta silgisi, puan kartları

Kol Kola Hareket

Isındırma Oyunu

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 10-15 dakika

Oyuna Hazırlık:

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Dar Çemberde kol kola buluşulur.

Oyunun Oynanışı:

1. Aşama: Tüm sınıf dar çemberde kol kola girer. Lider (sağa, sola, zıpla, el çırp) şeklinde yönergeler verir. Herkes aynı anda söyleneni yapar. Oyun birkaç tur bu şekilde devam ederek öğrenciler oyuna alıştırılır.

2. Aşama: Oyunun ikinci kısmında ise lider sağ deyince sola, sol deyince sağa zıplanmalıdır.

Zıpla denince el çırpılmalı ve el çırp denince de zıplanmalıdır. Bir süre devam edilir ve tüm sınıftan kendilerini alkışlamaları istenerek oyun bitirilir.

Çeşitlendirme

Oyunun 2. aşaması birkaç kez oynandıktan sonra yanlış yapanlar her turda elenebilir.

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.

2. Başlangıç çizgisi tahtanın bulunduğu yöne uygun bir şekilde yerleştirilir.

3. Sınıf 1-2 metodu ile 2 gruba ayrılır, başlangıç çizginin arkasında tek sıra olunur. Sınıf 1-2 metodu ile iki gruba ayrılır. Gruplar tahtanın karşısındaki sınır çizgisinin arkasında tek sıra halinde dizilir. Her iki grubun en önünde yer alan öğrencinin elinde silgi bulunmaktadır. Öğretmenin elinde ise cevabı tahtaya yazılı olan sorular bulunur. Öğretme soruyu sorar, bitirdiği anda tahtada soruya ait cevabı bulup ilk silen kişi grubuna 1 puan kazandırır. Sorunun yöneltildiği öğrenciler yeni soru için silgiyi bir sonraki öğrenciye vererek sıranın en arkasına geçip tekrar yerlerini alır. Bu esnada doğru cevabı silmeyi başaran öğrenci öğretmen masasında bulunan artı (+) puanı temsil eden nesneyi alarak beraberinde götürür. Kural ihlali yapan veya yanlış cevabı silen öğrenci olursa yine öğretmen masasında buluna ve eksi (-) puanı temsil eden nesneyi alıp beraberinde götürür. Oyunu sonunda en çok puan sahip olan grup oyunu kazanmış olur.

Kurallar

1) Öğretmen soruyu bitirene kadar sınır çizgisi kesinlikle geçilmemelidir.

2) Tahtadaki cevabı silme esnasında faul sayılabilecek dokunsal hareketler yapılmamalıdır.

3) Artı(+) puanı temsil eden mavi kartların puan değeri 1, eksi(-) puanı temsil eden kırmızı kartların puan değeri ise -1'dir

4) Oyun sonunda ellerinde bulunan her kırmızı kart bir mavi kartın iptaline neden olur.

5) Grupların mutlaka temsili bir ismi olmalıdır.

Örnek sorular

1) Her insan için biriciktir, günümüzde şahıs tespitinde çok fazla kullanılır.

(Parmak İzi)

2) Vatandaşlarına devletçe verilen, kişisel durumlarını gösteren resmi belgenin adı nedir?

(Kimlik Belgesi)

3) Kimlik kartlarımızın geçerlilik süresi kaç yıldır?

(10)

4) Her Türk vatandaşına kişisel olarak verilen kimlik kartının sol üst köşesinde 11 hane olarak yer alan rakamın adı nedir?

(T.C. Kimlik Numarası)

5) Resmi kimlik kartına zorunlu fotoğraf koyma yaşı kaçtır?

(15)

6) Kimlik kartımızın ön yüzünde olan, temel kimlik bilgilerimizi içeren bölümde neler yer almaktadır?

(Ad, soyadı, doğum tarihi vb.)

7) Eski nüfus cüzdanlarımızda yer verilmediği halde kimlik kartlarımızda bulunan, başkalar tarafından taklit edilemeyen, kişiye özel bir işaretin yer aldığı bölümün adı nedir?

(İmza Bölümü)

8) Kimlik kartlarına akıllı kart özelliği kazandıran kısma ne ad verilir?

(Elektronik Çip / Yonga)

Değerlendirme

Merhaba arkadaşlar ben Zuzu. Sizi birkaç arkadaşım ile tanıştıracam. Bu arkadaşları sizlere sormak istedikleri bazı sorular var. Onlara yardımcı olabilir misiniz? Haydi başlayalım o halde!

1) Her insan için biriciğim. Bir suç işlendiğinde olay yerinde hemen beni ararlar. Sence ben ne olabilirim?

.....

2) Merhaba, ben sizin kimlik kartınızı ama çok yaşlandım ve geçerlilik sürem doldu. Beni artık değiştirmen gerekiyor. Sence ben kaç yaşındayım?

.....

3) Okula kayıt olurken, hastaneye başvururken beni kullandın. Hangi ülkenin vatandaşı olduğunu göstermek istersen de bana ihtiyacın var. Sence ben ne olabilirim?

.....

4) Kimlik kartına ailenin onayı ile istediğin yaşta fotoğrafını koyabilirsin ama bir yaşa geldiğinde ailene kimlik kartına zorunlu fotoğraf koyma yaşının geldiğinin hatırlatman gerek.

Peki bu yaş hangi yaş ?

.....

5) Bende her insan için biriciğim ama ben 11 tane rakamdan oluşuyorum. Sence ben ne olabilirim?

.....

6) Ben başkaları tarafından taklit edilemeyen kişiye özel işaretlerden biriyim. Resmi işlerde oldukça fazla kullanılırım. Bu arada unutma sakın eski nüfus cüzdanlarında ben yoktum, yeni geldim.

.....

İKİNCİ HAFTANIN KAZANIMINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

Kara Tren

2. Kazanım: Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.

Oyuncu Sayısı: 11 kişi

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 5 dakika

Materyal: A-4 kağıdı,

Düğüm

Isındırma Resmi kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

Oyuncu Sayısı: En fazla 8 kişi

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 10-15 dakika

Oyuna Hazırlık:

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Dar çemberde buluşulur.

Oyunun Oynanışı:

1. Aşama: En fazla 8 kişi olacak şekilde bir dar çemberde buluşulur. Her kişi yanındaki kişiler hariç diğer kişilerden iki tanesinin elini tutar. El tutma ise tokalaşma şeklinde olur. Yani aynı eller birbirini tutar. Sağ el sağ eli, sol el sol eli tutar. Eğer yanındaki kişilerden bir tanesini tutarsa düğüm çözümünde hatalar oluşur.

2. Aşama: Daha sonra kişiler birbirinin ellerini bırakmadan çözülmeye çalışırlar. Çözülme esnasında en üstteki elden başlamak daha kolay çözülmeyi sağlar. Bunun yanında çocukların bir kısmı eğilip diğerlerin ellerinin üzerinden geçebilir. Ya da çocuklar ellerin altından geçebilir.

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Her öğrenciye A-4 kağıdının ¼ 'i boyutunda 10 adet kağıt verilir.
2. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
3. 2. aşamada geniş çemberde buluşulur.
4. 2. aşama sonunda çemberden 10 kişi ve çember ortasına alınan kişi dışındaki öğrenciler yerlerine oturur.

1. Aşama: Öğrencilere sınıf mevcuduna uygun olacak sayıda kağıtlar verilir ve yaşamlarına ilişkin belirli olayları yazmaları istenir. 10 kağıt ideal olacaktır. Öğrenciler yazarken öğretmen ise yaşamlarına ilişkin belli olaylara örnek olacak ipuçları verebilir.

Örneğin

- Nerede ne zaman doğdu
- Ne zaman yürüdü
- Kardeşi olduysa ne zaman oldu
- Hangi okula kaç yaşında gitti
- Taşındıysa ne zaman taşındı
- Katıldığı etkinlikler varsa ne zamandı ve nelerdi
- Uğraştığı aktivitelere nelerdir ve ne zaman başladı
- Akılda kalıcı anısı olan şehir ya da ülke değişikliklerini ne zaman yaptı
- Bir yerini kırdı mı veya hastalandı mı bu kaç yaşlarında oldu

2. Aşama: Yazma işlemleri bittikten sonra öğrenciler çemberde buluşurlar ve öğretmen bir öğrenciyi ortaya alır. Bu kişinin yazmış olduğu 10 kağıt çevresindeki arkadaşlarını rastgele olacak şekilde dağıtılır. Ortadaki kişi trenin makinesidir ve sınıfın geri kalanından rastgele dağıtılan kağıtları alanlar vagonları temsil etmektedir. Amaç makinistin, öğretmenin belirlemiş olduğu süre içinde vagonlarını arka arkaya doğru kronolojik sıra ile dizmesidir. Makinist çuf çuf çuf dediği zaman oyun başlamış olur ve vagonlar karışık bir şekilde sınıfın belirli köşelerine dağılıp bir istasyon edinirler. Makinesi çuf çuf çuf diyerek gezer ve istasyonları ziyaret eder. İstasyonda durduğunda "söyle hadi yolcu" komutunu verir ve yanında durduğu kişi elindeki kağıdı okur. Okunan kağıt makinistin yaşamındaki belli olaylarda sıraya göre diğerlerinden önde ise aşağıdaki tekerlemeyi söyler ve onu arkasına alıp devam eder. Eğer alması gereken vagon o değil ise çuf çuf çuf diyerek diğer istasyonları ziyaret etmeye devam eder.

Tekerleme

Bakıyorum, görüyorum

Seninle ben oynuyorum

Benim içimden gelen

Yapalım seninle bir kara tren

Kurallar

- Süre bitmeden vagonlarını doğru sıra ile istasyonlardan toplamalıdır.
- Aldığı vagonları geri bırakamaz.
- Vagonların yerini değiştiremez.

ÜÇÜNCÜ HAFTANIN KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

Haber Bülteni

3. Kazanım: Bireysel ilgi ihtiyaç ve yeteneklerini tanır.

Oyuncu Sayısı: 2

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 1. aşama için 10 dakika, 2. aşama için grup başına 2-3 dakika

Materyal: Karton, makas, 2 tane sandalye

Oyuna Hazırlık:

Eşini Bul Otur

Isındırma

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 10-15 dakika

Materyal: Müzik sistemi

Oyuna Hazırlık:

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Dar ve geniş iki çemberde el ele buluşulur.

Oyunun Oynanışı:

1. Aşama: Sınıf 1-2 metodu ile 2 gruba ayrılır. Gruplardan biri iç grup diğeri ise dış grup olarak adlandırılır. İç grup dar çemberde sırtları birbirine dönük olacak şekilde buluşur. Dış grup ise yüzleri iç gruptaki arkadaşlarına bakacak şekilde geniş çemberde buluşur. Ardından her öğrenci karşısındaki arkadaşı ile önce tokalaşır sonra da sarılır. Artık o kişiler eştir.

2. Aşama: Aynı çemberdekiler sağ ve solundaki arkadaşları ile el ele tutuşur. Öğretmen müziği açar ve iç grup sağa, dış grup sola doğru dönmeye başlar. Öğretmen müziği

durdurduğu anda herkes ellerini bırakır ve eş olduğu arkadaşını bulup, ona sarılıp yere çökmelidir. Öğretmen bu esnada gözlemci olmalıdır ve en son yere çöken eşleri elemelidir.

Çeşitlendirme: Oyunun sonuna doğru çemberdeki kişi sayısı azaldığında iç dış çemberi döndürerek değil, müzik eşliğinde sınıfta 5-6 numaralı adımlar ile serbest dolaşma yaptırarak, müziğin durdurulması ile öğrencilerin işlerini bulmaları istenebilir. Dolaşılan alana kalabalık olması ve eşlerin birbirine yakın donanmalarını engelleyip adaleti sağlamak için oyundan çıkmış öğrencileri de gezdirmeliyiz.

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.

2. Sahne kurulur.

1. Aşama: Sınıftaki öğrenciler ikişer kişi olacak şekilde gruplandırılır. Herkesin eline renkli bir kağıt verilerek ilgisi ve yeteneği olan alanı temsil edecek bir nesne çizimleri ve kesimleri istenir. Ardından kesmiş oldukları kağıt gruptaki arkadaşı ile değiştirilir. Öğretmen bu esnada bazı sorular yöneltecektir ve öğrenciler kendi aralarında soruların cevaplarını birbirine sorup arkasına ait olan kağıda cevaben onun ilgi ve yeteneklerini yazmalıdır. Bu esnada hem kişi düşünerek kendi ilgi ve yeteneklerini keşfeder hem de arkadaşınınkini öğrenerek onu tanır.

Öğretmenin Yöneltebileceği Örnek Sorular

- İleride ne olmak istiyorsun?
- Hangi okul kulübünde yer alıyorsun?
- Çaldığın bir enstrüman var mı?
- İlgilendiğin bir spor dalı var mı?
- Satranç oynamak, çizim yapmak, fotoğraf çekmek, hayvanlarla ilgilenmek, müzik dinlemek, yazı yazmak ya da yüzmek gibi eğlenceli şeylerden yaptıkların veya yeteneğin olduğunu düşündüğün için yapmak istediğin şeyler var mı?

Haber Bülteni Örnek Soruları

Bu günkü konumuz.....

- Kendinizi tanıtmak ister misiniz?
- Bu ilgi veya yeteneğinizi ilk kaç yaşlarında keşfettiğimiz hatırlıyor musunuz, o dönemi anlatmak ister misiniz?

- Bununla alakalı yaşamış olduğunuz ilginç bir anımız var mı?
- Bu yeteneğiniz ya da ilginiz dışında yapmaktan hoşlandığınız başka şeyler var mı?
- Sizinle aynı şeylere ilgi duyan insanlar için söylemek istediğiniz, paylaşmak istediğiniz bir şeyler var mı?

2. Aşama: Soru-cevap işlemi bittikten sonra bir televizyon programı düzenlenir.

Öğrencilerden biri spiker diğer i se konuk konuşmacıdır. Spiker ğrenciyi davet ederken, öğrencinin ileride olmak istediği mesleğe ulaşmış gibi hitap ederek davet eder. Bir söyleşi bitince roller değişir ve diğer ğrenci için tekrar düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ HAFTANIN KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

Lideri Dinle

3. Kazanım: Bireysel ilgi ihtiyaç ve yeteneklerini tanır.

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 15-25 dakika

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.

2. Geniş Çemberde buluşulur.

Çemberde buluşulur. Herkes sağ elinin avuç içi yukarı bakacak şekilde ellerini yana alır. Öğretmen oyunu başlatmak için birinin omzuna dokunur ve o öğrenciden sola doğru sıranın ilerleyeceğini söyler. Sıra ile tüm öğrenciler seri bir şekilde 1 ilgi ve yetenek alanını söyler. Ardından sol eliyle sağındaki arkadaşının eline vurur, sıra ona geçer. Bu birkaç tur tekrar eder. Öğretmen o sırada bazı notlar almalıdır, özellikle ortak ilgi alanlarını yazmalıdır. Tekrarlanan bu işlem bittiği zaman öğretmen bazı ilgi ve yetenekleri söyleyerek komutlar verir. Öğrenci, söylenen şey kendisinde olan ilgi ve yetenek alanına ait ise komuta uymalıdır.

Örneğin;

- Resim yapmayı sevenler el çırpın.
- Satranç oynayanlar zıplasın.
- Evcil hayvanı olanlar yer değiştirsin.

DÖRDÜNCÜ HAFTANIN KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

Kapat-Aç-Dikkat

4. Kazanım: Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 10-15 dakika

Materyal: Öğrencilerde yapılacak olan değişiklikler için malzemeler

Oyuna Hazırlık:

Kukla Doğaçlaması

Isındırma

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: Her bir eş için 3-5 dakika

Materyal: Kutu, karton

Oyuna Hazırlık:

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. 2'şerli grup olunur.

Oyunun Oynanışı:

1. **Aşama:** Sınıf sayısının yarısı kadar 'KUKLA' ve 'KUKLA OYNATICISI' yazan kartlar bir kutuya atılır. Sınıftaki öğrenciler tek tek gelip kutudan bir kağıt seçerler.
2. **Aşama:** Öğrencilerden 'kukla' olanların tek sıra halinde yan yana dizilmesi istenir. 'kukla oynaticısı' yazan kartların bulunduğu öğrenciler ise bu arkadaşlarının tam karşısında yüzüne bakacak şekilde tek sıra halinde dizilirler. Yüz yüze bakan arkadaşlar eş olmuş olurlar.
3. **Aşama:** Herkes yerine oturur ve karşılıklı doğaçlama yapmak için birinci kukla ve sahip tahtanın önünde gelir. Sonrasında durum verilir.
 - Kukla bir sebepten ötürü gösteriye çıkmak istemiyorlar.

- Kukla oynatıcısı ise kuklayı sahneye çıkmak için ikna etmeye çalışıyor.

Öğrenciler belirlenen süre içinde doğaçlamalarını gerçekleştirir. Bu aşamada öğretmen tüm katılımcıların bir kukla olduğunu ve birazdan sahneye çıkacaklarını söyler. Sahneye sıralarından tek tek kalkıp kukla hareketler ile çıkarlar. Sonrasında kukla olsaydın nasıl bir final yapardın? Sorusuna karşılık öğrencilerin donarak göstermesi istenir Herkes birer birer sahneye çıkıp tabloyu tamamlanınca oyun biter. Sahneye çıkmaları esnasında hızlandırılmış bir video almak veya en son tabloyu fotoğraflandırarak hatıra olarak saklamak öğrencilerin hoşuna gidecek bir anı olabilir. Gösteri sonunda değerlendirme yapılır.

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Öğrencilerin tümü tahtanın önüne çıkar.

Tüm öğrenciler sınıfın ortasında toplanır ve sakin bir müzik eşliğinde 3 numaralı yürüme adımı ile yürürler. Müzik durduğunda herkes olduğu yerde sabit kalıp gözlerini kapatır. Öğretmen bir öğrencinin yanına giderek omzuna dokunur ve o kişi gözleri açar. Omzuna dokunulan öğrenci üzerinde bazı değişiklikler yapılır. Ardından öğretmenin şarkıyı tekrar başlatmasıyla herkes gözlerini açıp 3 numaralı adım ile yürümeye devam eder ve değişiklik yaşayan kişiyi fark etmeye çalışırlar. Bu duruma farklı öğrencilerde değişiklik yapılacak şekilde birkaç kez tekrar edilir. Oyun sonunda sandalyelerde oturarak çemberde buluşulur ve değerlendirme yapılır.

Örnek Değerlendirme Soruları

- Size dikkatlice bakıldığında nasıl hissettiniz?
- Size gülündüğünde neler hissettiniz?
- Bu ve benzeri bedensel değişikliklere kalıcı olarak sahip olduğunuzu düşünün size nasıl davranılmasını isterdiniz?

Çeşitlendirme:

- Öğretmen sandalyesi tekerlekli sandalye gibi kullanılabilir.
- Materyaller kullanarak öğrenci albinolu bir bireye benzetilebilir.
- Öğrenci dizlerin üzerine çöker, diz kapak kısmına ayakkabı konarak normalden daha kısa bir insan görünümü verilebilir.
- Kalemler yardımı ile yüze izler, lekeler yapılabilir.

DÖRDÜNCÜ HAFTANIN KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

3-2-1 Yap Oyunu

4. Kazanım: Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 20-25 dakika

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.

2. sınıfın ortasında toplanılır.

Öğrenciler sınıfın içerisinde dağınık bir şekilde 4 numaralı yürüme adımı ile yürürler. Öğretmen elindeki metni okur ve öğrenciler metindeki kişinin yerine kendilerini koyarak davranışlar sergilerler. Öğretmen zaman zaman öğrencilere aynı metnin içindeki farklı görevleri verebilir. Öğretmen 3-2-1 yap dediğinde herkes role girmelidir.

Örneğin;

- Hepiniz görme engelli bireylersiniz. Şimdi gözlerinizi kapatın ve yalnızca işitme ve dokunma duyu organımızla evden markete ilerlemeye çalışın. 3-2-1 yap.
- Market alışverişini tamamladınız, bir eliniz dolu olduğu için kullanamıyorsunuz. Şimdi yalnızca işitme duyu organınız ve bir elinizle evinize dönün. 3-2-1 yap.
- Tek kolu olmayan bir bedensel engellisiniz. Toplu taşıma aracında bindiniz ve evinize seyahat ediyorsunuz. Toplu taşıma aracındaki tüm koltuklar dolu ve size kimse yer vermedi. Elinizde de aynı zamanda alışveriş poşeti olduğu için tutunmakta güçlük çekiyorsunuz. Araç sarsılıyor ve siz de düşmeden durmaya çalışıyorsunuz. 3-2-1 yap.
- Bir bacağı olmayan bir bedensel engellisiniz. Gün içerisinde birçok işle uğraştınız ve çok yorgunsunuz bir an önce eve gitmek istiyorsunuz. Biraz ilerledikten sonra karşınızda fazlaca basamaklı bir merdiven görüyorsunuz ve çok yorgunsunuz ne hissedersiniz düşünün. Bir süre sonra yan tarafta bir yürüyen merdiven gördünüz ne hissedersiniz düşünün. Fakat daha sonra şunu fark ettiniz ki hiçbir bedensel engelli olmayan insanlar tarafından kullanılan yürüyen merdivene binme şansınız yoğunluktan dolayı neredeyse yok. Ne hissedersiniz?

- Herkes dizlerinin üzerine çöksün. Çünkü normalden çok daha kısa boya sahip bir bireysiniz. İş yerinde bir ay boyunca çalışıp çabaladınız ve şimdi emeklerinizin karşılığını almak için ATM'ye gidiyorsunuz. (Mutlu bir şekilde ATM'nin yolunu tutarlar) ATM ye geldiğinde maalesef ne kart girişine ne de tuşlara ulaşamadığını fark ettin ne hissedersin? Bir süre sonra oradan geçen birini gördün ve ondan yardım istemek için ona doğru ilerledin. Belki de sana yardım edecek ve birazdan 1 aylık emeğinin karşılığını alabileceksin. Fakat o kişi sana yardım etmeyi reddetti ve yanından hızla uzaklaştı. Ne hissedersin?

BEŞİNCİ HAFTANIN KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

İkna Et!

5. Kazanım: Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 30 dakika (Her grup için 2-3 dakika)

Oyuna Hazırlık:

Müzikli Balonlar

Isındırma

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 25-30 dakika

Materyal: Katılımcı sayısı kadar balon, 5–10 tane asetat kalemi, müzik sistemi

Oyuna Hazırlık:

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Sınıfın ortasında buluşulur.

Oyunun Oynanışı:

1. Aşama: Tüm öğrencilere birer tane balon dağıtılır. Balonları şişirmeleri ve üzerine isimlerini yazmaları istenir.

2. Aşama: Daha sonra müzik çalmaya başlar ve öğrenciler balonları havaya atarak karışmasını sağlarlar. Müzik durana kadar amaç, balonların tamamını olabildiği kadar havada tutmak ve yere düşmelerini önlemeye çalışmaktır. Müzik durduğu zaman herkes en yakınındaki balonu yakalayarak, ellerindeki balonun üzerinde ismi yazan kişiyi bulmaya çalışır.

Çeşitlendirme: Oyuna galip istiyorsak; elindeki balonun üzerinde yazan kişiyi bulmaya çalışırken kendisinin adının yazılı olduğu balona sahip kişi tarafından yakalanırsa,

elindeki balonda yazılan kişiyi aramayı bırakmalıdır. Eğer kendini arayan kişiye yakalanmadan aradığı kişiyi bulursa, fakat o kişi birini yakalamış ya da biri tarafından yakalanmışsa o kişiyi de tutamaz. Oyun sonunda ikili gruplardan yakalayan kişilerin kim olduğu sorulur, oyunu kazananlar onlardır.

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Kağıtlar dağıtılır.

Sınıf ikiye bölünür. Öğretmenin elinde çoğaltılmış 2 farklı metin bulunmaktadır. İki kişilik grubun her biri farklı metni alacak şekilde kağıtlar rastgele dağıtılır. İki metinde de farklı yaşamışlıklara sahip fakat bir yerde ortak yaşamışlığı olacak 2 kişi bulunmaktadır. Taraflar birbirlerinin elindeki metinde ne yazdığını bilmemelidir. Okudukları metin onları belirli bir yere getirecektir ve devamını doğaçlama bir şekilde kendileri sergilemelidir. Sonucu ne olacağı izlenir. Bu drama gösterisi sergilendikten sonra kağıtlar değiştirilir ve bu kez karşıdaki bireyin yerine kendini koyarak ikinci bir drama gösterisi sergilenir. Drama gösterileri 3 ila 5 dakikayı geçmemelidir.

Yazılabilecek metin için örnekler

- Bir tarafta Suriye'den gelen bir öğrenci arkadaşları ile beraber oyuna katılmak ister. Diğer tarafta ise onu oyuna almak istemeyen bir öğrenci vardır.
- Öğrenciler futbol, voleybol vs oyunlar oynamaktadır. Bir tarafta bedensel engelle sahip olan bir arkadaşları oyuna girmek ister. Diğer tarafta ise takımın başarısını etkileyeceğini düşündüğü için oyuna almak istemeyen bir öğrenci bulunur.

BEŞİNCİ HAFTANIN KAZANIMLARINA İLİŞKİN GÜNLÜK DERS PLANI

İnsan Tombalası

5. Kazanım: Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.

Oyuncu Sayısı: Tüm Sınıf

Oyunun Yeri: Sınıf ortamı

Oyunun Süresi: 30 dakika

Materyal: Katılımcı sayısı kadar “İnsan Tombalası” çizelgesi.

Drama Rahatlama ve Değerlendirme Aşaması

1. Oyunun nasıl oynanacağı öğretmen tarafından açıklanır.
2. Sınıfın ortasında buluşulur.

Her öğrenciye önceden hazırlanmış insan tombalası çizelgesi dağıtılır. Çizelge öğrencilerin birbirleri hakkında öğrenmelerini istediğimiz özelliklerine göre çeşitli şekillerde hazırlanabilir. Daha sonra öğrencilere birbirleriyle konuşarak sorulan sorulardaki özelliğe sahip arkadaşını bulmaya çalışmaları ve o kutunun karşısına buldukları kişinin adını yazmaları söylenir. Bir çizelgede aynı insanın ismi iki defa bulunamaz. Amaç her katılımcının mümkün olduğu kadar çok arkadaşı ile konuşup bazı kişisel özelliklerini, farklılıklarını, zevklerini öğrenmesidir. Çizelgeyi ilk tamamlayan tombala yapar ve oyunu kazanır.

Çizelge Örneği

Aşağıdaki özelliklerden her birisi için birini bulun:

- En sevdiği yemek olanlar
- Hayvan beslemesi sevenler
- Resim yapmaktan hoşlananlar
- Farklılıklarımızdan olan Fiziksel özelliklerimiz (saç rengimiz, kilomuz, boyumuz, ten rengimiz) Duygusal özelliklerimiz, Zihinsel - Sosyal özelliklerimiz (flüt çalmak, kitap okumak dans etmek, satranç oynamak...) çizelgeye soru olarak yazılabilir ve değerlendirme esnasında bu farklılıklara saygı ile alakalı konuşmalar yapılabilir.
- Sınıfımızda farklı bir özelliği olan arkadaşımızın özelliğine çizelgede yer vererek değerlendirme aşamasında farklılığına saygı göstermemiz gerektiğini vurgulayabiliriz.

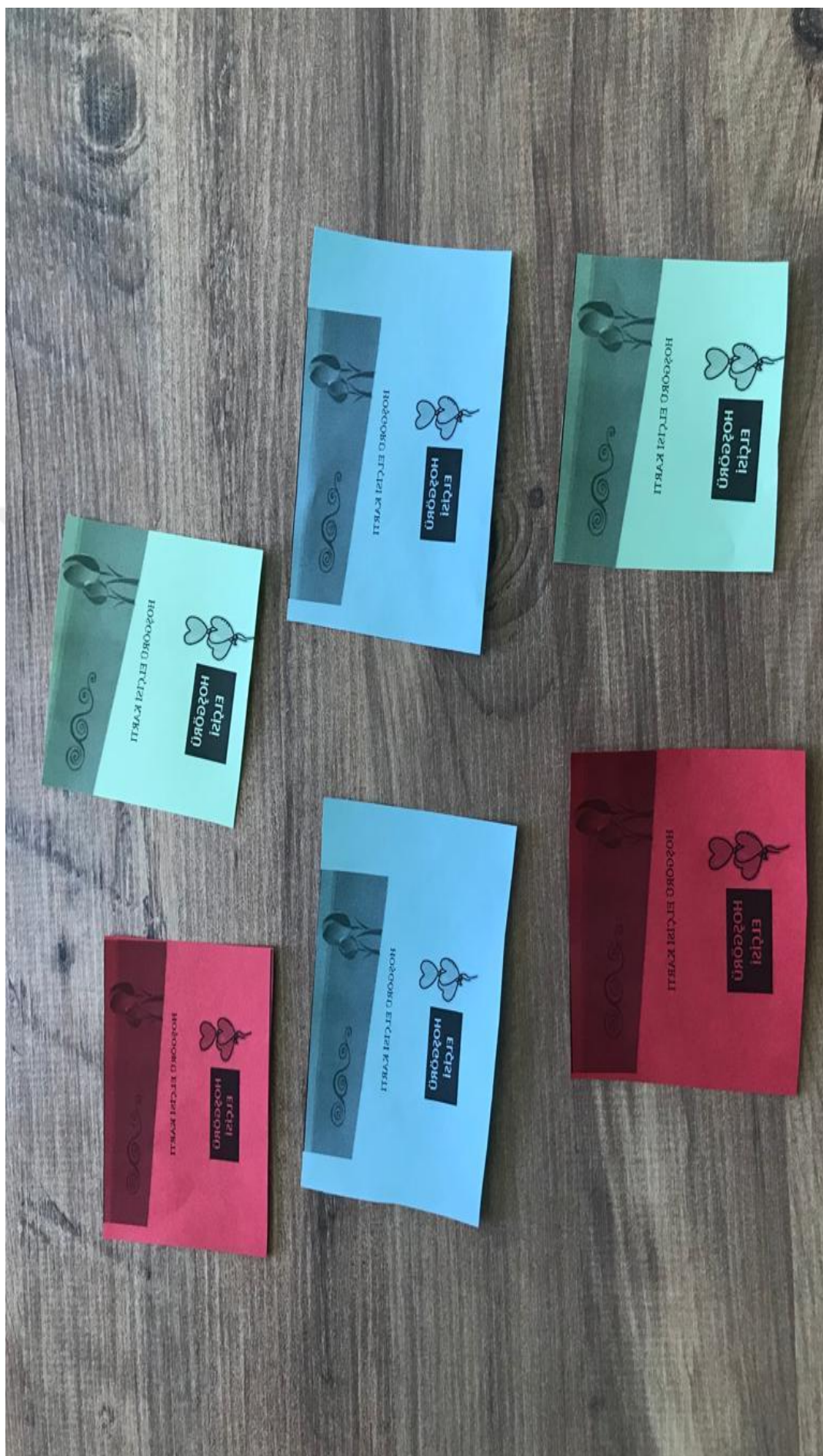

ÖZ GEÇMİŞ

Lisans öncesi bütün eğitimlerini Kulp ilçe milli eğitim müdürlüğüne bağlı okullarda tamamladı. 2007 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinde sınıf öğretmenliği bölümüne yerleşti. Lisans eğitimini burada 2011 yılında tamamladı. Aynı yıl Diyarbakır ili Silvan ilçesine sınıf öğretmeni olarak atandı. Öğretmenlik mesleğine icra ederken 2016 yılı ocak ayında Fırat Üniversitesi Sınıf Eğitimi alanında yüksek lisansa başladı. 2017 yılında Fırat Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak işe başladı. 2017 yılı aralık ayında yüksek lisans eğitimini tamamlayarak mezun oldu. 2018 yılında Atatürk Üniversitesi Sınıf Eğitimi alanında doktora eğitimine başladı. Evli ve iki çocuk babasıdır.